

รายงานโครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
รหัสโครงการ 196124

นวัตกรรมการย้อมผ้าสีธรรมชาติจากภูมิปัญญาท้องถิ่นชาติพันธุ์กระเหรี่ยง
ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี

Innovative fabric dyeing with natural colors from local Karen ethnic wisdom
Yang Nam Klat Nuea Subdistrict Phetchaburi Province

สุวดี	ประดับ
จุฑามาศ	พีระพัชร
มัลลิกา	จงจิตต์
ประพาฬภรณ์	ธีรมงคล

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

สิงหาคม 2568

งบประมาณสนับสนุนงานมูลฐาน

ประจำปีงบประมาณ 2567

จากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

ชื่องานวิจัย นวัตกรรมการย้อมผ้าสีธรรมชาติจากภูมิปัญญาท้องถิ่นชาติพันธุ์กะเหรี่ยง
 ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี

คณะผู้วิจัย สุวดี ประดับ จุฑามาศ พิระพัชร มัลลิกา จงจิตต์

และประพาฬภรณ์ ธีรมงคล

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ปีงบประมาณ 2567

บทคัดย่อ

จากงานวิจัยเรื่องนวัตกรรมการย้อมผ้าสีธรรมชาติจากภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภูมิปัญญาชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสู่นวัตกรรมการย้อมผ้าสีธรรมชาติ 2) ย้อมผ้าสีธรรมชาติที่เหมาะสมจากภูมิปัญญาชาติพันธุ์กะเหรี่ยง มีวิธีการดำเนินงาน ดังนี้ ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นชาติพันธุ์กะเหรี่ยงและวัตถุดิบในท้องถิ่นเพื่อนำไปสู่กระบวนการย้อมผ้าสีธรรมชาติ ศึกษากระบวนการย้อมผ้า ทดลองการย้อมผ้าบนวัสดุ 2 ชนิด ๆ (เส้นด้ายและผืนผ้า) คัดเลือกเทคนิคการย้อมผ้า 3 สูตร ย้อมเส้นด้ายและผืนผ้าสำหรับผลิตภัณฑ์ผืนผ้า ออกแบบลายทอผ้าจากอัตลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่นชาติพันธุ์กะเหรี่ยงจำนวน 10 แบบ คัดเลือกโดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 แบบ ผลิตภัณฑ์จากนวัตกรรมการย้อมสีบนวัสดุ 2 ชนิดๆ คือ เส้นด้าย และผืนผ้า รวม 6 ชิ้นงาน สอบถามความพึงพอใจจากบุคคลทั่วไปจำนวน 100 คน ทั่วไป โดยใช้แบบสอบถามแบบออนไลน์วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย

ผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม มีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ ทั้ง 6 ชิ้นงานมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด โดยผลิตภัณฑ์จากเส้นด้าย กลุ่มที่ 3 ค่าเฉลี่ย 4.72 ผลิตภัณฑ์จากเส้นด้าย กลุ่มที่ 1 ค่าเฉลี่ย 4.69 และผลิตภัณฑ์จากเส้นด้ายกลุ่มที่ 2 ค่าเฉลี่ย 4.68 ตามลำดับ ส่วนผลิตภัณฑ์จากผืนผ้า กลุ่มที่ 2 มีค่าเฉลี่ย 4.68 ผลิตภัณฑ์จากผืนผ้ากลุ่มที่ 1 มีค่าเฉลี่ย 4.64 และผลิตภัณฑ์จากผืนผ้ากลุ่มที่ 3 มีค่าเฉลี่ย 4.57 ผลความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ ทั้ง 6 ชิ้นงานมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวม 4.66

คำสำคัญ : นวัตกรรมการย้อมผ้า สีธรรมชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่นชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี

Research Titleccc: Innovation in dyeing fabrics with natural colors from the local wisdom of the Karen ethnic group in Yang Nam Klat Nuea sub-district, Phetchaburi province.

Researchers: Suvidhi Pradab, Chuthamas Peerapatchar,
Mallika Chongjitt, Praphanporn Theerakhongkul

Fiscal year: 2024

Abstract

The research on natural dye innovations based on the local wisdom of the Karen ethnic group in Yang Nam Klat Nuea Subdistrict, Phetchaburi Province, aimed to 1) study the Karen ethnic wisdom leading to natural dye innovations and 2) develop appropriate natural dyes based on Karen ethnic wisdom. The study involved the following methods: Studying the Karen ethnic wisdom and local raw materials to develop natural dye innovations. Studying the dyeing process; experimenting with dyeing on two types of materials (yarn and fabric). Selecting three dyeing techniques for dyeing yarn and fabric for fabric products. Designing ten weaving patterns based on the identity and local wisdom of the Karen ethnic group, three of which were selected through the participation of community members and experts. Six fabrics were produced using the innovative dyeing technique on two types of materials: yarn and fabric. A satisfaction survey was conducted with 100 general public using an online questionnaire. Data were analyzed using percentages and means.

The results showed that respondents were highly satisfied with all six products. For yarn products, Group 3, the average was 4.72, yarn products, Group 1, the average was 4.69, and yarn products, Group 2, the average was 4.68, respectively. For fabric products, Group 2, the average was 4.68, fabric products, Group 1, the average was 4.64, and fabric products, Group 3, the average was 4.57. Regarding the satisfaction with the products, all 6 pieces were at the highest level of satisfaction, with a total average of 4.66.

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนวัตกรรมการย้อมผ้าสีธรรมชาติจากภูมิปัญญาท้องถิ่นชาติพันธุ์กระเหรี่ยง
ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี สำเร็จลุล่วงได้ด้วยการช่วยเหลือและสนับสนุนงบประมาณ
สนับสนุนงานมูลฐาน จากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.
2567 สังกัดคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
ขอขอบพระคุณกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร คณะเทคโนโลยี คหกรรมศาสตร์ ที่สนับสนุนทุนการวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบคุณคณะผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่
สาขาวิชาออกแบบแฟชั่นและการจัดการสินค้า สำนักวิจัยและพัฒนา เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัย
ผู้เชี่ยวชาญ ผู้นำชุมชนและชาวบ้านยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี และผู้ที่มีส่วนร่วมและเกี่ยวข้อง
ในการดำเนินงานวิจัยนี้จนสำเร็จและบรรลุตามวัตถุประสงค์ทุกประการ ขอขอบคุณ ไว้ ณ โอกาสนี้

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	2
1.4 วิธีดำเนินการวิจัย	2
1.5 กรอบแนวความคิดเห็นในงานวิจัย	3
1.6 คำสำคัญของการวิจัย	
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	
1.8 นิยามศัพท์	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 นวัตกรรมการย้อมผ้า	5
2.2 การย้อมสีธรรมชาติ	8
2.3 ขาดิพันธุ์กะเหรี่ยง ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี	11
2.4 อัตลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี	12
2.5 การออกแบบลวดลายทอ	16
2.6 การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน	19
2.7 วิจัยที่เกี่ยวข้อง	22
บทที่ 3 วิธีดำเนินงาน	27
3.1 ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	27
3.2 ทดลองการย้อมสีบนวัสดุ 2 ชนิด	28
3.3 ออกแบบลายทอผ้า	34

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.4 ผลิตผืนผ้า	40
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	41
3.6 สถานที่ดำเนินงาน	43
บทที่ 4 ผลการวิจัย	44
4.1 ผลการวิจัย	44
4.2 การผลิตผืนผ้าจากการย้อมสีเส้นด้ายและผืนผ้า	59
บทที่ 5 สรุปผลและข้อเสนอแนะ	75
5.1 สรุปผล	75
5.2 อภิปรายผล	76
5.2 ข้อเสนอแนะ	78
บรรณานุกรม	80
ภาคผนวก	84
ภาคผนวก ก	85
แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้นำชุมชน ประธานกลุ่มทอผ้า และผู้เชี่ยวชาญ ต่อลวดลายผ้าย้อมสีธรรมชาติจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ชชาติพันธุ์กะเหรี่ยง	86
แบบสอบถามความคิดเห็นของบุคคลทั่วไปต่อผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมสีธรรมชาติ จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ชชาติพันธุ์กะเหรี่ยง	97
ประวัติย่อผู้วิจัย	104

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 ตารางการทดลองย้อมเส้นใย และผืนผ้าด้วยสีจากธรรมชาติของชุมชน ย่างน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี	28
3.2 สรุปผลการคัดเลือกสูตรการย้อมเส้นด้ายและผืนผ้า	34
4.1 ผลการทดลองย้อมสี เปลือกไม้เบญจ เมล็ดคำแสด และใบสักแห้ง	45
4.2 ผลการทดลองย้อมสี ใบสักสด เปลือกต้นมะกอก และเปลือกต้นประดู่	46
4.3 ผลการทดลองย้อมสี เปลือกต้นเพกา เปลือกต้นกัลปพฤกษ์ (ไม้กะปิ) และฝาง	47
4.4 ผลการทดลองย้อมสี หมากอ่อน หมากสด และมะเกลือ	48
4.5 ผลการทดลองย้อมสี ขมิ้น และสีเสียด	49
4.6 ขมิ้น น้ำส้มสายชู โดยย้อมด้วยสีจากขมิ้นจุ่มน้ำส้มสายชู ย้อมทับด้วยประดู่ จุ่มสาร 7 ชนิด	50
4.7 ย้อมด้วยสีจากขมิ้นจุ่มน้ำปูนใส ย้อมทับด้วยฝาง จุ่มสาร 7 ชนิด	51
4.8 ขมิ้น น้ำส้มสายชู ย้อมทับด้วยหมากสุก จุ่มสาร 7 ชนิด	52
4.9 ฝางปูนใส ย้อมทับด้วยขมิ้น จุ่มสาร 7 ชนิด	53
4.10 มะเกลือ ย้อมทับด้วยฝาง จุ่มสาร 7 ชนิด	54
4.11 ย้อมด้วยขมิ้น จุ่มน้ำส้มสายชู ย้อมทับด้วยสีจากหมากสุกผสมมะเกลือ หมากสุก 80% มะเกลือ 20%	55
4.12 ย้อมด้วยสีจากขมิ้นผสมคำแสด ขมิ้น 50 % คำแสด 50 % จุ่มด้วยผงฟู ย้อมทับด้วยสี จากเปลือกเพกา จุ่มด้วยผงฟู	55
4.13 ย้อมด้วยสีจากหมากสุกผสมด้วยสีจากฝาง ย้อมทับด้วยสีจากขมิ้นผสมด้วยสีจาก คำแสด ขมิ้น 50 % คำแสด 50%	56
4.14 ย้อมด้วยสีจากเปลือกเพกาผสมด้วยสีจากคำแสดและสีจากมะเกลือ เพกา 50% คำแสด 20% มะเกลือ 30%	56
4.15 ลวดลายสำหรับทอเป็นผืนผ้า จำนวน 30 ลวดลาย	57
4.16 ผลการคัดเลือกลวดลายโดยผู้เชี่ยวชาญ	58
4.17 ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	61
4.18 ผลความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อผลิตภัณฑ์ผืนผ้าสีธรรมชาติจาก ภูมิ ปัญญากระเหรี่ยง(เส้นด้าย) กลุ่มที่ 1	62
4.19 ผลความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อผลิตภัณฑ์ผืนผ้าสีธรรมชาติจาก ภูมิปัญญากระเหรี่ยง(เส้นด้าย) กลุ่มที่ 2	64
4.20 ผลความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อผลิตภัณฑ์ผืนผ้าสีธรรมชาติจาก ภูมิปัญญากระเหรี่ยง(เส้นด้าย) กลุ่มที่ 3	66
4.21 ผลความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อผลิตภัณฑ์ผืนผ้าสีธรรมชาติจาก ภูมิปัญญากระเหรี่ยง(ผืนผ้า) กลุ่มที่ 1	68

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.22 ผลความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อผลิตภัณฑ์พื้นผ้าสีธรรมชาติจาก ภูมิปัญญากะเหรี่ยง(พื้นผ้า) กลุ่มที่ 2	70
4.23 ผลความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อผลิตภัณฑ์พื้นผ้าสีธรรมชาติจาก ภูมิปัญญากะเหรี่ยง(พื้นผ้า) กลุ่มที่ 3	72

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 ตุงผีเสื้อกะเหรี่ยง	13
2.2 โคมบายกะเหรี่ยง	14
2.3 ข้าวห่อกะเหรี่ยง	15
2.4 ผ้ากะเหรี่ยง	15
2.5 ผ้าถุงและย่ามกะเหรี่ยงยำนน้ำกลัดเหนือ	15
3.1 กิจกรรมลงพื้นที่เพื่อศึกษาข้อมูล	27
3.2 การทดลองย้อมเส้นด้ายและผืนผ้าจากพืช 14 ชนิด โดยใช้สารมอร์แดนต์ 7 ชนิด รวม 98 ตัวอย่าง	33
3.3 พริกกะเหรี่ยง	35
3.4 โคมบายกะเหรี่ยงและตุงผีเสื้อ	35
3.5 ข้าวห่อกะเหรี่ยง	36
3.6 ลายผ้ากะเหรี่ยงและรูปแบบเสื้อกะเหรี่ยง	37
3.7 ใบผาก	37
3.8 แบบภาพร่างลวดลายจากอัตลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่นชาติพันธุ์กะเหรี่ยง	38
3.9 ลวดลายสำหรับเป็นผืนผ้า จำนวน 30 ลวดลาย	39
3.10 มัดเส้นด้ายตามลวดลายที่ได้รับการคัดเลือก	40
3.11 การย้อมสีเส้นด้าย	40
3.12 มัดลวดลายบนผืนผ้า และย้อมสี	41
3.13 การทอลวดลายจากอัตลักษณ์ของกะเหรี่ยงโดยการย้อมสีเส้นด้ายและทอเป็นผืนผ้า	41
4.1 สีจากอัตลักษณ์ชุมชนยำนน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี (ยำนน้ำกลัดเหนือโมเดล)	57
4.2 แบบร่าง 10 ลวดลาย	58
4.3 ลวดลายที่ได้รับการคัดเลือกจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ลวดลาย	59
4.4 การทอลวดลายจากอัตลักษณ์ของกะเหรี่ยงโดยการย้อมสีเส้นใยและทอเป็นผืนผ้า	59
4.5 ผลิตภัณฑ์ต้นแบบจากการย้อมสีเส้นด้าย	60
4.6 ผลิตภัณฑ์ต้นแบบจากการย้อมสีผืนผ้า	60

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากสถานการณ์การระบาดของโรค โควิด-19 ส่งผลต่อประชาชนทุกกลุ่มสาขาอาชีพ ทั้งในเมืองหลวง ภูมิภาค ชุมชนห่างไกล ตลอดจนกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่อยู่ห่างไกลความเจริญ ทั้งในด้านสภาพสังคมและเศรษฐกิจ กระทบต่ออาชีพและรายได้ที่ลดลงอย่างมาก ทำให้มีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาสนับสนุน ส่งเสริม และจัดโครงการต่าง ๆ เพื่อเข้าช่วยเหลือให้ประชาชนทั่วไปที่มีการรวมกลุ่มก่อตั้งเป็นกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้สามารถสร้างอาชีพที่มั่นคงและมีรายได้มากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศ ได้รับผลกระทบเช่นกัน โอกาสในการเข้าถึงการส่งเสริมอาชีพจากหน่วยงานต่าง ๆ มีโอกาสน้อยกว่า ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี เป็นหนึ่งในกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้รับผลกระทบและขาดโอกาสในการส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างอาชีพจากหน่วยงานต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาและจากการลงพื้นที่ของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งมหาวิทยาลัย (U2T) ของคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ทำให้ทราบถึงปัญหาและสิ่งที่กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงยางน้ำกลัดเหนือ มีความต้องการในการพัฒนาอาชีพเพื่อให้สมาชิกมีงานทำที่มั่นคง โดยอาศัยภูมิปัญญาจากท้องถิ่นของตนเองที่มีความหลากหลายทั้งในด้านวิถีชีวิต ความเชื่อ วัฒนธรรมต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ วัฒนธรรมการทอผ้าในแบบของชาวกะเหรี่ยง ที่ยังขาดความรู้และทักษะในการย้อมสีเพื่อนำมาสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน ที่สามารถสร้างอาชีพและรายได้ให้กับกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงได้อย่างยั่งยืน

กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย ครัวเรือนประมาณ 750 ครัวเรือน 4 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านห้วยเกษม บ้านท่าเสา บ้านลิ้นช้าง บ้านพุน้ำร้อน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาที่สำคัญมากมายหลายอย่าง เช่น การทอผ้ากะเหรี่ยง ประเพณีกินข้าวห่อ วัฒนธรรมภาษาซึ่งเป็นภาษาเฉพาะของตนเอง ประเพณีเวียนศาลาเพื่อบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การทอผ้ากะเหรี่ยง เป็นต้น ซึ่งการทอผ้ากะเหรี่ยงจะมีการทอด้วยมือ โดยใช้ภูมิปัญญาที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ อาศัยสิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมรอบตัวมาใช้ในการทำเส้นด้าย และสีย้อมที่มาจากธรรมชาติมีการย้อมสีแบบทั่วไปตามภูมิปัญญาที่มีมาแต่เดิมลวดลายและสีสันสดใส งดงาม ในรูปแบบของชนเผ่าแบบดั้งเดิม ซึ่งยังขาดความน่าสนใจ รูปแบบไม่มีความหลากหลาย ขาดความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว และรูปแบบที่หลากหลาย ดังนั้น ทางกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ จึงมีความต้องการที่จะพัฒนาการย้อมสีเส้นด้ายและผืนผ้าเพื่อให้มีความน่าสนใจและทำให้ผลิตภัณฑ์มีความหลากหลาย ช่วยส่งเสริมการจำหน่ายได้มากขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าวทางกลุ่มผู้วิจัยมองเห็นความสำคัญและความต้องการเข้าถึงโอกาสในการพัฒนาอาชีพให้กับกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี จึงมีความต้องการที่จะเข้าไปช่วยเหลือ กลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าว โดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนมาสร้าง

นวัตกรรมในการย้อมสีผ้าจากธรรมชาติ เพื่อพัฒนาและส่งเสริมอาชีพให้ชาวบ้านมีอาชีพที่มั่นคง สามารถเลี้ยงตัวเองได้ ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจและสังคมให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 ศึกษาภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสู่นวัตกรรมการย้อมผ้าสีธรรมชาติ
- 1.2.2 ย้อมผ้าสีธรรมชาติที่เหมาะสมจากภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

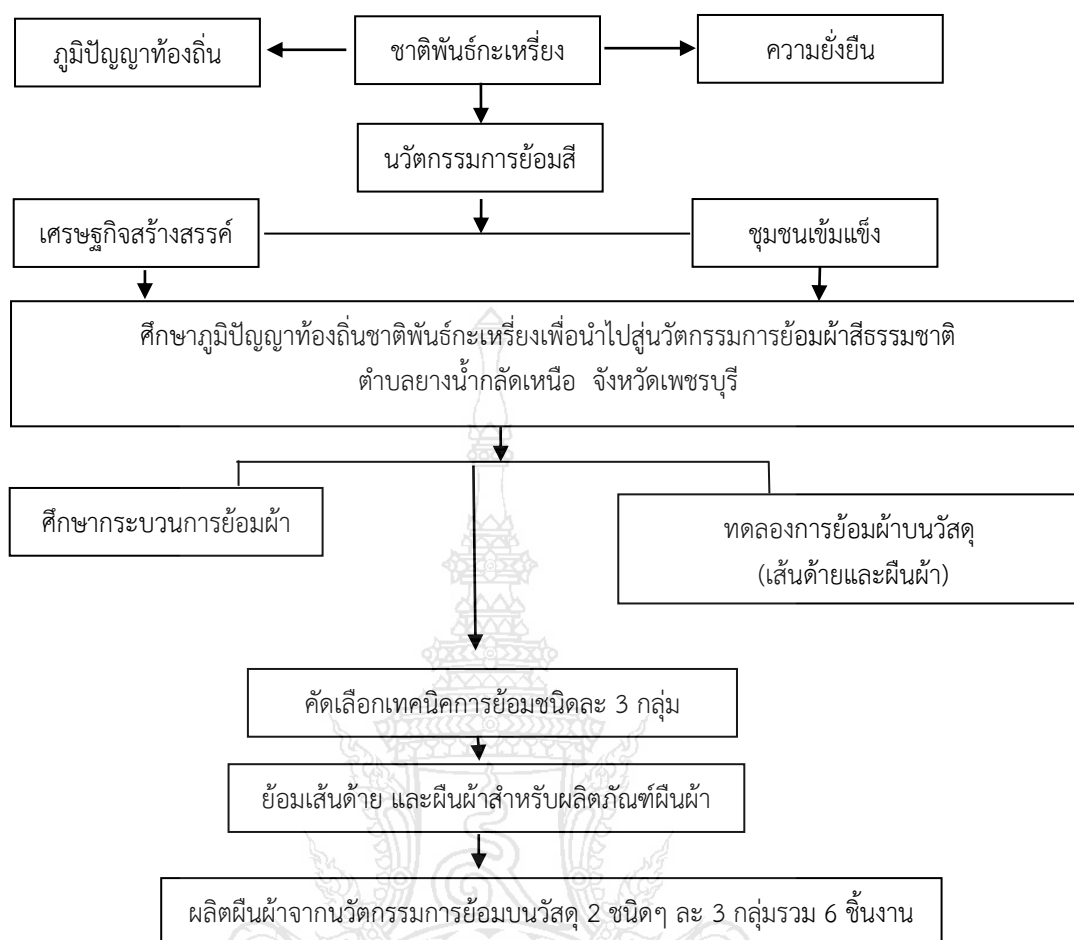
- 1.3.1 ทดลองการย้อมผ้าบนวัสดุ 2 ชนิด (เส้นด้ายและผืนผ้า)
- 1.3.2 ผลิตผืนผ้าจากนวัตกรรมการย้อมสีบนวัสดุ 2 ชนิด ๆ ละ 3 กลุ่ม รวม 6 ชิ้นงาน

1.4 วิธีดำเนินการวิจัย

- 1.4.1 ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงและวัตถุดิบในท้องถิ่นเพื่อนำไปสู่ นวัตกรรมการย้อมผ้าสีธรรมชาติ ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี
- 1.4.2 ศึกษากระบวนการย้อมผ้า
- 1.4.3 ทดลองการย้อมผ้าบนวัสดุ 2 ชนิด ๆ (เส้นด้ายและผืนผ้า) ชนิดละ 5 กลุ่ม รวม 10 กลุ่ม
- 1.4.4 คัดเลือกเทคนิคการย้อมผ้า 2 ชนิด ๆ ละ 3 กลุ่ม
- 1.4.5 ย้อมเส้นด้ายและผืนผ้าสำหรับผลิตภัณฑ์ผืนผ้า
- 1.4.6 ออกแบบลายทอผ้าจากอัตลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง จำนวน 10 ลาย คัดเลือกโดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน จำนวน 3 ลาย และนำไปทอเป็นผืนผ้า เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์
- 1.4.7 ผลิตผืนผ้าจากนวัตกรรมการย้อมสีบนวัสดุ 2 ชนิดๆ ละ 3 กลุ่มรวม 6 ชิ้นงาน

1.5 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

นวัตกรรมการย้อมผ้า หมายถึง การย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติในแบบต่าง ๆ ด้วยวิธีใหม่ ๆ โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งจากแนวคิดและภูมิปัญญาแบบดั้งเดิม ทำให้มีการเปลี่ยนแปลง กระบวนการ การผลิต ซึ่งการที่สิ่งใดสิ่งหนึ่งจะเป็นนวัตกรรมได้นั้น จะต้องมีความแปลกใหม่อย่างเห็นได้ชัด เช่น ผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ เศรษฐกิจ และนโยบายของรัฐ ในเชิงเศรษฐศาสตร์นั้น การเปลี่ยนแปลงนั้นจะต้องเพิ่มมูลค่า มูลค่าของลูกค้า หรือมูลค่าของผู้ผลิต เป้าหมายของนวัตกรรมคือการเปลี่ยนแปลงในเชิงบวก เพื่อให้สิ่งต่าง ๆ เกิดเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น นวัตกรรมก่อให้เกิดได้ผลผลิตเพิ่มขึ้น และเป็นที่มาสำคัญของความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

1.6 คำสำคัญของการวิจัย

นวัตกรรมการย้อมผ้า สีธรรมชาติ ภูมิปัญญาชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี

Innovation in Fabric Dyeing Natural Color Karen Ethnic Wisdom Yang Nam Klat Nuea Phetchaburi Province

1.7 ประโยชน์ ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 องค์ความรู้จากการย้อมสีผ้าจากภูมิปัญญากะเหรี่ยงยางน้ำกลัดเหนือที่เป็นอัตลักษณ์ จะเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มทอผ้ากะเหรี่ยงยางน้ำกลัดเหนือ กลุ่มทอผ้าในประเทศไทย นักวิชาการ นักศึกษา และผู้ที่สนใจด้านย้อมสีธรรมชาติ

1.7.2 ชุมชนกลุ่มทอผ้ากะเหรี่ยงยางน้ำกลัดเหนือ มีอาชีพที่มั่นคงและสร้างรายได้อย่างยั่งยืน และช่วยส่งเสริมการใช้วัสดุธรรมชาติเพื่อการรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

1.7.3 องค์ความรู้มีการผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์บาติกที่มีรูปแบบ ลวดลาย มีความหลากหลาย เพิ่มการจำหน่ายได้มากยิ่งขึ้น

1.7.4 เป็นแนวทางในการสร้างอาชีพเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและชุมชนให้กับชาวบ้านตำบลยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี

1.7.5 มีการนำองค์ความรู้ที่เกิดจากการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในวงกว้าง และสามารถนำไปสู่การผลิตในเชิงพาณิชย์

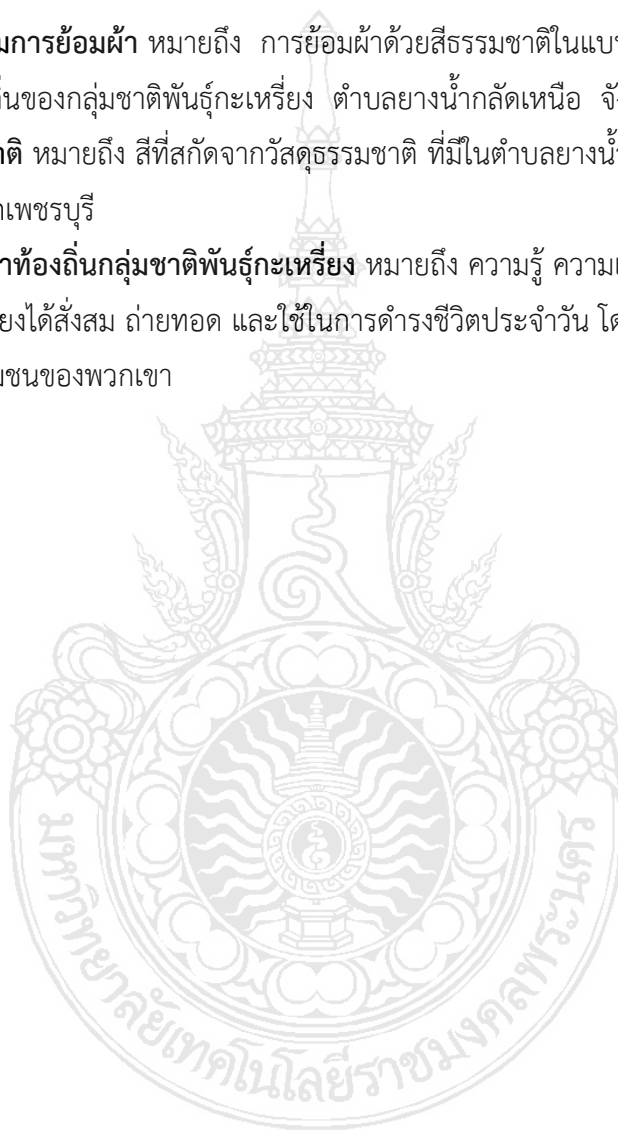
1.7.6 ชุมชนจัดการปัญหาเศรษฐกิจชุมชน และยกระดับคุณภาพชีวิตด้วยองค์ความรู้ที่เกิดขึ้น สามารถสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนให้แก่ชุมชนในการจัดการตนเอง

1.8 นิยามศัพท์

นวัตกรรมการย้อมผ้า หมายถึง การย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติในแบบต่าง ๆ ด้วยวิธีใหม่ ๆ โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี

สีธรรมชาติ หมายถึง สีที่สกัดจากวัสดุธรรมชาติ ที่มีในตำบลยางน้ำกลัดเหนือ อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี

ภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง หมายถึง ความรู้ ความเชื่อ ความสามารถ และวิถีปฏิบัติที่คนกะเหรี่ยงได้สั่งสม ถ่ายทอด และใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน โดยเชื่อมโยงกับธรรมชาติ วัฒนธรรม และชุมชนของพวกเขา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัย เรื่อง นวัตกรรมการย้อมผ้าสีธรรมชาติจากภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการศึกษา ดังนี้

2.1 นวัตกรรมการย้อมผ้า

2.1.1 นวัตกรรม (Innovation)

นวัตกรรมหมายถึง นวัตกรรม หมายถึง แนวความคิด การปฏิบัติหรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ที่ยังไม่เคยมีใช้มาก่อน หรือเป็นการพัฒนาดัดแปลงจากของเดิมที่มีอยู่แล้วให้ทันสมัยและใช้ได้ผลดียิ่งขึ้น เมื่อนำนวัตกรรมมาใช้จะช่วยให้การทำงานนั้นได้ผลดีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงกว่าเดิม ทั้งยังช่วยประหยัดเวลาและแรงงานได้ด้วย (กิตานันท์ มลิทอง, 2543) นวัตกรรมที่เกิดขึ้นอาจเป็น ความคิด วิธีการ หรืออุปกรณ์ มีความสามารถในการแก้ไขปัญหา และเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคม

2.1.2 นวัตกรรมการย้อมผ้า

นวัตกรรมการย้อมผ้า หมายถึง การย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติในแบบต่าง ๆ ด้วยวิธีใหม่ ๆ โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งจากแนวคิดและภูมิปัญญาแบบดั้งเดิม ทำให้มีการเปลี่ยนแปลง กระบวนการ การผลิต ซึ่งการที่สิ่งใดสิ่งหนึ่งจะเป็นนวัตกรรมได้นั้น จะต้องมีความแปลกใหม่อย่างเห็นได้ชัด เช่น ผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ เศรษฐกิจ และนโยบายของรัฐ ในเชิงเศรษฐศาสตร์นั้น การเปลี่ยนแปลงนั้นจะต้องเพิ่มมูลค่า นวัตกรรมการย้อมสีในปัจจุบันสามารถช่วยลดการใช้น้ำแทนที่การปฏิบัติที่สิ้นเปลืองด้วยวิธีการที่มีประสิทธิภาพและคุ้มค่า และลดผลกระทบต่อระบบนิเวศ (เทคโนโลยีการย้อมแบบยั่งยืนในอุตสาหกรรมแฟชั่น, 2565) นวัตกรรมการย้อมผ้าสีธรรมชาติเน้นการพัฒนาในด้านวัสดุจากธรรมชาติ กระบวนการ และการใช้เทคโนโลยีเพื่อแก้ไขปัญหาความไม่สม่ำเสมอของสี ความเข้มของสีที่ควบคุมได้ยาก และการ สีตก เช่น การพัฒนาสารสกัดสีที่ควบคุมความเข้มได้ การสร้างสูตรสีธรรมชาติที่สีไม่ตก และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับชุมชน

2.1.3 ประเภทของนวัตกรรมการย้อมผ้า ได้แก่

2.1.3.1 การพัฒนาสีย้อมธรรมชาติที่ได้มาตรฐาน เช่น การควบคุมความเข้มสีย้อม หรือการพัฒนาสีย้อมผ้าที่สามารถควบคุมความเข้มของสีให้เท่ากันในการย้อมแต่ละครั้ง ซึ่งแก้ไขปัญหาความไม่สม่ำเสมอของสีที่เกิดจากการย้อมแบบดั้งเดิมได้

2.1.3.2 การเพิ่มความคงทนของสี เพื่อให้ได้สีที่คงทนต่อแสง ต่อการซัก ตามมาตรฐานอุตสาหกรรม เพื่อให้สีไม่ตกหรือซีดจางง่าย

2.1.3.3 กระบวนการย้อม หรือนวัตกรรมเทคโนโลยีการย้อมผ้า เช่น การย้อมที่ไม่ใช้น้ำ การย้อมที่ช่วยลดมลพิษทางน้ำ อากาศในสิ่งแวดล้อม ประหยัดพลังงาน การใช้สารช่วยย้อมเพื่อให้ได้เฉดสีต่าง ๆ และสามารถรีไซเคิลผงสีย้อมและคาร์บอนไดออกไซด์ เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

2.1.3.4 การประยุกต์ใช้วัตถุดิบธรรมชาติและเทคโนโลยีชุมชน เช่น การใช้ประโยชน์จากของเหลือทางการเกษตร การสกัดสีจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เช่น เปลือกทุเรียน เปลือกเงาะ ยางกล้วย ใบไม้ต่างๆ เพื่อสร้างสีธรรมชาติและเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ เช่น โครงการนางค์ความรู้และเทคโนโลยีมาถ่ายทอดสู่กลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาการย้อมสีธรรมชาติและสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้นอย่างยั่งยืน (กัลยา จำปาทอง, 2025) การพัฒนาหม้อมย้อมที่ผลิตจากสแตนเลส เพื่อป้องกันการเกิดสารตกค้างและได้มาตรฐานตามข้อกำหนดการย้อม (โพธิพงษ์ ฉัตรนันทภรณ์, 2023) ผลกระทบและประโยชน์ช่วยในการลดปัญหาสิ่งแวดล้อม และมลพิษทางน้ำจากกระบวนการย้อมผ้า นอกจากนี้ผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากกระบวนการย้อมสีธรรมชาติยังเป็นการเพิ่มมูลค่าและรายได้ให้กับชุมชนได้อีกทางหนึ่ง

2.1.3.5 สร้างผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์และเป็นที่ต้องการของตลาดมากขึ้น ทำให้สมาชิกในกลุ่มมีรายได้เพิ่มขึ้น เช่น

2.1.3.6 การอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยโดยส่งเสริมการใช้สีธรรมชาติซึ่งเป็นภูมิปัญญาแบบดั้งเดิม ควบคู่ไปกับการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ และพัฒนาให้ได้สีคุณภาพดีและมีความคงทนมากขึ้น

2.1.3.7 การนำอัตลักษณ์ท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการย้อมสีธรรมชาติ เพื่อช่วยสร้างความโดดเด่นให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชน ทำให้มีเอกลักษณ์ที่แตกต่างจากผลิตภัณฑ์ที่ย้อมด้วยสีเคมี และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ

2.1.4 ทฤษฎีการย้อมผ้า

การย้อมผ้าเป็นกระบวนการที่เส้นใยจะดูดซับสีย้อมแทรกซึมเข้าไปในเส้นใยโดยกระบวนการเชื่อมพันธะเคมี ภายใต้สภาวะที่ควบคุม เช่น อุณหภูมิและสารเคมี เพื่อให้ได้สีที่ต้องการและคงทน โดยมีขั้นตอนหลัก คือ การเตรียมผ้าก่อนการย้อม ขั้นตอนการย้อม การติดสี การล้างหรือการกำจัดสีส่วนเกินทิ้ง และการตกแต่งหลังการย้อม เพื่อให้ได้ผ้าที่มีคุณสมบัติตามต้องการ ซึ่งจะต้องคำนึงถึงชนิดของเส้นใย และประเภทของสีย้อมผ้า วิธีการย้อม ตลอดจนสารช่วยย้อมต่าง ๆ ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยเพิ่มความสวยงามและความทนทานของผ้าในอุตสาหกรรมต่าง ๆ ตั้งแต่ผืนผ้าแพชชันไปจนถึงการตกแต่งบ้าน การทำความเข้าใจหลักและวิธีการย้อมผ้าที่แตกต่างกันถือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการย้อมเพื่อให้ได้สีผ้า พื้นผิว ตลอดจนการย้อมเพื่อให้เกิดลวดลาย โดยแต่ละวิธีมีการใช้งานเฉพาะตามประเภทของผ้า ความทนทานของสี และย้อมสีตามที่ต้องการ สามารถเลือกวิธีการที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการย้อม ซึ่งวิธีการย้อมผ้าหลัก ๆ แบ่งได้ 8 วิธี ได้แก่

2.1.4.1 การย้อมสีด้วยถัง เป็นวิธีการแบบดั้งเดิมที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย โดยผ้าจะถูกจุ่มลงในภาชนะขนาดใหญ่หรือถังที่บรรจุสารละลายสีย้อม เทคนิคนี้มีประสิทธิภาพโดยเฉพาะกับสีย้อม เช่น สีคราม ซึ่งขึ้นชื่อในเรื่องการสร้างสีเข้มที่คงทนยาวนาน การย้อมผ้าด้วยถังเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับการสร้างเฉดสีที่เข้มข้นบนเส้นใยธรรมชาติ แม้ว่าจะต้องใช้ขั้นตอนมากกว่าวิธีการย้อมที่ง่ายกว่าก็ตาม กระบวนการนี้เกี่ยวข้องกับการลดสีให้เหลือรูปแบบที่ละลายน้ำได้ จากนั้นนำไปทาบบนผ้า แล้วจึง

ออกซิโดซ์เพื่อให้ได้สีขั้นสุดท้าย วิธีการนี้เป็นที่นิยมเนื่องจากสามารถให้ผลลัพธ์ที่สดใสและคงทนต่อสี โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับเส้นใยเซลลูโลส เช่น ผ้าฝ้าย

2.1.4.2 การย้อมปฏิกิริยา เป็นการย้อมแบบรีแอคทีฟเป็นเทคนิคที่สีย้อมจะสร้างพันธะเคมีที่แข็งแกร่งกับเส้นใย ส่งผลให้ได้สีที่ทนทานต่อการซักและการซีดจางได้ดีวิธีนี้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะกับผ้าฝ้ายและเส้นใยธรรมชาติอื่น ๆ โดยให้สีที่สดใสและคงทนยาวนาน การย้อมแบบรีแอคทีฟใช้กันอย่างแพร่หลายทั้งในโรงงานอุตสาหกรรมและการย้อมที่บ้าน เนื่องจากมีความคงทนต่อสีที่ยอดเยี่ยม กระบวนการนี้เกี่ยวข้องกับการใช้สีย้อมในสภาพแวดล้อมที่เป็นด่าง ซึ่งจะช่วยให้เกิดปฏิกิริยาเคมีระหว่างสีย้อมและเส้นใย การย้อมที่แข็งแรงนี้ช่วยให้สียังคงสดใสแม้จะผ่านการซักหลายครั้ง ทำให้สีย้อมที่ไวต่อปฏิกิริยาเป็นตัวเลือกที่นิยมสำหรับเสื้อผ้าและสิ่งทอภายในบ้าน

2.1.4.3 การย้อมโดยตรง เป็นกระบวนการที่ตรงไปตรงมา โดยสีจะถูกทาลงบนผ้าโดยตรงโดยไม่ต้องใช้สารตรึงสีเพิ่มเติมวิธีนี้เหมาะสำหรับผ้า เช่น ผ้าฝ้าย และใช้งานง่าย แม้ว่าสีอาจซีดจางลงเมื่อเวลาผ่านไปโดยไม่ต้องผ่านการบำบัดเพิ่มเติมก็ตาม การย้อมโดยตรงนั้นทำได้ง่าย จึงเป็นที่นิยมสำหรับใช้ในบ้านและการผลิตในปริมาณน้อย อย่างไรก็ตาม ข้อเสียหลักคือ สีจะไม่คงทนเท่ากับวิธีอื่น ๆ ซึ่งอาจทำให้สีซีดหรือตกในระหว่างการซัก

2.1.4.4 ด้านทานการย้อมสี การย้อมแบบด้านทานเป็นเทคนิคสร้างสรรค์ที่ใช้การเคลือบส่วนต่าง ๆ ของผ้าเพื่อป้องกันการดูดซึมของสีย้อม ทำให้เกิดลวดลายหรือลวดลายต่าง ๆ สไตล์ที่ได้รับความนิยม ได้แก่ บาติก ซึ่งใช้ขี้ผึ้งในการบล็อกสีย้อม และการย้อมแบบมัดย้อม ซึ่งเป็นการมัดหรือพับผ้าเพื่อสร้างพื้นที่ด้านทาน วิธีการนี้เหมาะอย่างยิ่งสำหรับการผลิตงานออกแบบที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและมีศิลปะ และใช้กันอย่างแพร่หลายทั้งในแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่ การย้อมสีแบบ Resist ช่วยให้เกิดลวดลายและดีไซน์ที่ซับซ้อน ทำให้แต่ละชิ้นมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว เทคนิคนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับวัสดุต่าง ๆ เช่น ขี้ผึ้ง กาว หรือแม้แต่การเย็บ ซึ่งช่วยให้สามารถแสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด

2.1.4.5 การย้อมด้วยกรด ช่วยให้สีย้อมเกาะติดกับเนื้อผ้าได้ ทำให้ได้สีที่สดใสและคงทนกระบวนการนี้ใช้ได้ดีโดยเฉพาะกับเส้นใยที่มีโปรตีน เช่น ขนสัตว์และไหม การย้อมด้วยกรด มักใช้กับผ้าเนื้อละเอียดอ่อนในงานแฟชั่นและการออกแบบสิ่งทอ เนื่องจากสามารถผลิตเฉดสีที่เข้มข้นได้ กระบวนการนี้เกี่ยวข้องกับการละลายสีย้อมกรดในน้ำร้อนด้วยกรด (มักเป็นน้ำส้มสายชูหรือกรดซิตริก) และนำสารละลายไปทาบนผ้า ความร้อนและกรดช่วยให้โมเลกุลของสีย้อมจับกับเส้นใยโปรตีน ทำให้ได้ผลลัพธ์ที่คงทนและมีสีเข้มข้น

2.1.4.6 การย้อมสารละลาย เป็นกระบวนการที่สีจะถูกเติมลงในสารละลายของเส้นใยก่อนที่จะนำไปปั่นเป็นเส้นด้าย ซึ่งจะช่วยให้สีติดแน่นในเส้นใยวิธีนี้ทำให้สีมีความทนทานต่อการซีดจางสูง แม้จะโดนแสงแดดหรือซักหลายครั้งก็ตาม การย้อมด้วยสารละลายมักใช้กับผ้าที่สัมผัสกับองค์ประกอบภายนอก เช่น ผ้าห่มเบาะและผ้าสำหรับการแสดง การย้อมสีด้วยสารละลายในระยะเริ่มต้นของการผลิตเส้นใยช่วยให้ผลิตภัณฑ์มีสีตลอดทั้งชิ้น แทนที่จะมีสีเฉพาะที่พื้นผิว ส่งผลให้สีคงทนเป็นพิเศษ จึงเหมาะอย่างยิ่งสำหรับการใช้งานที่การรักษาสีเป็นสิ่งสำคัญ

2.1.4.7 การย้อมด้วยเครื่องจิก เป็นวิธีการซึ่งผ้าให้ดึงและผ่านอ่างย้อมในลักษณะที่ควบคุมได้ มักใช้กับผ้าทอเทคนิคนี้ทำให้ได้สีที่สม่ำเสมอทั่วทั้งผ้า จึงเหมาะอย่างยิ่งสำหรับผ้าที่มีน้ำหนักปานกลางที่ไม่ต้องการการย้อมมาก การย้อมแบบจิกมักใช้ในการผลิตผ้าที่มีสีพื้นจำนวนมาก

กระบวนการนี้เกี่ยวข้องกับการม้วนผ้าบนลูกกลิ้งและส่งผ่านอ่างย้อมหลาย ๆ ครั้งเพื่อให้แน่ใจว่าสีจะแทรกซึมอย่างสม่ำเสมอ วิธีการนี้ช่วยให้ควบคุมกระบวนการย้อมได้อย่างแม่นยำ ส่งผลให้ได้สีที่สม่ำเสมอแม้ในผ้าจำนวนมาก

2.1.4.8 การย้อมด้วยเครื่องเจ็ท ย้อมด้วยเครื่องพ่นสีเป็นกระบวนการที่ต้องใช้ความเร็วสูง โดยจะย้อมผ้าด้วยเครื่องพ่นสีซึ่งจะเคลื่อนย้ายสารละลายสีไปบนเนื้อผ้า ทำให้สามารถย้อมผ้าได้อย่างรวดเร็วและสม่ำเสมอ เทคนิคนี้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับเนื้อผ้าที่มีน้ำหนักเบา จึงเป็นตัวเลือกที่นิยมใช้ในการผลิตในปริมาณมาก การย้อมด้วยเครื่องพ่นสีช่วยประหยัดเวลาและทรัพยากร ทำให้เป็นวิธีที่คุ้มค่าต้นทุนในการผลิตผ้าที่ย้อมแล้วจำนวนมาก ในการย้อมด้วยเครื่องพ่นสี ผ้าจะถูกบรรจุลงในภาชนะที่มีแรงดันซึ่งผ้าจะถูกหมุนเวียนผ่านสารละลายสีด้วยเครื่องพ่นสีแรงดันสูง วิธีการนี้ช่วยให้สีสามารถซึมผ่านเข้าไปได้อย่างทั่วถึงและเปลี่ยนสีได้อย่างรวดเร็ว จึงเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับการผลิตสีต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ (Wayne Mills, 2568)

2.2 การย้อมสีธรรมชาติ

กระบวนการย้อมสีเส้นใยหรือเส้นด้ายด้วยสีธรรมชาติให้ได้สีที่สวยงามและติดทนนานนั้น จำเป็นต้องมีขั้นตอนการย้อมที่สำคัญ เริ่มตั้งแต่การทำความสะอาดเส้นใยหรือเส้นด้ายก่อนการย้อมทุกครั้งเสมอ โดยเฉพาะเส้นด้ายฝ้ายที่ผลิตในระบบอุตสาหกรรมมักจะมีไขมันหรือสารเคลือบเส้นใยติดอยู่ หากไม่ทำความสะอาดก่อนการย้อม อาจทำให้เส้นใยติดสีย้อมได้ไม่ดี หรืออาจทำให้การย้อมไม่ติดสี ดังนั้น การทำความสะอาดเส้นด้ายก่อนการย้อมจึงถือเป็นขั้นตอนสำคัญที่จะช่วยให้ได้ผลการย้อมที่ดี ชนิดของเส้นใยธรรมชาติ อาจแบ่งได้ ดังนี้

1. เส้นใยจากพืช ได้แก่ ฝ้าย ลินิน กัญชง ปอ ป่าน เป็นต้น
2. เส้นใยจากสัตว์ ได้แก่ ไหม และขนสัตว์ชนิดต่าง ๆ
3. เส้นใยสังเคราะห์ เช่น เส้นใยเรยอน ซึ่งเป็นที่นิยม เนื่องจากสามารถย้อมติดสี

ธรรมชาติได้ดี

2.2.1 วัสดุธรรมชาติที่ให้สี

2.2.1.1 วัสดุธรรมชาติที่ให้สีกลุ่มสีแดง ได้แก่ ลูกคำแสด แก่นฝาง ครั่ง รากยอ เปลือกสมอ รังของครั่ง นิยมใช้ย้อมไหม เป็นต้น

2.2.1.2 วัสดุธรรมชาติที่ให้สีกลุ่มสีเหลือง ได้แก่ ขมิ้น แก่นขนุน เปลือกมะตูม แก่นแกแล เนื้อไม้ของต้นหม่อน ใช้ย้อมผ้าไหม แก่นต้นสุพรรณิการ์ เปลือกไม้ยมมแมว เป็นต้น

2.2.1.3 วัสดุธรรมชาติที่ให้สีกลุ่มสีเขียว น้ำตาล ได้แก่ ผลหมาก เปลือกต้นมะเกลือ เปลือกต้นประดู่ เปลือกเพกา เปลือกต้นมะริด ใบหูกวาง เปลือกสมอ เปลือกกระหูด คราม (ย้อมทับด้วยแอลกอฮอล์) เป็นต้น

2.2.1.4 วัสดุธรรมชาติที่ให้สีกลุ่มสีดำ ได้แก่ ผลมะเกลือ กระบก เเจาะโรงเรียน ลูกกระเจียว ต้นกระเม็ง ผลและเปลือกของสมอ เป็นต้น

2.2.1.5 วัสดุธรรมชาติที่ให้สีกลุ่มสีชมพู ได้จาก แก่นฝาง (ย้อมผ้าฝ้าย) ต้นมหากาฬ เป็นต้น

2.2.1.6 วัสดุธรรมชาติที่ให้สีกลุ่มสีเขียวอ่อน ได้จาก เปลือกของต้นมะพูด เปลือกผลทับทิม แก่นแกล้อยมรวมกับคราม ใบหูกวาง เปลือกและผลสมอพิเภก ใบส้มป่อยผสมกับผงขมิ้น จะให้สีเขียว นอกจากนี้ยังมีใบสับประรดอ่อน ใบแค เป็นต้น (ศูนย์สารนิเทศอีสานสิรินธร, 2566)

2.2.2 กระบวนการย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติ

2.2.2.1 การเตรียมเส้นใยผ้า เริ่มต้นด้วยการทำความสะอาดโดยซักเส้นใยด้วยน้ำอุ่น และสบู่หรือผงซักฟอก เพื่อให้เส้นใยปราศจากสิ่งสกปรก น้ำมัน หรือสิ่งเจือปนที่อาจขัดขวางการดูดซึมสีย้อม จากนั้นอาจมีการขัดหรือฟอกสีเพื่อเตรียมเส้นใยให้พร้อมรับสี

2.2.2.2 การเตรียมสีจากวัตถุดิบ การเตรียมสีธรรมชาติจากพืชมีขั้นตอนหลักในการเตรียมวัตถุดิบก่อนนำไปสกัดสี ได้แก่ การเตรียมส่วนต่าง ๆ ของพืช เช่น แก่นไม้ เปลือก ราก หัว เหง้า ใบ ดอก ผล และเมล็ด การเตรียมวัตถุดิบส่วนใหญ่จะเริ่มต้นด้วยการตัดหรือรวบรวมส่วนที่ต้องการนำมาสกัดสี จากนั้นจะมีการเตรียมวัตถุดิบให้มีขนาดเหมาะสมก่อนนำไปสกัดสี เช่น การผ่าไม้เป็นซี่เล็กๆ การสับหรือตำให้เป็นชิ้นเล็กๆ หรือการทุบให้แตกเป็นชิ้นเล็กๆ และจึงนำไปต้มเพื่อสกัดสี บางพืชอาจต้องแช่น้ำข้ามคืนเพื่อให้สีของพืชละลายออกมา การสกัดสี มี 2 วิธี ได้แก่

1. การสกัดโดยใช้ความร้อน ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการต้มที่อุณหภูมิ 80-100 องศาเซลเซียส เวลา 1-2 ชั่วโมง ส่วนใหญ่นิยมจะใช้การเตรียมวัสดุจากแก่นไม้ เปลือก ราก หัว หรือเหง้า สำหรับเนื้อไม้หรือแก่นไม้ ควรผ่าเป็นซี่เล็ก ๆ ขนาดประมาณนิ้วมือ หรือยังมีขนาดเล็กยิ่งดี ส่วนเปลือก ราก หัว และเหง้า ให้สับหรือทุบให้แตกเป็นชิ้นเล็ก ๆ หากไม่แข็งมาก อาจใช้ครกตำให้ละเอียดก็ได้ ส่วนใบหรือดอกใช้วิธีสับให้เป็นชิ้นเล็ก ๆ หรือตำแล้วแช่น้ำทิ้งไว้ 1 คืนก่อนนำไปสกัดสี

2. การสกัดแบบเย็นใช้วิธีการเตรียมแบบเดียวกันกับแบบร้อน เมื่อเตรียมเสร็จนำมาแช่น้ำทิ้งไว้ อาจแช่ทิ้งไว้เพื่อให้เม็ดสีออกมา นิยมใช้กับพืช เช่น ดอก ใบ เมล็ด ผลสด เป็นต้น

2.2.2.3 สารช่วยย้อม (Mordant) มีหน้าที่ช่วยให้สีติด โดยสารช่วยย้อมที่นิยมใช้ในกระบวนการย้อมสี ธรรมชาติส่วนใหญ่แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่คือ

1. สารช่วยย้อมกลุ่มเคมีเป็นสารละลายเกลือโลหะต่าง ๆ ได้แก่ มอร์แดนท์เหล็ก (น้ำสนิม) มอร์แดนท์อลูมิเนียม (สารส้ม) โซเดียมคาร์บอเนต (โซดาแอช) และผงฟู เป็นต้น

2. สารช่วยย้อมกลุ่มธรรมชาติได้แก่ น้ำปูนใส น้ำส้มสายชู น้ำมะขามเปียก น้ำขี้เถ้า น้ำโคลน เป็นต้น ซึ่งเป็นวัสดุที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น นอกจากมอร์แดนท์แล้ว ยังมีสารที่จัดอยู่ในกลุ่ม “สารช่วยให้สีติด” ทำหน้าที่เพิ่มประสิทธิภาพการย้อมสี โดยอาจใช้ย้อมเส้นด้ายก่อน หรือผสมลงไปในการย้อม ซึ่งได้แก่ สารฟาด (แทนนิน) ซึ่งพบได้ในพืชที่มีรสฝาดและขม เช่น ลูกหมาก เปลือกเพกา เปลือกสีเสียด เปลือกประดู่ และใบยูคาลิปตัส โดยนำส่วนต่าง ๆ ของพืชมาต้มสกัดน้ำแทนนิน แล้วนำเส้นด้ายลงต้มกับน้ำฟาดก่อน จากนั้นจึงนำไปย้อมกับน้ำสีอีกครั้ง โปรตีนจากน้ำถั่วเหลือง นิยมนำมาแช่เส้นด้ายฝ้าย 1 คืน ก่อนการย้อม เพื่อเพิ่มโปรตีนบนผิวเส้นใย ทำให้สีย้อมติดได้ดีขึ้น จะช่วยให้สีติดแน่นมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ก็มีเกลือแกง ซึ่งนิยมผสมลงในน้ำสีย้อม เพื่อช่วยให้สีจับเส้นใย หรือเส้นด้ายได้ดีและให้สีสม่ำเสมอมากขึ้น (คลินิกเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา, 2565)

2.2.2.4 การย้อมผ้าสีธรรมชาติ คือ สีที่ได้จากวัสดุธรรมชาติ เช่น จากพืช สัตว์ แร่ธาตุต่าง ๆ ซึ่งจะให้สีที่มีลักษณะแตกต่างกับสีสังเคราะห์ มีเส้นที่จัดเป็นสีที่อยู่ในกลุ่มอ่อนหวาน (Pastel) ซึ่งสีสังเคราะห์จะให้สีที่สด จืด มากกว่าสีธรรมชาติ การย้อมผ้าด้วยสีจากธรรมชาติมีวิธีการย้อมที่ไม่ค่อยยุ่งยาก แต่การติดสี หรือความคงทนของสีของเส้นใยหรือผืนผ้าสู่สีสังเคราะห์ไม่ได้ ซึ่งการย้อมสีธรรมชาติโดยทั่วไป มี 3 วิธี ได้แก่

1) การย้อมโดยตรง (Direct Dyeing) วัสดุจากธรรมชาติบางชนิดมีคุณสมบัติในการยึดเกาะกับเส้นใยได้ดี จึงสามารถย้อมได้โดยไม่ต้องใช้สารช่วยติดสี กระบวนการนี้เรียกว่า “การย้อมโดยตรง” โดยสามารถทำได้ทั้ง การย้อมเย็น (ใช้น้ำสีที่สกัดไว้ในอุณหภูมิห้อง) และ การย้อมร้อน (ใช้น้ำสีที่มีความร้อนประมาณ 80 องศาเซลเซียส) ซึ่งโดยทั่วไป เส้นใยจะดูดซับสีได้ ดังนั้นหากจะย้อมโดยไม่ใช้สารช่วยติดจึงนิยมใช้วิธีการย้อมร้อนเป็นหลัก มีขั้นตอนการย้อม โดยนำน้ำสี ตั้งไฟจนมีอุณหภูมิ 65–80 องศาเซลเซียส ความร้อนจะช่วยให้เส้นด้ายพองตัว ทำให้เม็ดสีแทรกซึมเข้าสู่เส้นใยได้รวดเร็วและมากขึ้น เมื่อเสร็จสิ้นการย้อม ให้นำเส้นด้ายขึ้น บิดพอหมาด แล้วตากในที่ร่มที่มีอากาศถ่ายเทสะดวก ตากจนแห้งสนิท นำเส้นด้ายที่แห้งสนิทไปล้างในน้ำสะอาดจนกว่าสีจะหลุดออกเพียงเล็กน้อย จากนั้นบิดพอหมาดแล้วตากในที่ร่มจนแห้งสนิทอีกครั้ง เก็บเส้นด้ายในที่ที่ปลอดแสงแดด มีอากาศถ่ายเท ไม่อับชื้น เพื่อรอการนำไปใช้งานต่อไป

2) การย้อมแบบแวต หรือการก่หม้อมย้อม (Vat Dyeing) เป็นกระบวนการย้อมที่ใช้วิธีการหมักพืชที่ให้สี เช่น การย้อมหม้อม การย้อมคราม เพื่อเตรียมน้ำย้อมโดยใช้เนื้อครามผสมกับน้ำต่างจากปูนขาวและน้ำขี้เถ้า จากนั้นใช้วิธี โจง หรือกวนน้ำขี้เถ้า ๆ เพื่อเติมออกซิเจนในน้ำสี ให้เกิดปฏิกิริยากับน้ำสี ทำให้น้ำสีมีลักษณะสีเหลืองอมเขียวที่มีฟองอากาศสีน้ำเงินลอยอยู่ด้านบนผิวน้ำ ซึ่งเป็นสภาวะที่พร้อมสำหรับการย้อมผ้าต่อไป

3) การย้อมโดยใช้สารช่วยติดสี (Mordant Dyeing) การย้อมโดยใช้สารช่วยติดสี หรือที่เรียกว่า การย้อมด้วยสารมอร์แดนต์ (Mordant Dyeing) มอร์แดนต์ ซึ่งมีหน้าที่ช่วยให้สีย้อมยึดเกาะกับเส้นใยได้แน่นและคงทนมากขึ้น เป็นกระบวนการที่ใช้สารบางชนิดช่วยให้เม็ดสีจากธรรมชาติเกาะติดกับเส้นใยได้ดีขึ้น สีที่ได้มีความคงทนต่อการซักและการใช้งานมากกว่าการย้อมโดยตรง สารช่วยติดสีที่นิยมใช้ ได้แก่ สารช่วยติดประเภทกรดและด่าง เช่น สารส้ม ดิบุก เหล็ก ทองแดง รวมถึงสารจากธรรมชาติ เช่น ใบไม้เปลือกไม้ที่มีแทนนินสูง ขั้นตอนการย้อม ด้วยสารช่วยติดสี สามารถทำได้ 3 วิธี ด้วยกัน คือ

1. นำเส้นใยลงแช่ในสารมอร์แดนต์ก่อนการย้อมสี
2. การเติมสารมอร์แดนต์ในขณะการย้อมสี
3. การนำเส้นใยแช่สารมอร์แดนต์หลังการย้อมสี

การย้อมทั้ง 3 วิธี มีขั้นตอนที่เหมือนกัน คือ การเตรียมเส้นใยก่อนการย้อม นำมาซักทำความสะอาดเส้นใยให้ปราศจากไขมัน สิ่งสกปรก และสารเคลือบผิว เพื่อให้เม็ดสีซึมเข้าสู่เส้นใยได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเตรียมสารมอร์แดนต์ละลายในน้ำสะอาดในส่วนที่เหมาะสม การแช่ในสารมอร์แดนต์ก่อนการย้อมสีโดยนำเส้นใยลงแช่ในสารมอร์แดนต์ที่เตรียมไว้ และให้ความร้อนในระดับอุ่นหรือร้อนตามที่กำหนด (ประมาณ 60–80 องศาเซลเซียส) เป็นเวลา 30–60 นาที เพื่อให้เส้นใยอิ่มตัวด้วยสารมอร์แดนต์ นำเส้นใยที่ผ่านการแช่สารมอร์แดนต์แล้วลงไปย้อมในน้ำสีที่สกัดจากวัสดุธรรมชาติควบคุมอุณหภูมิในช่วง 70–80 องศาเซลเซียส เพื่อช่วยให้เส้นใยพองตัวและดูดซับสีได้ดี

ยิ่งขึ้น ขั้นตอนการย้อมควรกลับเส้นด้ายไปมา เพื่อให้สีซึมเข้าสู่เส้นใยอย่างสม่ำเสมอ หากต้องการให้สีเข้มขึ้น อาจย้อมซ้ำได้ โดยพักให้เส้นใยหมาดก่อนย้อมในรอบถัดไป เมื่อได้เฉดสีตามต้องการแล้ว ให้นำเส้นใยขึ้นจากน้ำย้อม บิดพอหมาด ล้างด้วยน้ำสะอาดจนสีหลุดออกเพียงเล็กน้อย นำไปตากในที่ร่ม อากาศถ่ายเทสะดวกจนแห้งสนิท (คลินิกเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา, 2565) การย้อมโดยการเติมสารมอร์แดนท์ในขณะการย้อมสี เมื่อนำเส้นใยลงในหม้อย้อมแล้ว ประมาณ 10 นาทีก็สามารถเติมสารมอร์แดนท์ลงในน้ำย้อมได้เลย ส่วนการนำเส้นใยแช่สารมอร์แดนท์หลังการย้อมสี ทำได้หลังจากย้อมสีเสร็จสิ้นแล้ว นำเส้นใยมาล้างน้ำสะอาด บิดให้หมาด นำมาจุ่มแช่ในสารมอร์แดนท์ทิ้งไว้ประมาณ 10-15 นาที นำมาล้างน้ำสะอาด บิดหมาดและนำไปตากในที่อากาศถ่ายเท ซึ่งวิธีนี้จะช่วยให้ได้เฉดสีใหม่เพิ่มขึ้น

2.3 กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงตำบลยางน้ำกลัดเหนือ อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี

2.3.1 กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง

ประวัติศาสตร์ชาวกะเหรี่ยง อพยพมาจากบาบิโลน เคลื่อนย้ายมาตั้งถิ่นฐานในหลายพื้นที่ เช่น มอญโกเลีย เตอร์กิสถานตะวันออก อิเบต ยูนาน และพม่า จากข้อมูลการค้นพบเรื่องราวของชาวกะเหรี่ยง ระบุว่ากลุ่มชาติพันธุ์มีอยู่มาตั้งแต่ก่อนคริสตกาลจวบจนถึงปัจจุบัน ราว 2,739 ปี ผู้คนกลุ่มนี้เข้ามาอาศัยอยู่ในแถบพม่าราว 739 ปี และเคลื่อนย้ายเข้ามาสู่ประเทศไทยเขตพื้นที่ภาคเหนือและตะวันตกในหลายระลอกในช่วง 200 - 300 ปีที่ผ่านมา ชนชาติกะเหรี่ยงเดินทางเข้ามาสร้างประเทศของตนเองก่อนชนชาติพม่า โดยมีชื่อประเทศว่า “กอทูแล” เมื่อชนชาติพม่าเดินทางมาถึงและกดขี่ข่มเหงเบียดขับชนชาติกะเหรี่ยงแตกกระจัดกระจายเคลื่อนย้ายออกไปยังพื้นที่อื่น โดยเฉพาะการเคลื่อนย้ายเข้ามาสู่ประเทศไทย ทั้งนี้ พบว่า ชาวกะเหรี่ยงในประเทศไทยบางส่วนถูกกวาดต้อนมาในฐานะเชลย ในยุคพระเจ้ากาวิละปกครองเมืองเชียงใหม่ ขณะเดียวกัน กะเหรี่ยงบางกลุ่มก็เคลื่อนย้ายออกจากพม่าเข้าสู่ดินแดนล้านนา โดยส่งส่วยและช้างให้เจ้าเมืองเชียงใหม่เพื่อแลกเปลี่ยนกับดินแดนอยู่อาศัย บางชุมชนส่งส่วยให้ชาวลัวะ เจ้าของที่ดินอนุญาตได้ว่ากลุ่มที่เก่าแก่ที่สุดในพื้นที่ภาคเหนือนั้นอยู่มานานกว่า 1,500 ปีและน่าจะตั้งถิ่นฐานเดิมในรัฐกะยาแล้วเคลื่อนย้ายเข้าสู่ลุ่มน้ำปิง ขณะที่ทางด้านตะวันตกเมื่อพระเจ้าอลองพญาได้รับชัยชนะในการทำสงครามกับกษัตริย์มอญ ทำให้ชาวกะเหรี่ยงในอาณัติมอญต้องอพยพเข้ามาในอาณาจักรไทย อย่างไรก็ตามหลังยุคอาณานิคม ได้เกิดความไม่สงบทางการเมืองในพม่า ส่งผลให้เกิดการเคลื่อนย้ายของกลุ่มชาติพันธุ์ในพม่าระลอกใหญ่ ซึ่งมีชาวกะเหรี่ยงเป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่เคลื่อนย้ายเข้ามาในประเทศไทย สำหรับชาวกะเหรี่ยงในประเทศไทย มีการตั้งถิ่นฐานกระจัดกระจายตัวอยู่ใน 15 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แพร่ ตาก สุโขทัย กำแพงเพชร อุทัยธานี สุพรรณบุรี กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์

ปกากะญอ เป็นกลุ่มชนที่ดำรงชีพเคารพธรรมชาติผูกโยงชีวิตบนฐานทรัพยากรและการทำไร่หมุนเวียน อันสะท้อนถึงภูมิปัญญาในการจัดการพื้นที่ อาหาร ทรัพยากรและการอนุรักษ์ผืนป่าผืนดิน นอกจากนี้ยังเป็นกลุ่มชนผู้รักสงบ สมถะ เรียบง่าย เห็นได้จากเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายที่ถักทอเรียบง่ายไม่มีการประดับตกแต่งมากมายนัก (ขวัญชีวัน, 2568)

2.3.2 ประวัติตำบลยางน้ำกลัดเหนือ อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี

ยางน้ำกลัดเหนือ เป็นตำบลหนึ่งที่อยู่ในอำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี ได้รับการแยกออกเป็นตำบลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2515 (ค.ศ. 1972) คำว่ายางน้ำกลัดเหนือมีการเรียกชื่อตามลักษณะของสายน้ำธรรมชาติที่ไหลย้อนกลับขึ้นไปทางทิศเหนือ แต่เดิมชาวบ้านเลยเรียกชื่อว่า "ยางน้ำกลัดเหนือ" หลังจากนั้นต่อมาได้เรียกชื่อใหม่ว่า "ยางน้ำกลัดเหนือ" จนกระทั่งถึงทุกวันนี้

ด้านภูมิศาสตร์ ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ ประกอบด้วย ครัวเรือนที่มีประชากรอาศัยรวมกัน ประมาณ 750 ครัวเรือนมี 4 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านห้วยเกษม บ้านท่าเสา บ้านลิ้นช้าง บ้านพุน้ำร้อน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาที่สำคัญมากมายหลายอย่าง เช่น การทอผ้ากะเหรี่ยง ประเพณีกินข้าวห่อ วัฒนธรรมภาษาซึ่งเป็นภาษาเฉพาะของตนเอง ประเพณีเวียนศาลาเพื่อบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และการทอผ้ากะเหรี่ยง ชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นชาวไทยเชื้อสายไทยภูเขา (กะเหรี่ยง) กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง (Karen Pwo) หรือกะเหรี่ยงโพว์ ที่มีบรรพบุรุษอพยพมาตั้งถิ่นฐานในพื้นที่มาช้านาน มีวัฒนธรรมที่โดดเด่นทางภูมิปัญญาและงานหัตถกรรมทอผ้า ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิม สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบสูงสลับภูเขา

ด้านอาชีพและเศรษฐกิจ อาชีพหลักของชุมชนคือ การทอผ้าก๊อว (backstrap weaving) โดยใช้เทคนิคดั้งเดิม ถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ถึงแม้ว่าปัจจุบันจะเผชิญปัญหาการสืบทอดทางวัฒนธรรมเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและความสนใจของเยาวชน

2.4 อัตลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี

2.4.1 ความหมายของอัตลักษณ์ และภูมิปัญญาท้องถิ่น

อัตลักษณ์ (Identity) หมายถึง ผลรวมของลักษณะเฉพาะของสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งทำให้สิ่งนั้นเป็นที่รู้จักหรือจำได้ เช่น นักร้องกลุ่มนี้มีอัตลักษณ์ทางด้านเสียงที่เด่นมาก ใครได้ยินก็จำได้ทันที. สังคมแต่ละสังคมมีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเอง (ราชบัณฑิตยสภา, 2550) เอกลักษณ์ หรืออัตลักษณ์ มีความหมายที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งเอกลักษณ์หมายถึงความเป็นลักษณะเฉพาะตัว หรือคำลักษณะเฉพาะตัว (กัจจ สุนพงษ์ศรี, 2559)

อัตลักษณ์เป็นลักษณะพิเศษเฉพาะตัว ที่บ่งบอกหรือชี้ชัดของบุคคล ชุมชน สังคม หรือประเทศ เช่น เชื้อชาติ ภาษา ศาสนาและวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่ไม่มีทั่วไปและเป็นสากลกับสังคมอื่น ๆ หรือความเป็นหนึ่งเดียว ที่ไม่มีผู้ใดเหมือน ถูกสร้างขึ้นมาจากสังคมและสิ่งแวดล้อม มีคุณค่าทางจิตใจหรือทำให้เกิดความภาคภูมิใจ

2.4.2 อัตลักษณ์ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาที่สำคัญมากมายหลายอย่าง เช่น การทอผ้ากะเหรี่ยง ประเพณีกินข้าวห่อ วัฒนธรรมภาษาซึ่งเป็นภาษาเฉพาะของตนเอง ประเพณีเวียนศาลาเพื่อบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การทอผ้ากะเหรี่ยง เป็นต้น ซึ่งการทอผ้ากะเหรี่ยงจะมีการทอด้วยมือ โดยใช้ภูมิปัญญาที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ อาศัยสิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมรอบตัวมาใช้ในการทำเส้นด้าย และสีย้อมที่มาจากธรรมชาติ ลวดลายและสีสันสดใส

อุตสาหกรรมในรูปแบบของชนเผ่าแบบ ภูมิปัญญากลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ยังแสดงถึงอัตลักษณ์พื้นถิ่น เช่น ข้าวห่อกะเหรี่ยง ตำหมี่ลี ผ้าปักและการย้อมผ้าด้วยสีจากธรรมชาติ มีการส่งเสริมและร่วมสืบสาน รักษา ต่อยอดวัฒนธรรม ซึ่งถือเป็น Soft Power ที่มีอัตลักษณ์และควมค่าแก่การรักษา (เพชรบุรีโพสท์, 2024)

2.4.3 ประเภทของภูมิปัญญาชาติพันธุ์กะเหรี่ยง

2.4.3.1 ภูมิปัญญาด้านการเกษตร มีการทำไร่หมุนเวียนเป็นระบบเกษตรที่เก่าแก่ที่มีอายุนานหมื่นปีก่อนคริสตกาล ปัจจุบันมีผู้ทำเกษตรระบบนี้ไม่น้อยกว่า 500 ล้านคนทั่วโลก เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ไม่น้อยกว่า 3,000 กลุ่มและพื้นที่คิดเป็น 30 % ของพื้นที่เกษตรทั่วโลก การทำความเข้าใจกับวิถีชีวิตกะเหรี่ยงนั้น จำเป็นต้องทำความเข้าใจเรื่องการเพาะปลูก คี-ฉีเย (แบบไร่หมุนเวียน) ของชาวกะเหรี่ยง อย่างไรก็ตามการทำ คี-ฉีเย นี้ได้ขัดแย้งระหว่างรัฐกับชาวกะเหรี่ยงเพราะรัฐมองว่าการทำ คี-ฉีเย เป็นการทำลายป่า แต่คนกะเหรี่ยงอธิบายว่า การทำ คี-ฉีเย เป็นการเกษตรกรรมที่สอดคล้องกับการดำรงอยู่ของป่า ทำให้ป่ากลับฟื้นคืนมาได้และเป็นระบบเกษตรกรรมที่ทำให้ชุมชนพึ่งตนเอง เพราะในการผลิตเน้นการบริโภคเป็นหลักแบบเศรษฐกิจพอเพียง มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง ซึ่งในปัจจุบันนักวิชาการในสาขาที่เกี่ยวข้อง เช่น เกษตรศาสตร์ วนศาสตร์ นิเวศวิทยาและมานุษยวิทยานิเวศ ต่างก็ยอมรับในความสำคัญ ในเชิงนิเวศของระบบ คี-ฉีเย หรือการทำเกษตรแบบไร่หมุนเวียน (ประเสริฐม, 2562) นอกจากนี้ยังพบว่าชาวกะเหรี่ยงยังนำกลัดเหนือมีการทำไร่ปลูกพืชที่สำคัญ เช่น ไร่ข้าวโพด ทำสวนพริกกะเหรี่ยง

2.4.3.2 ภูมิปัญญาด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่ประกอบด้วย อาหารพื้นบ้าน ได้แก่ ข้าวห่อกะเหรี่ยง (ถ้องลาคอก) ตำหมี่ลี และ งานหัตถกรรมดั้งเดิม เช่น การย้อมผ้าธรรมชาติ การปักผ้า และการทอผ้าที่เอว การทำตุ้มผีเสื้อกะเหรี่ยง (จิ้งก่องเปย) ผ้าทอ (กีเอว) เป็นผ้าทอของชาวกะเหรี่ยงโพว์ (Karen Pwo) การย้อมผ้าด้วยสีจากธรรมชาติ การจักสาน ชั่งกา สำหรับใส่ไก่ ไง ใส่ของป่า กะติง ใช้ในการดักปลา นุงเวย สำหรับพัดเศษขยะออกจากข้าวสาร (เพชรบุรีโพสท์, 2024) ในชุมชนยังนำกลัดเหนือ ไข่ กีเอว ที่ต้องใช้ร่างกายส่วนเอวยืดเป็นแรงดึงเส้นด้าย มีความซับซ้อนในการใช้เทคนิค และลวดลาย พบว่าการสืบทอดความรู้ด้านการทอผ้ากำลังลดลง เนื่องจากเยาวชนย้ายถิ่นฐาน และแรงกดดันจากกระแสสังคมที่อยากเข้าสู่ตลาด ทำให้มีแนวทางเน้นพัฒนาผลิตภัณฑ์และรายได้มากกว่าการสืบทอดภูมิปัญญาดั้งเดิม (Suphitcha Charoen-amornkitt และ Chokeanand Bussracumpakorn, 2023) งานหัตถกรรมดั้งเดิม ได้แก่

1) ตุ้มผีเสื้อกะเหรี่ยง (จิ้งก่องเปย) ตุ้มผีเสื้อกะเหรี่ยงเป็นเครื่องตกแต่งรูปผีเสื้อทำจากผ้า ใช้สำหรับงานบุญและพิธีกรรม

ภาพที่ 2.1 ตุ้มผีเสื้อกะเหรี่ยง

ที่มา: https://rituals.sac.or.th/search.php?word_search=มอญ

2) โมบายกะเหรี่ยง (คังดง) เป็นสิ่งประดิษฐ์จากไม้ไผ่โดยใช้เส้นด้ายหลากสีสานสอดถักทอประสานกันขึ้นเป็นรูปแปดเหลี่ยมมีความงดงามสะดุดตา ทุกสี ทุกวดลาย แฝงไว้ด้วยความหมาย คังดงตามความเชื่อยังทำหน้าที่สื่อสารกับมนุษย์ ซึ่งถือเป็นสัญลักษณ์ทางชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่พบเห็นได้ในงานบุญหรืองานมงคล แต่ปัจจุบันนี้สามารถพบเห็นโอบายกะเหรี่ยงได้ทั่วไปตามชุมชนที่อยู่อาศัยหรือตามแหล่งท่องเที่ยวของชาวกะเหรี่ยง

ภาพที่ 2.2 โอบายกะเหรี่ยง

ที่มา: ผู้วิจัย

2.4.3.3 ภูมิปัญญาด้านอาหาร อาหารพื้นบ้าน ได้แก่ ข้าวห่อกะเหรี่ยง (ถ่องลาคอก) ตำหมีลี ข้าวห่อกะเหรี่ยง หรือ “อั้งมีถ่อง” เป็นอาหารที่ใช้รับประทานในพิธีกรรมที่สำคัญของชาวกะเหรี่ยง ที่จัดขึ้นเพื่อผูกข้อมือเรียกขวัญให้ลูกหลานกลับมาอยู่พร้อมหน้าพร้อมตากันในครอบครัว โดยประเพณีนี้จะจัดขึ้นปีละหนึ่งครั้งเท่านั้น กำหนดการจัดงานมีทั้งหมด 4 วัน ได้แก่

วันแรก : เตรียมสิ่งของสำหรับทำข้าวห่อ นำข้าวเหนียว (แช่น้ำค้างคืน) เตรียมใบผาก หรือใบตอง ตอกสำหรับมัด และปื๊บสำหรับตม น้ำตาลโตนด และมะพร้าวขูด สำหรับทำ “หน้ากะฉิก” ไข่จิ้มกินคู่ข้าวห่อ

วันที่สอง : ห่อข้าวเหนียวโดยนำใบผากหรือใบตองมาม้วนเป็นกรวย ใส่ข้าวเหนียวประมาณหนึ่งกำมือ แล้วมัดด้วยตอกให้แน่นข้าวห่อแบ่งเป็น ตัวผู้ ตัวเมีย และตัวลูก ข้าวห่อจะนำมารวมกันเป็น “พวงข้าวห่อ” โดยใช้ไม้ไผ่ซอยเป็นซี่ผูกเป็นพวง แต่ละพวงมีอย่างน้อย 27 ห่อ แต่ละบ้านต้องทำอย่างน้อยหนึ่งพวง หากลูกหลานแต่งงานแยกครอบครัวใหม่ พ่อแม่จะทำพวงข้าวห่อเพิ่มให้ครอบครัวนั้น

วันที่สาม : ตมข้าวห่อ นำข้าวห่อใส่ปื๊บ ตมในน้ำเดือดประมาณ 3 ชั่วโมงจึงสุก แล้วพักไว้ในกระบุง ทำ “หน้ากะฉิก” สำหรับกินกับข้าวห่อ เตรียมเครื่องประกอบพิธีเรียกขวัญ ได้แก่ พวงข้าวห่อกล้วยน้ำว้า อ้อย ยอดดาวเรือง ด้ายสีแดง และเทียน เวลา 2 ทุ่ม ลูกหลานนั่งล้อมวง ผู้อาวุโสใช้ไม้เคาะหัวบันได เรียกขวัญเป็นภาษากะเหรี่ยง ขณะเดียวกันลูกหลานตีปื๊บและจุดประทัดให้เกิดเสียงดังประมาณ 5 นาที จากนั้นนำเครื่องเช่นไปตั้งหน้าห้องนอน

วันที่สี่ : ประกอบพิธีเรียกขวัญเวลาเช้าประมาณตี 5 นำเครื่องเช่นมาประกอบพิธีเรียกขวัญที่ระเบียงอีกครั้ง โดยลูกหลานยังคงตีปื๊บสร้างเสียงดัง เสร็จแล้วนำเครื่องเช่นไว้กลางบ้าน เพื่อประกอบพิธีผูกข้อมือ พิธีกรรมประกอบด้วยการใช้น้ำมันต์และข้าวสุกปากหม้อ ก่อนผูกข้อมือจะนำด้ายแดงจุ่มน้ำมันต์ แล้วนำมาผูกข้อมือทั้งสองข้างของลูกหลาน เศษด้ายแดงที่เหลือตัดแล้ววางบนศีรษะ ส่วนผู้ที่เกิดเดือนเก้าจะต้องผูกข้อเท้าด้วย เมื่อผูกข้อมือเสร็จ นำเครื่องเช่นบางส่วนทำเป็นชิ้นเล็ก ๆ ใส่จาน

วางบนมือ แล้วนำพวงข้าวหอมมาวางบนศีรษะ พร้อมกล่าวคำอวยพร เป็นอันเสร็จพิธี จากนั้นทุกคนร่วมกันรับประทานอาหารร่วมกัน รวมถึงข้าวห่อด้วย (กระทรวงวัฒนธรรม, 2012)

ภาพที่ 2.3 ข้าวห่อกะเหรี่ยง
ที่มา: ผู้วิจัย

2.4.3.5 ภูมิปัญญาด้านผ้าทอกะเหรี่ยง ได้แก่ การย้อมผ้าธรรมชาติ การปักผ้า และการทอผ้าที่เอว ผ้าทอกะเหรี่ยงจะมีการทอที่สืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษ ลวดลายผ้าทอจะเป็นลายกะเหรี่ยงแบบดั้งเดิมที่ทำมาตั้งแต่สมัยโบราณ ส่วนใหญ่มีการทอไว้ใช้ในครัวเรือน และนำไปใช้ในพิธีกรรม หรืองานประเพณีวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงเท่านั้น ปัจจุบัน ชาวบ้านยางน้ำกลัดเหนือ จะมีการทอผ้าตามความต้องการของลูกค้าภายนอกพื้นที่บ้าง แต่ยังไม่ได้มีการขายตามท้องตลาดทั่วไป ซึ่งผ้าทอมักจะนำไปทำผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น ผ้าถุง เสื้อกะเหรี่ยง ย่อม เป็นต้น

ภาพที่ 2.4 ผ้ากะเหรี่ยง
ที่มา: ผู้วิจัย

ภาพที่ 2.5 ผ้าถุงและย่ามกะเหรี่ยงยางน้ำกลัดเหนือ

ที่มา: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=373227788321804&set=pcb.373229118321671>

2.5 การออกแบบลวดลายทอ

2.5.1 ความหมายของการออกแบบลวดลาย

การออกแบบ คือ กระบวนการสร้างสรรค์หรือการประดิษฐ์สิ่งต่างๆ ด้านรูปแบบและลักษณะต่าง ๆ โดยอาศัยความคิดผสมผสานจินตนาการในการเลือกใช้วัสดุ เพื่อให้เกิดผลงานที่สามารถตอบสนองการใช้งานได้จริง พร้อมทั้งสร้างคุณค่าทางความงามในด้านรูปร่าง ลักษณะ และรูปทรง การออกแบบทางศิลปะเป็นการผสมผสานรากฐานของศิลปะเข้าด้วยกัน ผ่านการเลือก การจัดวาง และการใช้วัสดุอย่างมีความหมาย โดยผู้ออกแบบจะต้องสามารถนำสิ่งเหล่านี้มาใช้เพื่อก่อให้เกิดทั้งประโยชน์ใช้สอยและสุนทรียภาพไปพร้อมๆ กัน (ทำนอง จันทิมา, 2535) การออกแบบ เป็นการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ หรืออาจจะนำของเดิมมาปรับปรุงใหม่ให้มีความแปลกใหม่ขึ้น (ประเสริฐ ศิลรัตน์ , 2538)

กระบวนการที่ตอบสนองต่อความต้องการสิ่งใหม่ ๆ ของมนุษย์ ซึ่งส่วนใหญ่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ชีวิตอยู่รอด และเพิ่มความสะดวกสบายในการใช้งานให้มากยิ่งขึ้น นักออกแบบ (Designer) คือผู้ที่มีส่วนสำคัญในการออกแบบ โดยมุ่งเน้นแสวงหาความรู้และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ คิดหาวิธีแก้ไข หรือหาคำตอบใหม่ ๆ สำหรับแก้ปัญหาต่าง ๆ รวมถึงการปรับปรุงรูปแบบ ผลงาน หรือสิ่งที่มีอยู่แล้วให้เหมาะสมและมีความแปลกใหม่ยิ่งขึ้น โดยยังคงคำนึงถึงความเหมาะสมและความสะดวกสบายในการใช้งาน ซึ่งอาจคงอยู่ในระดับเดิมหรือดียิ่งกว่าเดิม (ชูศักดิ์ ไทพาณิชย์, 2556)

การออกแบบ เป็นการกำหนดความคิดตามความต้องการที่แสดงออกเช่นการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ รู้จักปรับปรุงแก้ไขสิ่งที่มีอยู่ให้เกิดความเหมาะสมในการใช้สอย ตามยุคสมัย ซึ่งเป็นพื้นฐานของสิ่งสร้างสรรค์ของมนุษย์ (สิทธิศักดิ์ ธัญศรีสวัสดิ์กุล, 2539) ที่อาศัยทัศนธาตุเป็นองค์ประกอบ ใช้ทฤษฎีต่าง ๆ เป็นแนวทาง และเลือกใช้วัสดุ นานาชนิดเป็นวัตถุดิบในการสร้างสรรค์ โดยผู้ออกแบบจำเป็นต้องดำเนินการตามขั้นตอนของการออกแบบอย่างครบถ้วนตลอดทั้งกระบวนการ (มาโนช กงกะนันท์, 2538)

งานออกแบบ หมายถึง สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นจากความพยายาม ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยมีมุ่งหมายเพื่อแก้ไขปัญหาและตอบสนองการใช้ประโยชน์ทั้งต่อตนเอง และสังคม นักออกแบบจึงควรเป็นผู้มีความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ มีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ การออกแบบสามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือการออกแบบในฐานะคำนาม หมายถึง ผลงานหรือผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการออกแบบ ซึ่งอาจอยู่ในรูปของแนวความคิด แบบร่าง หรือต้นแบบ และการออกแบบจากกระบวนการผลิต หมายถึง ผลงานที่ปรากฏเป็นผลิตภัณฑ์หรือวัตถุสิ่งของที่ใช้ได้จริง (นวลน้อย บุญวงศ์, 2539)

การออกแบบเป็นการใช้ความคิดในการจัดระบบสำหรับการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ โดยใช้แรงบันดาลใจจากสิ่งต่าง ๆ รอบตัวหรือจากการจินตนาการตามหลักทางศิลปะและองค์ประกอบ เพื่อให้ผลงานออกแบบเหมาะสมกับการใช้งานและมีความงามทางสุนทรียภาพ (สุวดี ประดับและคณะ, 2566)

2.5.2 การออกแบบลวดลายทอ

การออกแบบลวดลายสำหรับทอเป็นผืนผ้า เป็นกระบวนการสร้างสรรค์ลวดลายบนพื้นผ้าโดยใช้รูปแบบหรือ motif ในลักษณะของการซ้ำที่มีจังหวะ (rhythm) สมมาตร (symmetry) และการซ้ำ (repetition) เป็นองค์ประกอบสำคัญ ในการออกแบบและการเกิดลวดลาย กระบวนการออกแบบลวดลายประกอบด้วยการกำหนดเส้น พื้นที่ สี เป็นการผสมผสานระหว่างศิลปะและโครงสร้างทางเรขาคณิต

ลวดลายและสัญลักษณ์ในผ้าไทยของแต่ละพื้นถิ่น หรือชุมชน มีความหลากหลาย ทั้งในด้านลวดลาย สี ความหมาย และมีชื่อเรียกที่สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน บางลายมีชื่อเรียกเป็นภาษาท้องถิ่นซึ่งผู้คนต่างถิ่นอาจไม่เข้าใจ ขณะที่บางลายก็มีการตั้งชื่อขึ้นมาโดยไม่ทราบที่มาแน่ชัด อีกทั้งยังมีลวดลายที่เกิดจากการสร้างสรรค์ใหม่ในยุคปัจจุบัน ลวดลายต้นแบบของผ้าไทยสามารถแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มหลัก (สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน, 2547)

2.5.2.1 กลุ่มลายเส้นตรงหรือเส้นขาดเป็นเส้นตรงในแนวยาวหรือแนวนอน อาจเป็นเส้นเดี่ยวหรือหลายเส้นขนานกัน เช่น

ลายเส้นขวาง : พบในผ้าของล้านนาไทยมาตั้งแต่อดีต เห็นได้จากจิตรกรรมวัดภูมินทร์ จังหวัดน่าน และวิหารลายคำ วัดพระสิงห์ จังหวัดเชียงใหม่

ลายเส้นยาว : มักปรากฏในผ้านุ่งของกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น ลาวโซ่ง ลาวพวน เป็นต้น ภาคอีสานมักใช้ลายเส้นยาวสลับกับลายอื่น ๆ ในผ้ามัดหมี่ทั้งไหมและฝ้าย โดยบางครั้งลายเส้นจะมีลักษณะคล้ายสายฝน น้ำ หรือ ลำธาร

2.5.2.2 กลุ่มลายพื้นปลา หรือลายซิกแซก พบได้ทั่วไปในเชิงผ้าของตีนจกและผ้าขิด รวมถึงเชิงซิ่นมัดหมี่ที่ทอในทุกภาคของไทย มีชื่อเรียกท้องถิ่นทางอีสานว่า “ลายเอี้ย” ลวดลายนี้อาจมีทั้งแนวยาวและแนวนอน บางครั้งทอเป็นลายพื้นปลาทั้งผืน ส่วนทางภาคเหนือ พบได้ในผ้าของชาวม้ง นิยมประดับด้วยลายพื้นปลาเป็นหลัก

2.5.2.3 กลุ่มลายสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน หรือลายกากบาทเกิดจากการขีดเส้นเฉียงหรือเส้นทะแยงหลายเส้นตัดกันจนเป็นกากบาทหรือตารางสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนต่อเนื่องกัน พบได้ในผ้าจก ผ้าขิด และผ้ามัดหมี่ทุกภาคของไทย

2.5.2.4 กลุ่มลายวง ลายขด กันหอย หรือตะขอ พบทั่วไปบนผ้าจก ผ้าขิด และผ้ามัดหมี่ทุกภาค ชื่อเรียกท้องถิ่นทางภาคเหนือและภาคอีสานเรียกว่า “ลายผักกูด” (เฟิร์นชนิดหนึ่ง) ในประเทศมาเลเซีย (ซาราวัก) ก็เรียกกลายนี้ว่า “ผักกูด” เช่นกัน

จากลวดลายพื้นฐานดังกล่าว ได้มีการต่อยอดและสร้างสรรค์ลวดลายขึ้นใหม่ให้มีความชัดเจนและมีความหมายเชิงสัญลักษณ์มากขึ้น ซึ่งแนวทางการออกแบบสามารถแบ่งได้ ดังนี้

1. จากลายเส้นตรง/เส้นขาดพัฒนาสู่ลวดลายที่สื่อถึงน้ำ ความอุดมสมบูรณ์ และวิถีเกษตรกรรม
2. จากลายพื้นปลาต่อยอดเป็นลวดลายรูปแบบต่าง ๆ หลากหลาย
3. จากลายกากบาทและขนมเปียกปูนพัฒนาเป็นลายผสมผสาน เช่น ขนมเปียกปูนบรรจุรูปดาว 8 แฉก ซึ่งภายในมีกากบาทเส้นตรง บางครั้งลดรูปเหลือเพียงกากบาทหรือตารางสี่เหลี่ยม

ในภาคเหนือและอีสานนิยมทอในผ้าตีนจก ขิด และมัดหมี่ มีความเชื่อว่าเป็นสัญลักษณ์ของดวงอาทิตย์หรือโคมไฟ ชื่อเรียกที่หลากหลาย เช่น ลายโคม ลายแมงมุม ลายปลาหมึก ลายปู รวมถึง “ลายดอกแก้ว” หรือ “ลายดอกพิกุล” จากลายวง ลายขด กันหอย หรือตะขอ พัฒนาไปสู่ลายที่สื่อความหมาย เช่น ลายขนาค ลายนาคเกี้ยว หรือลายนาคชูเศียร พบในผ้าจกและผ้าขิดของไทยลื้อในภาคเหนือ รวมทั้งผ้ามัดหมี่ภาคอีสาน (สารสนเทศท้องถิ่นอีสาน, 2015)

2.5.3 การออกแบบลวดลายมัดหมี่สำหรับทอเป็นผืนผ้า

ผ้ามัดหมี่ (Ikat) เป็นคำภาษาชวาและมลายู แปลว่า ผูกมัดรัดเรียง แต่มีความหมายทางหัตถกรรมเป็นการทอผ้ามัดหมี่ อินเดียเรียกมัดหมี่ว่า พันธนะ ซึ่งมีวิธีการผลิตตามวิธีในการทำผ้าให้เป็นลวดลายโดยมัดเส้นด้ายหรือไหมตามแบบลายแล้วนำไปย้อมสีก่อนทอเป็นผืนผ้า โดยมัดเส้นด้ายหรือไหมเป็นเปลาะๆตามแบบลายแล้วนำไปย้อมสี ด้ายหรือไหมที่มัดไว้จะไม่ดูดสี เมื่อแกะเชือกที่มัดแล้วนำไปทอเป็นผืนผ้า ก็จะได้ลวดลายตามแบบที่มัด (พจนานุกรมศัพท์ศิลปะ อังกฤษ-ไทย, 2541)

ในการออกแบบลวดลายผ้าสำหรับมัดเส้นด้ายและนำไปทอเป็นผืนผ้า สามารถออกแบบลวดลายลงบนกระดาษกราฟ เพื่อกำหนดโครงสร้างของลวดลาย โดยกำหนดให้หนึ่งช่องของกระดาษกราฟแทนหนึ่งลำของลายมัดหมี่ ขั้นตอนแรกเริ่มจากการใช้ดินสอกำหนดจุดเบา ๆ ลงบนช่องกราฟในกระดาษเพื่อสร้างโครงร่างเบื้องต้น จากนั้นจึงค่อย ๆ ระบายดินสอหรือสีให้เต็มพื้นที่ของช่องตามลำดับ การเขียนลายควรเริ่มจากด้านบนลงสู่ด้านล่าง และวางลายตรงกึ่งกลางของกระดาษกราฟเป็นหลัก หากเป็นลายเรขาคณิตจะต้องรักษามุมทุกมุมให้ตรงกัน และสามารถแบ่งครึ่งได้อย่างสมมาตรทั้งสองด้าน เมื่อลวดลายส่วนบนของผืนผ้าเสร็จสมบูรณ์แล้ว จึงดำเนินการออกแบบบริเวณเชิงผ้าต่อไปก่อนลงสีเพื่อเพิ่มความสวยงามและความสมบูรณ์ให้แก่ลวดลายโดยรวม (ภูมิปัญญาการทอผ้าไหมพื้นบ้าน, มปป) กระบวนการผลิตผืนผ้า มีขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้

1. การออกแบบลวดลายผ้ามัดหมี่ แนวคิดในการออกแบบลวดลายผ้ามัดหมี่ส่วนใหญ่มีรากฐานมาจากวิถีชีวิตที่สัมพันธ์กับธรรมชาติ รวมถึงคติความเชื่อที่สืบทอดกันมา ลวดลายอาจเกิดจากการสร้างสรรค์ใหม่ หรือการพัฒนาปรับปรุงจากลวดลายดั้งเดิมที่มีอยู่แล้ว แหล่งที่มาของรูปทรงซึ่งมีอิทธิพลต่อการออกแบบลวดลายสามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่มหลัก ได้แก่

1.1 กลุ่มรูปทรงเรขาคณิต เช่น สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม รูปทรงปริมาตร เป็นต้น การมัดลายมัดหมี่แบบเรขาคณิต โดยการกำหนดลายลงบนตารางกราฟที่มีมุมจุดกึ่งกลางที่สามารถแบ่งครึ่งได้ เวลามัดลวดลายบนผืนผ้า ในส่วนของเส้นพุ่งให้มัดครึ่งหนึ่งของลาย เริ่มจากครึ่ง พอดยอกก็จะเต็มลาย

1.2 กลุ่มรูปทรงจากธรรมชาติ เช่น สิ่งมีชีวิตอย่างพืชและสัตว์ และสิ่งไม่มีชีวิตเช่น ก้อนหิน ท้องฟ้า แม่น้ำ ฯลฯ ตลอดจนปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เช่น คลื่น ฝนตก หรือฟ้าร้อง

1.3 กลุ่มรูปทรงที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น จากสิ่งปลูกสร้าง เครื่องมือเครื่องใช้ และสิ่งของต่าง ๆ การมัดลวดลายกลุ่มที่ 2 และ 3 จัดเป็นลายมัดหมี่แบบอิสระสามารถสร้างสรรค์ได้โดยมีวิธีการทำคือ ต้องร่างภาพหรือวาดลวดลายที่จะมัดหมี่ลงในกระดาษที่มีตารางกราฟ ให้คำนวณว่าลายขนาดนี้จะต้องใช้เส้นด้ายกี่ลำเพื่อให้ได้ลายบนผ้าไหมเหมือนกับรูปภาพที่วาด หลักในการออกแบบลายผ้ามัดหมี่ การออกแบบลายจะยึดจากลายหมี่ที่จะทอผ้า หรือลายหมี่ขณะมัดหมี่ โดยแถวใน

แนวนอน 1 ช่อง บนกระดาษกราฟ จะใช้แทนลายมัดหมี่ 1 ลำ เริ่มเขียนลายจากกึ่งกลางกระดาษ กราฟก่อน จากด้านบน ลงด้านล่าง โดยใช้ดินสอจุดเบาๆ ลงที่ช่องตารางกราฟเพื่อให้เห็นโครงสร้าง ของลายถ้าเป็นลายเรขาคณิตมุมทุกมุมจะต้องตรงกัน และสามารถ แบ่งครึ่งได้เสมอกัน หรือเท่ากันทั้ง สองด้าน หลังจากทำลวดลายส่วนบนของผืนผ้าแล้ว จึงมาทำลวดลายเชิงผ้าที่หลัง และลงสีให้สวยงาม

2. การมัดเส้นด้ายเป็นกระบวนการสร้างลวดลาย โดยใช้เชือกฟางมัดเส้นด้ายตาม ลวดลายที่ออกแบบไว้ และนำไปย้อมสี ลวดลายจะเกิดจากเส้นด้ายจะไปติดสีที่ย้อม ส่วนเส้นด้ายที่ถูก มัดไว้จะไม่ติดสีที่ย้อม หากต้องการลวดลายที่มีหลายสี ต้องมัดและย้อมซ้ำหลายครั้ง หรือที่เรียกว่า “โอบหมี่” โดยแต่ละครั้งจะใช้เชือกฟางมัดปิดทับบริเวณที่ย้อมแล้ว เพื่อรักษาสีนั้นไว้ไม่ให้ถูกสีย้อม ครั้งที่ 2 ย้อมทับ จากนั้นนำไปย้อมสีใหม่ ทำในลักษณะนี้ไปเรื่อยๆ โดยการย้อมต้องย้อมไล่ลำดับจากสี อ่อนไปจนถึงสีเข้มตามแบบลวดลายที่ออกแบบไว้ เมื่อครบทุกสีแล้วจึงแกะเชือกฟางที่มัดออก เรียกว่า “แก้หมี่” จากนั้นนำเส้นด้ายได้ไปกรอเข้าหลอดด้ายตามลำดับของลวดลาย ก่อนเข้าสู่ขั้นตอนการทอ ต่อไป

3. การทอผ้า หมายถึง กระบวนการนำเส้นด้ายมาขัดหรือสานกันเพื่อให้เกิดเป็นผืน ผ้าขึ้นมา โดยมีเส้นด้าย 2 แนว คือ แนวตั้งและแนวนอน แนวตั้งทำหน้าที่เป็นเส้นหลัก เรียกว่า เส้นยืน (warp yarn) และแนวนอน เรียกว่า เส้นพุ่ง (weft yarn) ทำหน้าที่สอดขวางเส้นยืน การทอเกิดจาก การยกและกดเส้นยืนสลับกันอย่างต่อเนื่อง แล้วสอดเส้นด้ายพุ่งเข้าไปตามจังหวะ ทำให้เส้นด้ายทั้งสอง ขุดขัดประสานกันจนเกิดเป็น โครงสร้างผ้า (construction) ซึ่งจะปรากฏเป็นลวดลายต่าง ๆ เมื่อเส้น ยืนและเส้นพุ่งทอสานกันจนครบหนึ่งรอบของลวดลาย จะเรียกว่า ลายทอ (weave) หรือ ลาย (repeat) (กรมหม่อนไหม, มปป.)

2.6 การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

2.6.1 แนวทางการสร้างความเข้มแข็งชุมชนในด้านการส่งเสริมอาชีพ

การส่งเสริมอาชีพ เป็นแนวทางในการสร้างงานให้กับชาวบ้านในชุมชนได้มีรายได้ โดยใช้แนวคิด “ชาวบ้านสอนชาวบ้าน” ผ่านการจัดฝึกอบรมอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการและ ความพร้อมของผู้เข้าร่วม เพื่อให้นำความรู้ไปประกอบเป็นอาชีพของตนโดยไม่เบียดเบียน ผู้อื่น หรือ สิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังช่วยสร้างรายได้ที่มากกว่ารายจ่ายในครอบครัว อันเป็นประโยชน์ต่อครอบครัวที่มี รายได้น้อย (สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน, 2562)

แนวทางการส่งเสริมอาชีพ

1. จัดให้มีการสำรวจและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพของประชาชนใน ชุมชน จัดทำทะเบียนอาชีพ วัตถุประสงค์ ปรากฏชาวบ้าน รวมถึงสร้างระบบฐานข้อมูลเพื่อใช้ประโยชน์ใน การส่งเสริมอาชีพให้กับชาวบ้านอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การจัดให้มีการฝึกอบรมอาชีพตามความต้องการของประชาชนในชุมชน เพื่อพัฒนา ทักษะและสมรรถนะในการผลิต การเพาะปลูก การสร้างผลผลิตและผลิตภัณฑ์ อันนำไปสู่การสร้าง งานและมีรายได้ โดยเน้นกลุ่มประชาชนวัยทำงาน สตรี และผู้ด้อยโอกาสในพื้นที่

3. มีการส่งเสริมและสนับสนุนการรวมกลุ่มอาชีพ เพื่อสร้างความเข้มแข็งในการ ประกอบอาชีพ ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้ และทักษะระหว่างกัน รวมถึงพัฒนากลุ่ม

อาชีพที่มีอยู่แล้วในท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น พร้อมทั้งบริหารจัดการกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2549)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 กำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศเพื่อก้าวข้ามความท้าทายจากความยากจนสู่เป้าหมายให้ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” เป็นประเทศที่พัฒนาในทุกด้านภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามเจตนารมณ์ของยุทธศาสตร์ชาติ โดยยึดหลักการที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่

1. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาประเทศอย่างมีเหตุผล บนพื้นฐานของความพอเพียง พอประมาณ การสร้างภูมิคุ้มกันที่เหมาะสม โดยตั้งอยู่บนฐานของความรู้ คุณธรรม และความเพียร

2. การเสริมสร้างความสามารถในการพัฒนาจากการล้มและต้องลุกไว 3 ระดับ ได้แก่
ระดับอยู่รอด : เป็นการเตรียมพร้อมในการรับมือกับวิกฤติในทุกมิติ เพื่อฟื้นคืนสู่ภาวะปกติได้อย่างรวดเร็ว

ระดับพอเพียง : เป็นการปรับตัวด้านปัจจัยที่จำเป็น เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ครอบครัว ชุมชน พื้นที่ จนถึงระดับประเทศ รวมทั้งปรับทิศทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก

ระดับยั่งยืน : เป็นการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างในมิติต่าง ๆ เพื่อยกระดับศักยภาพของบุคคลและสังคม สนับสนุนการเติบโตของประเทศอย่างมีคุณภาพและมีความยั่งยืน

3. เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) ของสหประชาชาติโดยยึดแนวคิดที่ว่า จะไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง มุ่งยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกกลุ่ม เปิดโอกาสให้ทุกคนใช้ศักยภาพของตนเองเพื่อสร้างความเป็นอยู่ที่ดี และส่งต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สมบูรณ์ให้คนรุ่นหลังต่อไป

4. การพัฒนาเศรษฐกิจสีเขียว BCG (Bio-Circular-Green Economy) ให้มีความสำคัญกับการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีสมัยใหม่ ๆ และความคิดสร้างสรรค์ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิต การบริการ และการบริโภค เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา, 2565)

2.6.2 ความเข้มแข็งของชุมชน

ชุมชนเข้มแข็ง (Community Strengthening) หมายถึง การที่ประชาชนในพื้นที่รวมกลุ่มกันเป็น “องค์กรชุมชน” เพื่อร่วมกันเรียนรู้ จัดการ และแก้ไขปัญหาของชุมชน อันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาที่ดีขึ้น ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

(สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน), 2565) ชุมชนที่เข้มแข็ง จัดเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาชุมชน การสนับสนุนส่งเสริมให้ชุมชนสามารถจัดกิจกรรมที่เป็นองค์กรรวม มีกระบวนการเรียนรู้ และการจัดการความรู้ร่วมกันของคนในชุมชน เพื่อพึ่งพาตนเองได้ด้วยทุนทางทรัพยากรและศักยภาพของชุมชน ...องค์ประกอบสำคัญที่สุดที่ทำให้ชุมชนประสบความสำเร็จในการสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน ประกอบด้วย ปัจจัยภายในชุมชน ได้แก่ ผู้นำชุมชน ประชาชนในชุมชน การบริหารจัดการชุมชนที่ดี และ ปัจจัยภายนอกชุมชน ได้แก่ การสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก การมี

เครือข่ายชุมชน ดังนั้น ชุมชนจะต้องมีวิธีการบริหารจัดการหรือกลยุทธ์ เพื่อให้ชุมชนมีศักยภาพ และมีความสามารถในการพัฒนาชุมชนให้ยั่งยืน (สุพัตรา ยอดสุรางค์ และคณะ, 2561)

องค์ประกอบหลักในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

1. ทูทางสังคม ชุมชนที่เข้มแข็งต้องอาศัยทุนทางสังคม ได้แก่ ความพร้อมด้านการศึกษาและการเรียนรู้ภายในชุมชน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การสืบสานวัฒนธรรมและประเพณี การเป็นสมาชิกกองทุนเพื่อส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ รวมถึงการรวมกลุ่มเพื่อการผลิต การจำหน่าย และการบริโภคสินค้าภายในชุมชน

2. ผู้นำชุมชน ผู้นำที่มีประสิทธิภาพสามารถแก้ไขปัญหาของคนในชุมชนได้ พร้อมเปิดรับฟังความคิดเห็น มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนา มีคุณธรรม จริยธรรม กล้าตัดสินใจ ใช้ประสบการณ์บริหารจัดการชุมชนได้อย่างเหมาะสม และสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน

3. การมีส่วนร่วมของชุมชน การแก้ไขปัญหาของชุมชนต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของสมาชิก มีการสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบร่วมกัน เปิดโอกาสให้รับรู้ปัญหาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชุมชน

4. ความสามารถในการพึ่งพาตนเองการพึ่งพาตนเองเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง โดยอาศัยความช่วยเหลือและการแบ่งปันซึ่งกันและกัน การทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อพัฒนาทักษะและอาชีพ การรักษาความสงบเรียบร้อย และการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืน

5. มนุษย์สัมพันธ์ของคนในชุมชน ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกถือเป็นรากฐานสำคัญ คนในชุมชนควรมองกันเสมือนญาติมิตร มีความผูกพัน เอื้อเฟื้อเกื้อกูล เคารพผู้สูงอายุ และยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งล้วนช่วยเสริมสร้างบรรยากาศแห่งความสามัคคี

6. ศักยภาพของคนในชุมชนการพัฒนาศักยภาพของสมาชิกช่วยให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่น การประสานงานและจัดกิจกรรมร่วมกัน การพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่าย การส่งเสริมการออมและการประกอบอาชีพ ตลอดจนการดูแลผู้สูงอายุและสนับสนุนกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม (วสันต์ ฉายรัศมีกุล และคณะ, 2561)

องค์ประกอบของชุมชนเข้มแข็งในบริบทประเทศไทย แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่

1) ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง จากการใช้ทรัพยากรทุกอย่างที่มีในชุมชน ในการคิด วิเคราะห์ จัดการแก้ไขปัญหา และมีการติดตามผลตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

2) การมีวิสัยทัศน์ชุมชนและการขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อกำหนดแนวทางในการดำเนินกิจกรรมและการป้องกันปัญหาที่อาจเกิดกับชุมชนในอนาคต

3) ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เพื่อให้สมาชิกดำรงชีวิตในชุมชนได้อย่างมีความสุข

4) ความผูกพันกับชุมชน เพื่อการสานต่อในการทำกิจกรรม ประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาของชุมชน

5) ความชัดเจนของนโยบายสนับสนุนความเข้มแข็งของชุมชนที่สอดคล้องกันตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศ

ความเข้มแข็งของชุมชน

องค์ประกอบที่ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งประกอบด้วย

1. ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง

2. การที่ทั้งชุมชนมีวิสัยทัศน์เดียวกันและสามารถขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน
3. ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน
4. ความผูกพันกับชุมชน
5. ความชัดเจนของนโยบายที่สนับสนุนความเข้มแข็งของชุมชน
6. การมีแกนนำที่สามารถเชื่อมโยงทรัพยากรจากหลายภาคี
7. การเก็บข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ ของชุมชนไปสู่ชุมชนอื่น ๆ ได้ (สุกัญญา มีสกุลทอง, 2566)

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปรีชา มูลสิน, ทนทิรา พันขารี และ กนกกรณ์ ศิริทิพย์ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการย้อมสีธรรมชาติจากใบยางพารา โดยใช้ สารส้ม จุนสี และสนิมเหล็กเป็นสารช่วยติดสี ได้มีการศึกษาการย้อมผ้าไหมด้วยสีธรรมชาติจากใบยางพารา โดยศึกษาผลของสารช่วยติดสีที่แตกต่างกัน 3 ชนิดคือ สารส้ม จุนสี และสนิมเหล็ก และวิธีการย้อมที่แตกต่างกันสามวิธีคือ การเติมสารช่วยติดสีก่อนการย้อม การเติมสารช่วยติดสีระหว่างการย้อม และการเติมสารช่วยติดสีหลังการย้อม โดยใช้อัตราส่วนสารสกัดใบยางพาราต่อ 1 ส่วน ต่อน้ำ 40 ส่วน ที่อุณหภูมิ 90 องศาเซลเซียสเป็นเวลา 60 นาที จากผลการทดลองพบว่า ผ้าไหมที่ได้จากการใช้สารส้มเป็นสารช่วยติดสีจะให้เฉดสีเหลือง เมื่อใช้จุนสีจะให้เฉดสีน้ำตาลแกมเขียว และเมื่อใช้สนิมเหล็กเป็นสารช่วยติดสีจะให้เฉดสีเทา เมื่อเปรียบเทียบผลจากวิธีการย้อมที่แตกต่างกันสามวิธีพบว่า การย้อมด้วยวิธีการเติมสารช่วยติดสีระหว่างการย้อมให้ค่าความเข้มของเฉดสีมากที่สุด โดยผ้าที่ใช้สารส้มเป็นสารช่วยติดสี ให้ค่าความสว่าง (L^*) ค่าความเป็นสีเขียว-แดง (a^*) และค่าความเป็นสีน้ำเงิน-เหลือง (b^*) เท่ากับ 62.278.07 และ 30.38 ตามลำดับ ผ้าที่ใช้จุนสี มีค่าสี L^*, a^*, b^* เท่ากับ 54.677.46 และ 28.25 ตามลำดับ ในขณะที่ผ้าที่ใช้สนิมเหล็ก มีค่าความสว่าง L^*, a^*, b^* เท่ากับ 50.673.75 และ 23.17 จากผลการทดสอบความคงทนต่อการซักอยู่ในระดับที่ดีมาก

มนัส จันทรพวง และคณะ (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติจากใบสัก ชุมชนบ้านแม่พวก ตำบลห้วยไร่ อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ ได้มีการศึกษาวัตถุดิบเพื่อออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติจากใบสัก ชุมชนบ้านแม่พวก ตำบลห้วยไร่ อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ กลุ่มตัวอย่าง คือกลุ่มสมาชิกชุมชนบ้านแม่พวก จำนวน 25 คนเป็นกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research :PAR) และการวิจัยเชิงทดลอง ผลการศึกษาค้นพบว่า กระบวนการย้อมสีธรรมชาติจากใบสักให้ได้สีที่ชัดเจนด้วยวิธีการย้อมร้อน ใบสักแต่ละช่วงอายุจะให้สีแตกต่างกัน ให้เฉดสีหลักดังนี้สีโทนสีม่วงแดง สีม่วง - น้ำตาล สีเหลืองอมเขียว และสีเหลืองอ่อน สารที่ช่วยในการติดสีคือ น้ำซึ่เถ้า สารส้ม น้ำสนิมเหล็ก จากการศึกษาความต้องการลดลายผ้ามัดย้อมที่ได้ออกแบบร่วมกับชุมชน จำนวน 10 ลาย คือ ลายดอกไม้ลายกันหอย ลายวงปี่ลายจุด ลายดาว ลายแขนวิห ลายกังหัน ลายหัวใจ ลายคลื่น และ ลายก้อนเมฆสามารถออกแบบผลิตภัณฑ์ประเภทของใช้จำนวน 5 ประเภท คือ 1) ผ้าพันคอและผ้าคลุมไหล่ 2) ผ้าเช็ดหน้า 3) ปลอกหมอน 4) กระเป๋าถือ 5) กระเป๋าเล็ก

อรรถพนธ์ พงษ์เลาหพันธ์ และคณะ (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์สิ่งทอแฟชั่นไลฟ์สไตล์จากทุนวัฒนธรรมพื้นถิ่นจังหวัดน่านเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ได้มีการศึกษาประเทศ

ไทยมีความหลากหลายในเรื่องทุนวัฒนธรรมที่กระจายอยู่ทั่วประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตภาคเหนือซึ่งเป็นท้องถิ่นที่มีบทบาทสำคัญเชิงเศรษฐกิจการท่องเที่ยว โดยมีจังหวัดน่านซึ่งเป็นแหล่งรวมกลุ่มชาติพันธุ์และทุนวัฒนธรรมที่หลากหลาย ทั้งนี้จากการสำรวจปัญหาของผู้ประกอบการสิ่งทอไทยในพื้นที่นั้นพบว่าผู้ประกอบการระดับชุมชนยังขาดแนวทางการพัฒนาทางนวัตกรรมสร้างสรรค์ด้านสิ่งทอ และความสามารถในการหาแนวคิดเพื่อการแปรรูปผลิตภัณฑ์และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า โครงการวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาหาแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ไลฟ์สไตล์ใหม่แก่จังหวัดน่านเพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาสินค้าที่มีความเหมาะสมกับลักษณะของทุนวัฒนธรรมพื้นถิ่นจังหวัดน่าน และตอบสนองแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ผลจากการวิจัยพบว่า (1) ผู้ประกอบการด้านสิ่งทอในพื้นที่จังหวัดน่านแต่ละกลุ่มต้องการการพัฒนาที่แตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับศักยภาพและความต้องการของกลุ่มตลาดเป้าหมาย (2) แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์แฟชั่นไลฟ์สไตล์สู่การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่จังหวัดน่าน มีทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาตลาด (Textile Development) การพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ (Product Development) และการพัฒนาพื้นที่จัดจำหน่ายสินค้า (Retail Space Development)

ใจภักดี บุรพเจตนา (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการประยุกต์ลวดลายจากอัตลักษณ์ผ้าทอตีนจกแม่แจ่มเพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์สิ่งทอเชิงวัฒนธรรมประเภทของตกแต่งบ้าน ได้มีการศึกษาแนวคิดในการวิจัย เป็นการนำคุณค่าความงามจากศิลปหัตถกรรมล้านนา คืออัตลักษณ์ของลวดลายผ้าทอตีนจกแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ มาสร้างสรรค์ประยุกต์ใช้กับผลิตภัณฑ์สิ่งทอเชิงวัฒนธรรมประเภทของตกแต่งบ้าน โดยพัฒนาให้มีรูปแบบที่ร่วมสมัย เหมาะสมกับวิถีชีวิตในปัจจุบัน เป็นการนำทุนทางวัฒนธรรมมาต่อยอดแนวคิดใหม่และถ่ายทอดผลการวิจัยในการออกแบบผลิตภัณฑ์สู่สาธารณะเพื่อพัฒนาและส่งเสริมสินค้าตามนโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์กระบวนการวิจัยใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 เป็นการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน ประกอบด้วย กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 ใช้กลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านสิ่งทอล้านนาจำนวน 5 รายเพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะของลวดลายจากผ้าชิ้นตีนจกแม่แจ่ม จากการศึกษาลักษณะเด่นของลวดลายผ้าชิ้นตีนจกแม่แจ่มที่เป็นอัตลักษณ์และสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ จำนวน 16 ลาย รูปแบบสำคัญของลาย คือ ตีนจกแบบลายโคม และตีนจกแบบลายกุม สีส่วนใหญ่ที่ใช้คือสีแดงกับสีเหลือง กลุ่มตัวอย่างที่ 2 ได้แก่ ผู้บริโภคจำนวน 200 คน เพื่อประเมินความต้องการของผู้บริโภคที่มีต่อรูปแบบของผลิตภัณฑ์สิ่งทอที่ใช้ในการตกแต่งภายในบ้านผลการประเมินจากผู้บริโภค ได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ขั้นตอนที่ 2 คือ การออกแบบผลิตภัณฑ์ ที่นำข้อสรุปจากขั้นตอนที่ 1 มาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบ ผลการออกแบบ คัดเลือกโดยผู้เชี่ยวชาญและผู้บริโภคจัดทำเป็นต้นแบบผลิตภัณฑ์สิ่งทอ 5 ประเภท ได้แก่ สตูล หมอนอิง โคมไฟ สิ่งทอประดับผนัง และโมบายการออกแบบลวดลายในผลิตภัณฑ์มาจากลักษณะเด่นของผ้าทอตีนจกแม่แจ่ม โดยพัฒนาให้มีรูปแบบที่ร่วมสมัย ด้วยการนำลวดลายดั้งเดิมมาจัดองค์ประกอบให้เป็นโครงสร้างลวดลายใหม่ การลดทอนรายละเอียดและออกแบบลวดลายให้มีเอกภาพ มีความสมดุลที่สัมพันธ์กลมกลืนกัน ด้านการใช้สีใช้กลุ่มสีที่เป็นลักษณะเด่นของผ้าทอตีนจก และกลุ่มสีที่ผู้บริโภคนิยมโดยจัดวางกลุ่มสีให้มีค่าน้ำหนักอ่อนแก่ทับซ้อนกัน ด้านกรรมวิธีการผลิตลวดลาย ใช้การพิมพ์ด้วยระบบดิจิทัล

ศิริเพ็ญ ภูมฺหิณฺญ (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการออกแบบลวดลายเรขศิลป์ผ้าพิมพ์ลายจากอัตลักษณ์ผ้าทอกะเหรี่ยง อำเภอนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี ได้มีการศึกษาการวิจัยในครั้งนี้ เป็น

การวิจัยเชิงสร้างสรรค์ผลงานออกแบบลวดลายเรขศิลป์แสดงเอกลักษณ์ผ้าทอ กะเหรี่ยงเพชรบุรีในรูปแบบศิลปะร่วมสมัย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาวิเคราะห์อัตลักษณ์ของลายผ้าทอกะเหรี่ยง วิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมกะเหรี่ยง อำเภอนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี 2) ศึกษาแนวทางการสร้างสรรค์งานศิลปะร่วมสมัยในรูปแบบการออกแบบลวดลายเรขศิลป์ผ้าพิมพ์ลายจากอัตลักษณ์ผ้าทอ กะเหรี่ยง อำเภอนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี โดยการประยุกต์ศิลปะแขนงเรขศิลป์ด้วยเทคนิคการพิมพ์แบบดิจิทัล 3) ทดลองสร้างสรรค์ผลงานตามแนวคิดที่กำหนด ผลการวิจัยพบว่า 1) อัตลักษณ์ผ้าทอกะเหรี่ยงยังคงสืบทอด การใช้ก็เอดตามภูมิปัญญากะเหรี่ยงแบบดั้งเดิม และลวดลายบนผืนผ้าทอ กะเหรี่ยงสามารถแบ่งออกได้ 4 กลุ่ม คือ (1) ลายองกีย หรือลายจก (2) ลายองทา หรือลายยกดอก (3) ลายหนึ่ไคย หรือลายมัตยอม และ (4) ลายเณะ หรือลายปก โดยสืบทอดรูปแบบจากบรรพบุรุษ และคิดดัดแปลงจากธรรมชาติลวดลายผ้าทอส่วนใหญ่สร้างขึ้น จากรูปร่างเรขาคณิต โดยใช้เส้นประเภทต่าง ๆ สร้างจังหวะของลวดลาย นิยมใช้สีแดง สีเขียว สีเหลือง สีขาว และสีดำบนลาย 2) วิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยงยังคงมีการสืบสานประเพณี วัฒนธรรมกะเหรี่ยง เช่น ประเพณี เวียนศาลา ประเพณีกินข้าวห่อ และพิธีกรรมต่าง ๆ เป็นต้น 3) ผู้วิจัยใช้ข้อมูลเบื้องต้นจากการศึกษาวิเคราะห์ เป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบโดยใช้เอกลักษณ์บนลวดลายผ้าทอกะเหรี่ยงและรูปสัญลักษณ์แสดงวิถีชีวิต ประเพณีวัฒนธรรมกะเหรี่ยง จำนวน 5 ผลงาน ประกอบด้วย 1) ขาดิพันธุ์กะเหรี่ยง 2) หญิงสาวกะเหรี่ยงหมายเลข 1 3) หญิงสาวกะเหรี่ยงหมายเลข 2 4) หญิงสาวกะเหรี่ยงหมายเลข 3 5) ข้าวห่อกะเหรี่ยง โดยผล การศึกษาความพึงพอใจจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านคุณค่าและการสื่อความหมาย ($\bar{X}=4.44$, $S.D.=0.72$) 1) ด้านการแสดงเอกลักษณ์ท้องถิ่น ($\bar{X}=4.42$, $S.D.=0.75$) 2) ด้านความงามตามหลักจัด องค์ประกอบ ($\bar{X}=4.24$, $S.D.=0.95$) 3) และ 4) ด้านความร่วมมือ ($\bar{X}=4.22$, $S.D.=1.02$) ตามลำดับ

พรรณนีย์ พัฒนเสรี และคณะ (มปป.) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องสีย้อมเส้นไหมจากใบสัก ได้มีการศึกษาสีย้อมเส้นไหมจากใบอ่อนของสักจากสวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี และใบแก่ของสักจากสวนป่าศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย โดยวิธีการย้อมโดยตรงและใช้มอร์แดนท์ชนิดต่าง ๆ ได้แก่ สารส้ม มะขามเปียก ฝักส้มป่อย ใบยูคาลิปตัส จุนสี มะขามเปียกและจุนสี เพอร์รัสซัลเฟต และเพอร์ริดออกไซด์ ทำการย้อมโดยใช้มอร์แดนท์หลังการย้อม ใช้มอร์แดนท์ก่อนการย้อม และใช้มอร์แดนท์พร้อมกับการย้อม ทดสอบความทนทานของสีย้อมเส้นไหมในด้านความคงทนแสงแดด ความคงทนต่อการซัก ในด้านการซีดจางของสีและการตกสีใส่ผ้าขาวตามวิธีการของมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พบว่าการย้อมโดยตรงด้วยสีย้อมจากใบอ่อนของสักและใบแก่ของสักให้ผลด้านความคงทนไม่ดีนัก ส่วนการย้อมโดยใช้มอร์แดนท์ พบว่า เพอร์รัสซัลเฟตเป็นมอร์แดนท์ที่ดีที่สุดสำหรับการย้อมเส้นไหมด้วยสีย้อมจากใบอ่อนของสักโดยใช้หลังการย้อม ให้สีเขียวออกเทา และใบยูคาลิปตัสเป็นมอร์แดนท์ที่ดีที่สุดสำหรับการย้อมด้วยสีย้อมจากใบแก่ของสัก ให้สีน้ำตาลโดยไม่มี ความแตกต่างด้านความคงทนของ สีย้อมในแต่ละวิธีของการย้อม ได้สีย้อมเส้นไหมที่มีความคงทนต่อแสงแดด ความคงทนต่อการซักทั้งในด้านการซีดจางของสีและการตกสีใส่ผ้าขาวอยู่ในระดับดีมาก

ศิริ หนูแดง (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การออกแบบกราฟิก และบรรจุภัณฑ์ผ้าทอมือเพื่อส่งเสริมการขาย ของกลุ่มอาชีพสตรีทอผ้าชาวมา้าไทยทรงดำ จังหวัดราชบุรี ได้มีการศึกษาวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของกราฟิกและบรรจุภัณฑ์ เพื่อค้นหาสัญญาณทางวัฒนธรรมสู่การออกแบบกราฟิกและบรรจุภัณฑ์ และเพื่อประเมินรูปแบบกราฟิกและบรรจุภัณฑ์ของกลุ่ม อาชีพสตรีทอผ้า

ชาวม้าไทยทรงดำ เป็นวิจัยเชิงคุณภาพพร้อมกับเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 108 คน เครื่องมือในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบค่า t-test ผลการวิจัยพบว่าปัจจุบันกราฟิกและบรรจุภัณฑ์มีหลายรูปแบบ มีบรรจุภัณฑ์แบบหิ้วผลิตจากกระดาษและผ้า มีตราสินค้าของกลุ่มการค้าหาสัญญาณทางวัฒนธรรม 4 มิติ ในสัญญาณทางสัญลักษณ์ พบว่า เป็นเรือนกระดองเต่า ภูเขาหัวเข่าจีนและเครื่องแต่งกาย สัญญาคูณค่าเชิงวิชาการ พบว่าเป็นการทอผ้า สัญญาคูณค่าเชิงสุนทรียะ พบว่าเป็นลวดลายผ้าทอ ผ้าปัก และสัญญาคูณค่าเชิงเศรษฐกิจ พบว่าเป็นผลิตภัณฑ์จากผ้าทอ ผ้าปักจึงนำสัญญาณเหล่านี้ ออกแบบกราฟิกและบรรจุภัณฑ์ 9 รูป แบบ และให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน พบว่า กราฟิกและบรรจุภัณฑ์คะแนนเฉลี่ยสูงสุดมี จำนวน 3 รูปแบบ จึงนำไปสนทนากลุ่มกับสมาชิกกลุ่มอาชีพสตรีทอผ้าชาวม้าไทยทรงดำ เพื่อระดมความคิดเห็นและหาข้อสรุปและ ผลิตเป็นต้นแบบจริง จากนั้นนำไปประเมินความพึงพอใจกับกลุ่มตัวอย่าง ลำดับแรกคือการส่งเสริมการขาย รองลงมาคือการสื่อสารกราฟิกและบรรจุภัณฑ์ พบว่าผลรวมมีความพึงพอใจในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบ ความพึงพอใจกับกลุ่มตัวอย่างทั้งสอง พบว่าไม่แตกต่างกัน เนื่องจากกราฟิกได้ผ่านการออกแบบสื่อสารสัญญาณทางวัฒนธรรมสามารถรับรู้และเข้าใจร่วมกันได้ง่าย

เตชิต เฉยพ่วง และพัชรา อุทิศวรรณกุล (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง มรดกภูมิปัญญาของการย้อมสีด้วยค่าแสดในวัฒนธรรมไทลื้อสู่การพัฒนาสินค้าแฟชั่นและไลฟ์สไตล์ ได้มีการศึกษา ศูนย์ผ้าทอไทลื้อบ้านดอนมูล อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ได้มีการศึกษา จังหวัดน่านเป็นจังหวัดหนึ่งทางภาคเหนือซึ่งถือเป็นเมืองต้องห้ามพลาดในประเทศไทย เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีความสมบูรณ์ด้านวัฒนธรรมและธรรมชาติ อีกทั้งยังมีกระแสนิยมด้านการท่องเที่ยวที่กำลังได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก ทำให้เกิดการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ให้สอดคล้องกับแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ซึ่งผสมผสานไปด้วยแนวคิดการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม เช่นเดียวกับที่จังหวัดน่านเองก็มีการรวมกลุ่มวัฒนธรรมที่หลากหลายชาติพันธุ์ แต่จากการศึกษาและสำรวจยังพบว่ากลุ่มผู้ประกอบการยังขาดแนวคิดในการพัฒนาเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับท้องถิ่นเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชนด้วยการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนการวิจัยครั้งนี้ เป็นการออกแบบพัฒนาสินค้าแฟชั่นและไลฟ์สไตล์ ด้วยมรดกภูมิปัญญาของการย้อมสีด้วยค่าแสดในวัฒนธรรมไทลื้อ โดยเป็นกรณีศึกษาศูนย์ผ้าทอไทลื้อ บ้านดอนมูล อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ซึ่งมีความโดดเด่นในด้านการเลือกใช้วัสดุการย้อมสีโทนแดงธรรมชาติจากเมล็ดค่าแสด ซึ่งให้สีโทนแดงอมส้ม ไปจนถึงสีแสด ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน เนื่องจากค่าแสดเป็นพืชท้องถิ่นซึ่งมีอยู่ในธรรมชาติเป็นปริมาณมาก หาได้ง่ายมากกว่าในท้องถิ่นอื่นๆ ชาวบ้านในชุมชนดังกล่าวจึงนิยมย้อมผ้าด้วยค่าแสดจนกลายเป็นวิถีชีวิตที่มีความแตกต่างจากชุมชนอื่นๆ แม้จะอยู่ในจังหวัดน่านเหมือนกัน การออกแบบสินค้าแฟชั่นภายใต้งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงเน้นการนำเสนอเอกลักษณ์การใช้สีในเชิงวัฒนธรรมของชาวไทลื้อ อันได้แก่ การจับคู่สีแดงกับสีขาวหรือดำในตัวสินค้าที่ได้แรงบันดาลใจจากการใช้ชีวิตกลางแจ้ง ซึ่งเชื่อมโยงกับวิถีของชาวบ้าน แต่นำมาตีความใหม่ในบริบทที่ทันสมัยขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวัฒนธรรมผ้าทอของชุมชนไทลื้อ จังหวัดน่านศึกษาแนวทางการสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมด้วยมรดกภูมิปัญญาการย้อมสีด้วยค่าแสดให้เกิดเป็นแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สิ่งทอและพัฒนาารูปแบบสินค้าแฟชั่นไลฟ์สไตล์ด้วยอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมโดยมีกระบวนการตั้งแต่ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับทุนวัฒนธรรมพื้นถิ่นและการพัฒนาสินค้าให้เหมาะสมกับตลาดไปจนถึงกระบวนการทดลองและพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ต้นแบบ ซึ่งงานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าการนำอัตลักษณ์วัฒนธรรมมาใช้

ในการออกแบบนั้น มิได้ถูกจำกัดอยู่เพียงการนำเอาโครงสร้างเครื่องแต่งกายวัฒนธรรมมาดัดแปลงแต่เพียงอย่างเดียว แต่สามารถนำไปปัจจัยในด้านวิถีชีวิตและเอกลักษณ์อื่นๆ ซึ่งแต่ละชุมชนมีความพิเศษแตกต่างกันออกไป มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการออกแบบและสร้างแนวทางที่มีความร่วมสมัยรวมทั้งยังสามารถยกระดับให้เกิดเป็นเส้นทางท่องเที่ยวสิ่งทอจังหวัดน่านได้

วรารณ มนต์ไตรเวศย์ และพลิชฐ์ ปานแร่ (2567) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สีสันในเส้นด้าย: ความท้าทายในการสร้างสรรค์ และพัฒนาผ้าทอกะเหรี่ยงโปว์อย่างยั่งยืน ได้มีการศึกษาบทความนี้มุ่งตอบคำถามวิจัยที่ว่า “อะไรคือความท้าทาย ในการสร้างสรรค์และพัฒนา ผ้าทอ กะเหรี่ยงโปว์ อย่างยั่งยืน เพื่อตอบสนองความต้องการซื้อของผู้บริโภคในตลาดออฟไลน์และออนไลน์” ผ่าน การทำงานภาคสนามทางมานุษยวิทยาและใช้ Empathy Map Canvas เป็นเครื่องมือทำความเข้าใจ ความต้องการ ของชุมชน ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า สมาชิกของกลุ่มสตรีทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านห้วยหินดำ รู้ถึงความสำคัญ ของผ้าทอในฐานะภูมิปัญญาพื้นบ้านและความต้องการซื้อผ้าทอกะเหรี่ยงของคนต่างวัฒนธรรม พวกเขา เห็นถึงการมีอยู่ของ “ต้นทุนทางธรรมชาติ” ที่ยังคงอุดมสมบูรณ์ สามารถนำมาใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิต และ “ต้นทุนทางมนุษย์” จากการที่คนรุ่นใหม่ ๆ หันกลับมาใช้ชีวิตและทำงานในท้องถิ่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในเรื่อง ผ้าทอระหว่างผู้คนในชุมชนและระหว่างคนในชุมชนกับคนนอกชุมชนนำมาสู่การออกแบบและสร้าง สรรค์ผ้าทอและสินค้าจากผ้าทอ กะเหรี่ยงโปว์ในรูปแบบดั้งเดิมและรูปแบบประยุกต์ ที่ตั้งอยู่บนความสมดุล ระหว่าง ความต้องการซื้อของผู้บริโภคกับศักยภาพในการผลิตของชุมชน ข้อค้นพบชี้ให้เห็นความท้าทาย ของ กะเหรี่ยงโปว์ด้านช่างในการมองหาโอกาส

ประพาฬภรณ์ ธีรมงคล และคณะ (2564) การใช้สารช่วยติดก่อนกระบวนการย้อม โดยนำผ้าไหมและ ผ้าฝ้าย รวม 2 ชนิด ที่ทำความสะอาดเรียบร้อยแล้ว แช่สารเพิ่มประจุบวกเพื่อช่วยให้สามารถย้อมสี ติดได้ดีขึ้น จากนั้นย้อมผ้าด้วยน้ำสีสกัดจากพันธุ์ไม้และวัสดุธรรมชาติ จำนวน 20 ชนิด เป็นเวลา 120 นาที ที่อุณหภูมิจุดเดือด โดยไม่ใช้สารช่วยติดและใช้สารช่วยติดความเข้มข้น 20 เปอร์เซ็นต์ แช่นาน 30 นาที จำนวน 5 ชนิด จากการศึกษาพบว่า กระบวนการสกัดสีในห้องทดลอง ควรพักน้ำที่จะย้อมไว้ 1 วันเพื่อให้คลอรีนระเหยออกจากน้ำก่อนย้อม ผ้าที่ผ่านการย้อมโดยไม่ใช้สารช่วยติดและ ไม่ใช้สารช่วยติด มีโทนสี 7 โทน ดังนี้ เหลือง น้ำตาล ฟ้ำ เขียว ชมพู ม่วง ส้ม รวมเฉดสีทั้งสิ้น 100 เฉดสี ทดสอบสิ่งทอด้วยมาตรฐาน AATCC จากห้องปฏิบัติการทดสอบสิ่งทอ ด้านความคงทนของสี ต่อแสง ความคงทนของสีต่อเหงื่อ ความเข้มของสี และวัดค่าสี รอบ CIE L* a* b* พบว่า บางสี ปริมาณตกและจางลงเล็กน้อย และบางสีตกและจางปริมาณมาก

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย เรื่อง นวัตกรรมการย้อมผ้าสีธรรมชาติจากภูมิปัญญาท้องถิ่นชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี มีกระบวนการดำเนินงานดังนี้

3.1 ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัย ได้แก่

3.1.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

โดยวิธีการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นชาติพันธุ์กะเหรี่ยงและวัตถุดิบในท้องถิ่นเพื่อนำไปสู่ นวัตกรรมการย้อมผ้าสีธรรมชาติ ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี โดยวิธีการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ประธานกลุ่มทอผ้า และช่างทอผ้า ในตำบลยางน้ำกลัดเหนือ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non-structured Interview) ใช้เก็บข้อมูล ในด้าน ภูมิปัญญากะเหรี่ยง การทอผ้า ย้อมสี ของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ

3.1.2 การลงพื้นที่ เพื่อเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ประธานกลุ่มทอผ้าและช่างทอผ้า ในด้านภูมิปัญญากะเหรี่ยง การทอผ้า ย้อมสี ของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ยางน้ำกลัดเหนือ

ภาพที่ 3.1 กิจกรรมลงพื้นที่เพื่อศึกษาข้อมูล

3.1.3 ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร

ใช้วิธีการศึกษาข้อมูลจากเอกสารงานวิจัย การศึกษาข้อมูล หนังสือ เกี่ยวกับ นวัตกรรมการย้อมผ้า สีธรรมชาติ อัตลักษณ์และภูมิปัญญาของชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี นำมาวิเคราะห์ สำหรับนำไปสู่การทดลองย้อมสี การออกแบบลวดลายและการทำผืนผ้า

3.1.4 การทดลองย้อมสีจากวัสดุธรรมชาติในพื้นที่ยางน้ำกลัดเหนือ

จากการลงพื้นที่การสัมภาษณ์ การสำรวจ พบว่า วัสดุจากธรรมชาติในตำบลยางน้ำกลัดเหนือ ที่ให้สีและสามารถนำมาย้อมผ้าได้ กำหนดการทดลองย้อมผ้าโดยใช้ช่วยย้อมจากธรรมชาติ และการย้อมผ้าโดยใช้สารช่วยย้อมจากสารสังเคราะห์ พิษที่ให้สี มีดังนี้

1. เปลือกต้นไม้เบญจ ภาษากะเหรี่ยง (นึ่งมั้งโล)

2. เมล็ดคำแสด (คันไถ) (มั่งเก)
3. ใบสักแห้ง
4. ใบสักสด
5. เปลือกต้นมะกอก (พื้เกียะ)
6. เปลือกต้นประดู่ (ไม้ปะดุง)
7. เปลือกต้นเพกา (ทะลียดอง)
8. เปลือกต้นกัลปพฤกษ์ (ไม้กะปิ) เซียะ คีะ เพียะ
9. แก่นฝาง (ต้นตะงัย)
10. ขมิ้น (ย่างบาง / ยั่งบั้ง)
11. หมากอ่อน (ชี ซ้ำ พั้ง)
12. หมากแก่ (ชี ซ้ำ ซ้ำ)
13. สีเสียด
14. ผลมะเกลือ

3.2 ทดลองการย้อมสีบนวัสดุ 2 ชนิด (เส้นด้ายและผืนผ้า)

3.2.1 คัดเลือกพืชที่ให้สีในพื้นที่กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ จำนวน 14 ชนิด มาสกัดสี และทดลองย้อมในขั้นต้นกับเส้นด้าย และผืนผ้า ฝ้ายและไหม โดยใช้สารช่วยติด 7 ชนิด รวม 98 ตัวอย่าง กำหนดการทดลอง ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 การทดลองย้อมเส้นใย และผืนผ้าด้วยสีจากธรรมชาติของชุมชนยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี

พืช	เส้นด้าย และผืนผ้า	สารช่วยย้อม (Mordant)						
		ปูนใส	ผงฟู	น้ำส้ม สายชู	สารส้ม	โซดา แอซ	มะขาม เปียก	น้ำสนิม
เปลือกไม้เบญจ	ฝ้าย							
	ไหม							
เมล็ดคำแสด	ฝ้าย							
	ไหม							
ใบสักแห้ง	ฝ้าย							
	ไหม							
ใบสักสด	ฝ้าย							
	ไหม							
เปลือกต้นมะกอก	ฝ้าย							
	ไหม							
เปลือกต้นประดู่	ฝ้าย							
	ไหม							
เปลือกต้นเพกา	ฝ้าย							
	ไหม							

เปลือกต้นกล้วยพฤษ (ไม้กะปิ)	ฝ้าย ไหม
-----------------------------	-------------

ตารางที่ 3.1 การทดลองย้อมเส้นใย และฝืนผ้าด้วยสีจากธรรมชาติของชุมชนยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี (ต่อ)

พืช	เส้นด้าย และฝืนผ้า	สารช่วยย้อม (Mordant)						
		ปูนใส	ผงฟู	น้ำส้ม สายชู	สารส้ม	โซดา แอช	มะขสม เปียก	น้ำสนิม
แก่นฝาง	ฝ้าย							
	ไหม							
ขมิ้น	ฝ้าย							
	ไหม							
หมากอ่อน	ฝ้าย							
	ไหม							
หมากแก่	ฝ้าย							
	ไหม							
สีเสียด	ฝ้าย							
	ไหม							
ผลมะเกลือ	ฝ้าย							
	ฝ้าย							

3.2.2 การย้อมสีเส้นด้ายและฝืนผ้าจากพืชในชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ จำนวน 14 ชนิด โดยมีวิธีการย้อม นำน้ำสีมาต้มให้ร้อนประมาณ 50 องศาเซลเซียส ใส่เส้นด้ายและฝืนผ้าลงไปย้อม 15 นาที จากนั้นเติมเกลือลงไปเร่งอุณหภูมิให้สูงขึ้น 80 องศาเซลเซียส ย้อมต่อให้ครบ 60 นาที เมื่อครบเวลานำเส้นใยและฝืนผ้ามาซักน้ำเปล่าให้น้ำใส นำเส้นใยและฝืนผ้ามาจุ่มสารช่วยย้อมเป็นเวลา 15 นาที ซักตาก นำมาสรุปผลการทดลอง ดังนี้

1. การย้อมสีผ้าจากเปลือกไม้เบญจ ใช้เปลือกไม้เบญจ 1 กิโลกรัม ต่อน้ำ 5 ลิตร นำเปลือกมาล้างน้ำ ทำความสะอาด แช่ทิ้งไว้ 1 คืน นำมาต้มที่อุณหภูมิ 100 องศาเซลเซียส เวลา 1 ชั่วโมง ทิ้งไว้ให้เย็นนำมากรองเฉพาะน้ำสีมาทดลองย้อม เมื่อย้อมเสร็จแล้วนำเส้นด้ายและฝืนผ้ามาแช่ด้วยสารมอร์แดนท์ 7 ชนิด โดยใช้สูตร

L : R	=	1:30
น้ำสี	=	3 L
Sodium Chloride	=	50g/L
Temperature	=	100 °C
Time	=	60 min

วิธีการย้อม เตรียมน้ำสีตามที่ต้องการต้มให้ร้อนที่อุณหภูมิ 100 องศาเซลเซียส ใส่เส้นใยและฝืนผ้าลงไปย้อม 15 นาที จากนั้นเติมเกลือลงไปย้อมต่อให้ครบ 60 นาที เมื่อครบเวลานำเส้นใยและฝืน

ผ้ามาซักน้ำเปล่าให้น้ำใส นำเส้นใยและผืนผ้ามาจุ่มสารช่วยย้อมเป็นเวลา 15 นาที ซักตาก นำมาสรุปผลการทดลอง

2. การย้อมสีผ้าจากเมล็ดคำแสด ใช้เมล็ดคำแสด 200 กรัม ต่อน้ำ 5 ลิตร นำเมล็ดคำแสดมาแช่น้ำ 1 คืน และนำมาตำให้ละเอียด ต้มที่อุณหภูมิ 100 องศาเซลเซียส เวลา 1 ชั่วโมง ทิ้งไว้ให้เย็น นำมากรองเฉพาะน้ำสีมาทดลองย้อม เมื่อย้อมเสร็จแล้วนำเส้นด้ายและผืนผ้ามาจุ่มด้วยสารช่วยย้อม 7 ชนิด โดยใช้สูตร

L : R	=	1:30
น้ำสี	=	3 L
Sodium Chloride	=	50g/L
Temperature	=	100 °C
Time	=	60 min

3. การย้อมสีจากใบสักแห้ง ใช้ใบสัก 1 กิโลกรัม ต่อน้ำ 5 ลิตร มาแช่น้ำ 1 คืน และนำมาต้มที่อุณหภูมิ 100 องศาเซลเซียส เวลา 1 ชั่วโมง ทิ้งไว้ให้เย็น นำมากรองเฉพาะน้ำสีมาทดลองย้อม เมื่อย้อมเสร็จแล้วนำเส้นด้ายและผืนผ้ามาจุ่มด้วยสารช่วยย้อม 7 ชนิด โดยใช้สูตร

L : R	=	1:30
น้ำสี	=	3 L
Sodium Chloride	=	50g/L
Temperature	=	100°C
Time	=	60 min

4. การย้อมสีจากใบสักสด ใช้ใบสัก 1 กิโลกรัม ต่อน้ำ 5 ลิตร มาแช่น้ำ 1 คืน และนำมาต้มที่อุณหภูมิ 100 องศาเซลเซียส เวลา 1 ชั่วโมง ทิ้งไว้ให้เย็น นำมากรองเฉพาะน้ำสีมาทดลองย้อม เมื่อย้อมเสร็จแล้วนำเส้นด้ายและผืนผ้ามาจุ่มด้วยสารช่วยย้อม 7 ชนิด โดยใช้สูตร

L : R	=	1:30
น้ำสี	=	3 L
Sodium Chloride	=	50g/L
Temperature	=	100°C
Time	=	60 min

5. การย้อมสีจากเปลือกต้นมะกอก ใช้เปลือกต้นมะกอก 1 กิโลกรัม ต่อน้ำ 5 ลิตร มาแช่น้ำ 1 คืน และนำมาต้มที่อุณหภูมิ 100 องศาเซลเซียส เวลา 1 ชั่วโมง ทิ้งไว้ให้เย็น นำมากรองเฉพาะน้ำสีมาทดลองย้อม เมื่อย้อมเสร็จแล้วนำเส้นด้ายและผืนผ้ามาจุ่มด้วยสารช่วยย้อม 7 ชนิด โดยใช้สูตร

L : R	=	1:30
น้ำสี	=	3 L
Sodium Chloride	=	50g/L
Temperature	=	100°C
Time	=	60 min

6. การย้อมสีจากเปลือกต้นประดู่ ใช้เปลือกต้นประดู่ 1 กิโลกรัม ต่อน้ำ 5 ลิตร มาแช่น้ำ 1 คืน และนำมาต้มที่อุณหภูมิ 100 องศาเซลเซียส เวลา 1 ชั่วโมง ทิ้งไว้ให้เย็น นำมากรองเฉพาะน้ำสีมาทดลองย้อม เมื่อย้อมเสร็จแล้วนำเส้นด้ายและผืนผ้ามาจุ่มด้วยสารช่วยย้อม 7 ชนิด โดยใช้สูตร

L : R	=	1:30
น้ำสี	=	3 L
Sodium Chloride	=	50g/L
Temperature	=	100°C
Time	=	60 min

7. การย้อมสีจากเปลือกต้นเพกา ใช้เปลือกต้นเพกา 1 กิโลกรัม ต่อน้ำ 5 ลิตร มาแช่น้ำ 1 คืน และนำมาต้มที่อุณหภูมิ 100 องศาเซลเซียส เวลา 1 ชั่วโมง ทิ้งไว้ให้เย็น นำมากรองเฉพาะน้ำสีมาทดลองย้อม เมื่อย้อมเสร็จแล้วนำเส้นด้ายและผืนผ้ามาจุ่มด้วยสารช่วยย้อม 7 ชนิด โดยใช้สูตร

L : R	=	1:30
น้ำสี	=	3 L
Sodium Chloride	=	50g/L
Temperature	=	100°C
Time	=	60 min

8. การย้อมสีจากเปลือกต้นกัลปพฤกษ์ (ไม้กะปิ) เชื้อย คีเยะ ใช้เปลือกต้นกัลปพฤกษ์ 1 กิโลกรัม ต่อน้ำ 5 ลิตร มาแช่น้ำ 1 คืน และนำมาต้มที่อุณหภูมิ 100 องศาเซลเซียส เวลา 1 ชั่วโมง ทิ้งไว้ให้เย็น นำมากรองเฉพาะน้ำสีมาทดลองย้อม เมื่อย้อมเสร็จแล้วนำเส้นด้ายและผืนผ้ามาจุ่มด้วยสารช่วยย้อม 7 ชนิด โดยใช้สูตร

L : R	=	1:30
น้ำสี	=	3 L
Sodium Chloride	=	50g/L
Temperature	=	100 °C
Time	=	60 min

9. การย้อมสีจากแก่นฝาง (ต้นตะงาย) การย้อมสีจากแก่นฝาง ใช้แก่นฝาง 1 กิโลกรัม ต่อน้ำ 5 ลิตร มาแช่น้ำ 1 คืน และนำมาต้มที่อุณหภูมิ 100 องศาเซลเซียส เวลา 1 ชั่วโมง ทิ้งไว้ให้เย็น นำมากรองเฉพาะน้ำสีมาทดลองย้อม เมื่อย้อมเสร็จแล้วนำเส้นด้ายและผืนผ้ามาจุ่มด้วยสารช่วยย้อม 7 ชนิด โดยใช้สูตร

L : R	=	1:30
น้ำสี	=	3 L
Sodium Chloride	=	50g/L
Temperature	=	100°C
Time	=	60 min

10. การย้อมสีจากขมิ้น (อย่างบาง /ยั้งบัง) ใช้ขมิ้น 500 กรัม ต่อน้ำ 5 ลิตร นำขมิ้นมาตำและต้มที่อุณหภูมิ 100 องศาเซลเซียส เวลา 1 ชั่วโมง ทิ้งไว้ให้เย็นนำมากรองเฉพาะน้ำสีมาทดลองย้อม เมื่อย้อมเสร็จแล้วนำเส้นด้ายและผืนผ้ามาจุ่มด้วยสารช่วยย้อม 7 ชนิด โดยใช้สูตร

L : R	=	1:30
น้ำสี	=	3 L
Sodium Chloride	=	50g/L
Temperature	=	100°C
Time	=	60 min

11. การย้อมสีจากหมากอ่อน (สี ข้ำ พั้ง) ใช้หมากอ่อน 500 กรัม ต่อน้ำ 5 ลิตร นำหมากอ่อนมาหั่น และต้มที่อุณหภูมิ 100 องศาเซลเซียส เวลา 1 ชั่วโมง ทิ้งไว้ให้เย็นนำมากรองเฉพาะน้ำสีมาทดลองย้อม เมื่อย้อมเสร็จแล้วนำเส้นด้ายและผืนผ้ามาจุ่มด้วยสารช่วยย้อม 7 ชนิด โดยใช้สูตร

L : R	=	1:30
น้ำสี	=	3 L
Sodium Chloride	=	50g/L
Temperature	=	100°C
Time	=	60 min

12. การย้อมสีจากหมากแก่ (สี ข้ำ ข้ำ) ใช้หมากแก่ 500 กรัม ต่อน้ำ 5 ลิตร นำมาหั่น และแช่น้ำ 1 คืน นำต้มที่อุณหภูมิ 100 องศาเซลเซียส เวลา 1 ชั่วโมง ทิ้งไว้ให้เย็นนำมากรองเฉพาะน้ำสีมาทดลองย้อม เมื่อย้อมเสร็จแล้วนำเส้นด้ายและผืนผ้ามาจุ่มด้วยสารช่วยย้อม 7 ชนิด โดยใช้สูตร

L : R	=	1:30
น้ำสี	=	3 L
Sodium Chloride	=	50g/L
Temperature	=	100°C
Time	=	60 min

13. การย้อมสีจากสีเสียด ใช้สีเสียด 500 กรัม ต่อน้ำ 5 ลิตร นำ สีเสียดมาแช่น้ำ 1 คืน และต้มที่อุณหภูมิ 100 องศาเซลเซียส เวลา 1 ชั่วโมง ทิ้งไว้ให้เย็นนำมากรองเฉพาะน้ำสีมาทดลองย้อม เมื่อย้อมเสร็จแล้วนำเส้นด้ายและผืนผ้ามาจุ่มด้วยสารช่วยย้อม 7 ชนิด โดยใช้สูตร

L : R	=	1:30
น้ำสี	=	3 L
Sodium Chloride	=	50g/L
Temperature	=	100°C
Time	=	60 min

14. การย้อมสีจากผลมะเกลือตากแห้ง ใช้ผลมะเกลือตากแห้ง 500 กรัม ต่อน้ำ 5 ลิตร นำมาแช่น้ำ 1 คืน ต้มที่อุณหภูมิ 100 องศาเซลเซียส เวลา 1 ชั่วโมง ทิ้งไว้ให้เย็นนำมากรอง เฉพาะน้ำสีมาทดลองย้อม เมื่อย้อมเสร็จแล้วนำเส้นด้ายและผืนผ้ามาจุ่มด้วยสารช่วยย้อม 7 ชนิด โดยใช้สูตร

L : R	=	1:30
น้ำสี	=	3 L
Sodium Chloride	=	50g/L
Temperature	=	100°C
Time	=	60 min

ภาพที่ 3.2 การทดลองย้อมเส้นด้ายและผืนผ้าจากพืช 14 ชนิด โดยใช้สารช่วยติด 7 ชนิด รวม 98 ตัวอย่าง

3.2.3 ทดลองการย้อมเส้นด้ายและผืนผ้าสำหรับผลิตภัณฑ์ผืนผ้า

3.2.3.1 ทดลองการย้อมเส้นด้ายและผืนผ้า 10 สูตร โดยใช้วิธีการย้อมแบบการผสมสีของน้ำย้อม การย้อมทับ และ การนำเส้นด้ายและผืนผ้าแช่สารมอร์แดนต์หลังการย้อมสี ดังนี้

เตรียมสีจากวัสดุในพื้นที่ยางน้ำกลัดเหนือมาทำความสะอาด กำหนดสูตรการย้อม จากนั้นมาชั่ง และสกัดน้ำสีตามปริมาณที่ต้องการ จากนั้นนำไปย้อมเส้นด้ายและผืนผ้าที่อุณหภูมิ 80 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 1 ชั่วโมง เมื่อย้อมเสร็จเรียบร้อยแล้วนำไปแช่สารมอร์แดนต์ ตามสูตรการทดลองโดยใช้เวลาในการแช่สารมอร์แดนต์เป็นเวลา 15 นาที ซักตาก

- 1) สูตรที่ 1 ย้อมด้วยน้ำสีจากขมิ้น แช่น้ำส้มสายชู โดยย้อมด้วยสีจากขมิ้น แช่น้ำส้มสายชู ย้อมทับด้วยประดู่ แช่สารมอร์แดนต์หลังการย้อมสี 7 ชนิด
- 2) สูตรที่ 2 ย้อมด้วยน้ำสีจากขมิ้นแช่น้ำปูนใส ย้อมทับด้วยสีจากแก่นฝาง แช่สารมอร์แดนต์หลังการย้อมสี 7 ชนิด
- 3) สูตรที่ 3 ย้อมด้วยน้ำสีจากขมิ้น แช่น้ำส้มสายชู ย้อมทับด้วยสีจากหมากสุก แช่สารมอร์แดนต์หลังการย้อมสี 7 ชนิด

- 4) สูตรที่ 4 ย้อมด้วยน้ำสีจากแก่นฝาง แชน้ำปูนใส ย้อมทับด้วยขมิ้น แซ่สารมอร์แดนท์หลังการย้อมสี 7 ชนิด
- 5) สูตรที่ 5 ย้อมด้วยน้ำสีจากลูกมะเกลือ ย้อมทับด้วยฝาง แซ่สารมอร์แดนท์หลังการย้อมสี ชนิด
- 6) สูตรที่ 6 ย้อมด้วยน้ำสีจากขมิ้น แซ่ด้วยน้ำส้มสายชู ย้อมทับด้วยสีจากหมากสุกผสมสีจากลูกมะเกลือในอัตราส่วน หมากสุก 80:20
- 7) สูตรที่ 7 ย้อมด้วยสีจากมะเกลือ แซ่ด้วยน้ำขี้เถ้า ย้อมทับด้วยฝางผสมสารส้ม แซ่ด้วยน้ำปูนใส
- 8) สูตรที่ 8 ย้อมด้วยสีจากขมิ้นผสมคำแสด ในอัตราส่วน 50:50 แซ่ด้วยผงฟู ย้อมทับด้วยสีจากเปลือกเพกา แซ่ด้วยผงฟู
- 9) สูตรที่ 9 ย้อมด้วยสีจากหมากสุกผสมด้วยสีจากแก่นฝาง ย้อมทับด้วยสีจากขมิ้นผสมด้วยสีจากคำแสด ในอัตราส่วน 50:50
- 10) สูตรที่ 10 ย้อมด้วยสีจากเปลือกเพกาผสมด้วยสีจากคำแสดและสีจากมะเกลือเพกาในอัตราส่วน 50:20:30

3.2.3.2 คัดเลือกเทคนิคการย้อมผ้า 3 สูตร นำมาย้อมวัสดุ 2 ชนิด ได้แก่ เส้นด้าย และผืนผ้า ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 สรุปผลการคัดเลือกสูตรการย้อมเส้นด้ายและผืนผ้า

ชนิดของวัสดุ	กลุ่ม / สูตร
เส้นด้ายและผืนผ้า	สูตรที่ 3 ย้อมด้วยน้ำสีจากขมิ้นผสมคำแสด จุ่มด้วยผงฟู ย้อมทับด้วยเปลือกเพกา+เกลือแซ่ด้วยผงฟู
	สูตรที่ 6 ย้อมด้วยขมิ้นแซ่น้ำส้มสายชู และย้อมทับด้วยสีจากหมากสุกผสมมะเกลือ
	สูตรที่ 7 ย้อมด้วยสีจากมะเกลือแซ่น้ำขี้เถ้า ย้อมทับด้วยฝางผสมสารส้มแซ่ด้วยน้ำปูนใส

3.3 ออกแบบลายทอผ้า

จากอัตลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่นชาติพันธุ์กะเหรี่ยง คือ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้าน ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย วัฒนธรรม ประเพณี จำนวน 6 กลุ่ม ได้แก่

3.3.1 กลุ่มเกษตรกรรม จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน สิ่งที่บ่งบอกถึงความเป็นยางน้ำกลัดเหนือ ซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนนี้ คือ พริก เม็ดพริกจะมีสีเขียวอ่อนๆ แต่เมื่อสุกจะมีสีแดงเนื่องจากพริกของที่นี่มีคุณสมบัติพิเศษคือมีความเผ็ดร้อน เป็นที่รู้จักในชื่อ พริกกะเหรี่ยง (งาช้อง) หรือ พริกพราน พริกชนิดนี้เป็นพืชสมุนไพรท้องถิ่นของชาวกะเหรี่ยง และเป็นวัตถุดิบสำคัญที่นำมาใช้ประกอบอาหารป่า รวมถึงทำเป็นน้ำจิ้มรสเด็ด ชาวกะเหรี่ยงนิยมนำพริกพรานมาประกอบอาหารทั้งแบบสดและแบบแห้ง ประโยชน์ของพริกคือใช้ประกอบอาหารเพื่อบำรุงร่างกาย ทำน้ำจิ้ม นิยมนำมา

ตากแห้งเพื่อเก็บไว้ใช้ได้นานโดยจะเก็บเกี่ยวในช่วงเดือน 7 และ 8 ของทุกปี (U2Trmutp ยางน้ำกลัดเหนือ)

ภาพที่ 3.3 พริกกะเหรี่ยง

ที่มา <https://hkm.hrdi.or.th/Knowledge/detail/341>

3.3.2 กลุ่มงานฝีมือ ได้แก่ โม่บายกะเหรี่ยง และตุ้งผีเสื้อกะเหรี่ยง

โม่บายกะเหรี่ยง (คังดง) เป็นสิ่งประดิษฐ์จากไม้ไผ่โดยใช้เส้นด้ายหลากสีสานสอดถักทอประสานกันขึ้นเป็นรูปแปดเหลี่ยมมีความงดงามสะดุดตา ทุกสี ทุกลวดลาย แฝงไว้ด้วยความหมาย คังดงตามความเชื่อยังทำหน้าที่สื่อสารกับมนุษย์ ซึ่งถือเป็นสัญลักษณ์ทางชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่พบเห็นได้ในงานบุญหรืองานมงคล แต่ปัจจุบันนี้สามารถพบเห็นโม่บายกะเหรี่ยงได้ทั่วไปตามชุมชนที่อยู่อาศัยหรือตามแหล่งท่องเที่ยวของชาวกะเหรี่ยง ลักษณะของโม่บายนี้

ภาพที่ 3.4 โม่บายกะเหรี่ยงและตุ้งผีเสื้อกะเหรี่ยง

ที่มา: ผู้วิจัย

3.3.3 กลุ่มอาหาร ได้แก่ ข้าวห่อกะเหรี่ยง

ข้าวห่อกะเหรี่ยง หรือ “อั้งมีถ้อง” เป็นอาหารที่ใช้รับประทานในพิธีกรรมที่สำคัญของชาวกะเหรี่ยง ที่จัดขึ้นเพื่อผูกข้อมือเรียกขวัญให้ลูกหลานกลับมาอยู่พร้อมหน้าพร้อมตากันในครอบครัว โดยประเพณีนี้จะจัดขึ้นปีละหนึ่งครั้งเท่านั้น กำหนดการจัดงานมีทั้งหมด 4 วัน ได้แก่

วันแรก : เตรียมสิ่งของสำหรับทำข้าวห่อ นำข้าวเหนียว (แช่น้ำค้างคืน) เตรียมใบผาก หรือใบตอง ตอกสำหรับมัด และปื๊บสำหรับต้ม น้ำตาลโตนด และมะพร้าวขูด สำหรับทำ “หน้ากะฉิก” ไข่จิ้มกินคู่ข้าวห่อ

วันที่สอง : ห่อข้าวเหนียวโดยนำใบผากหรือใบตองมาม้วนเป็นกรวย ใส่ข้าวเหนียวประมาณหนึ่งกำมือ แล้วมัดด้วยตอกให้แน่นข้าวห่อแบ่งเป็น ตัวผู้ ตัวเมีย และตัวลูก ข้าวห่อจะนำมารวมกันเป็นพวงโดยใช้ไม้ไผ่ซอยเป็นซี่ผูกเป็นพวง แต่ละพวงมีอย่างน้อย 27 ห่อ แต่ละบ้านต้องทำอย่างน้อยหนึ่งพวง หากลูกหลานแต่งงานแยกครอบครัวใหม่ พ่อแม่จะทำพวงข้าวห่อเพิ่มให้ครอบครัวนั้น

วันที่สาม : ต้มข้าวห่อ นำข้าวห่อใส่ปื๊บ ต้มในน้ำเดือดประมาณ 3 ชั่วโมงจึงสุก แล้วพักไว้ในกระบุง ทำ “หน้ากะฉีก” สำหรับกินกับข้าวห่อ เตรียมเครื่องประกอบพิธีเรียกขวัญ ได้แก่ พวงข้าวห่อกล้วยน้ำว้า อ้อย ยอดดาวเรือง ด้ายสีแดง และเทียน เวลา 2 ทุ่ม ลูกหลานนั่งล้อมวง ผู้อาวุโสใช้ไม้เคาะหัวบันได เรียกขวัญเป็นภาษากะเหรี่ยง ขณะเดียวกันลูกหลานตีปื๊บและจุดประทัดให้เกิดเสียงดังประมาณ 5 นาที จากนั้นนำเครื่องเซ่นไปตั้งหน้าห้องนอน

วันที่สี่ : ประกอบพิธีเรียกขวัญเวลาเช้าประมาณตี 5 นำเครื่องเซ่นมาประกอบพิธีเรียกขวัญที่ระเบียงอีกครั้ง โดยลูกหลานยังคงตีปื๊บสร้างเสียงดัง เสร็จแล้วนำเครื่องเซ่นไว้กลางบ้าน เพื่อประกอบพิธีผูกข้อมือ พิธีกรรมประกอบด้วยการใช้น้ำมันต์และข้าวสุกปากหม้อ ก่อนผูกข้อมือจะนำด้ายแดงจุ่มน้ำมันต์ แล้วนำมาผูกข้อมือทั้งสองข้างของลูกหลาน เศษด้ายแดงที่เหลือตัดแล้ววางบนศิระชะ ส่วนผู้ที่เกิดเดือนเก้าจะต้องผูกข้อมือเท้าด้วย เมื่อผูกข้อมือเสร็จ นำเครื่องเซ่นบางส่วนทำเป็นชิ้นเล็ก ๆ ใส่จานวางบนมือ แล้วนำพวงข้าวห่อมาวางบนศิระชะ พร้อมกล่าวคำอวยพร เป็นอันเสร็จพิธี จากนั้นทุกคนร่วมกันรับประทานอาหารร่วมกัน รวมถึงข้าวห่อด้วย (กระทรวงวัฒนธรรม, 2012)

ภาพที่ 3.5 ข้าวห่อกะเหรี่ยง

ที่มา: เส้นทางย่างน้ำกลัดใต้ - Yang Nam Klat Tai
Adventure Trail & Enduro

3.3.4 กลุ่มผ้า ได้แก่ ลายผ้าทอกะเหรี่ยง

3.3.5 เครื่องแต่งกาย ได้แก่ รูปแบบเสื้อกะเหรี่ยง

ภาพที่ 3.6 ลายผ้ากะเหรี่ยง และรูปแบบเสื้อกะเหรี่ยง

ที่มา: ผู้วิจัย

3.3.6 กลุ่มพืชในท้องถิ่น พืชที่สำคัญกับประเพณีของชุมชนยางน้ำกลัดเหนือ ได้แก่ ไม้ไผ่หรือไผ่ผาก ซึ่งมีความสำคัญในประเพณีกินข้าวทอกะเหรี่ยง

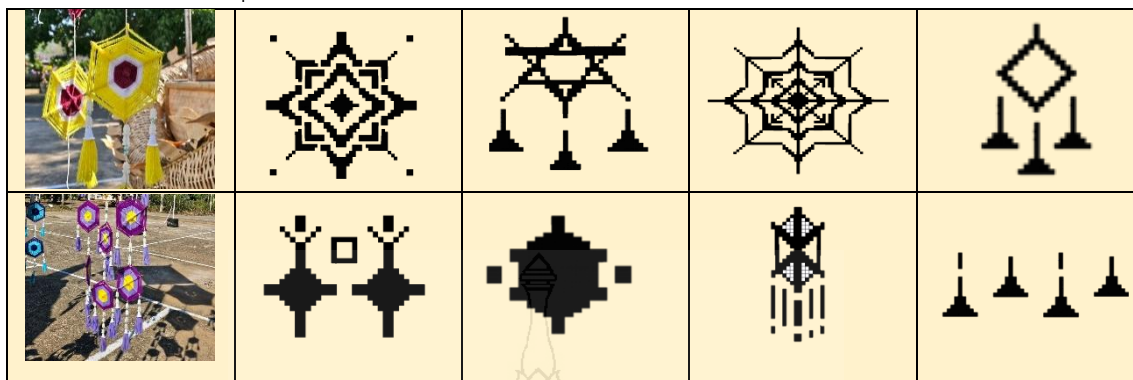

ภาพที่ 3.7 ไผ่ผาก

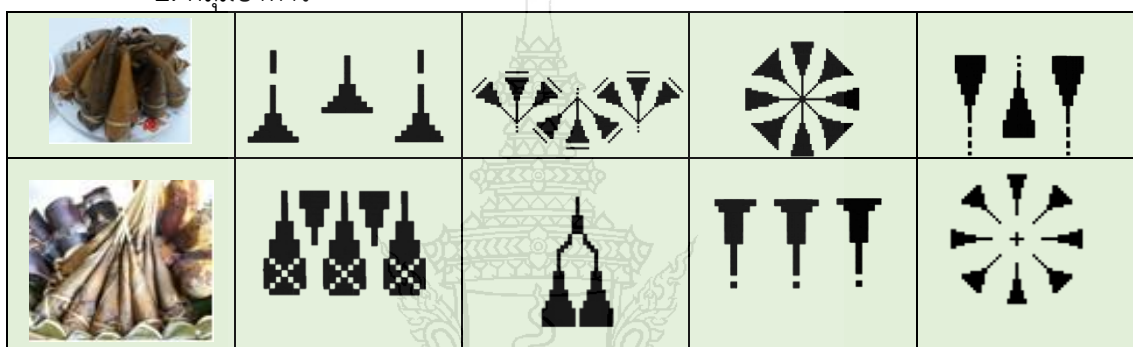
ที่มา: <https://shorturl.asia/pkAuc>

การออกแบบนำอัตลักษณ์ทั้ง 6 กลุ่ม มาคัดเลือกเพียง 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มงานฝีมือ (โอบายกะเหรี่ยง) กลุ่มอาหาร (ข้าวทอกะเหรี่ยง) กลุ่มทอผ้า (ลายผ้าทอกะเหรี่ยง) เพื่อออกแบบลวดลายในเบื้องต้น จำนวน 30 ลวดลาย และนำมาจัดวางและผสมผสานในการวางลวดลายเพื่อเป็นลวดลายทอ จำนวน 30 แบบ ดังภาพที่ 3.8 และ ภาพที่ 3.9

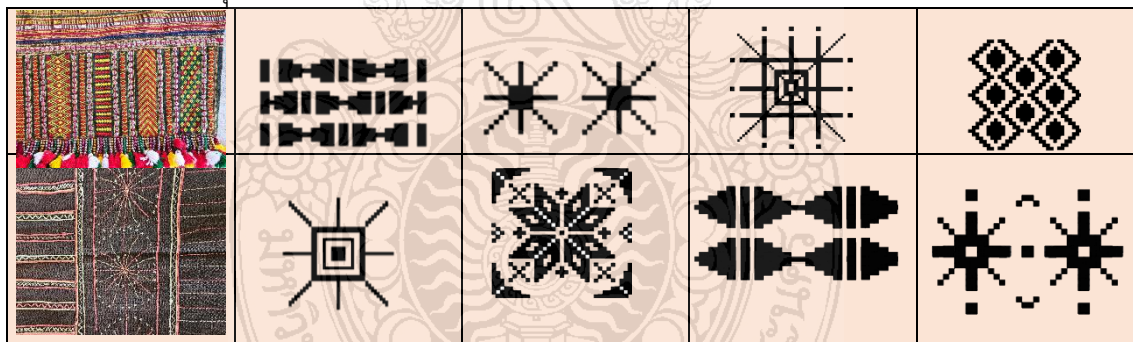
1. กลุ่มโมบายกะเหรี่ยง

2. กลุ่มอาหาร

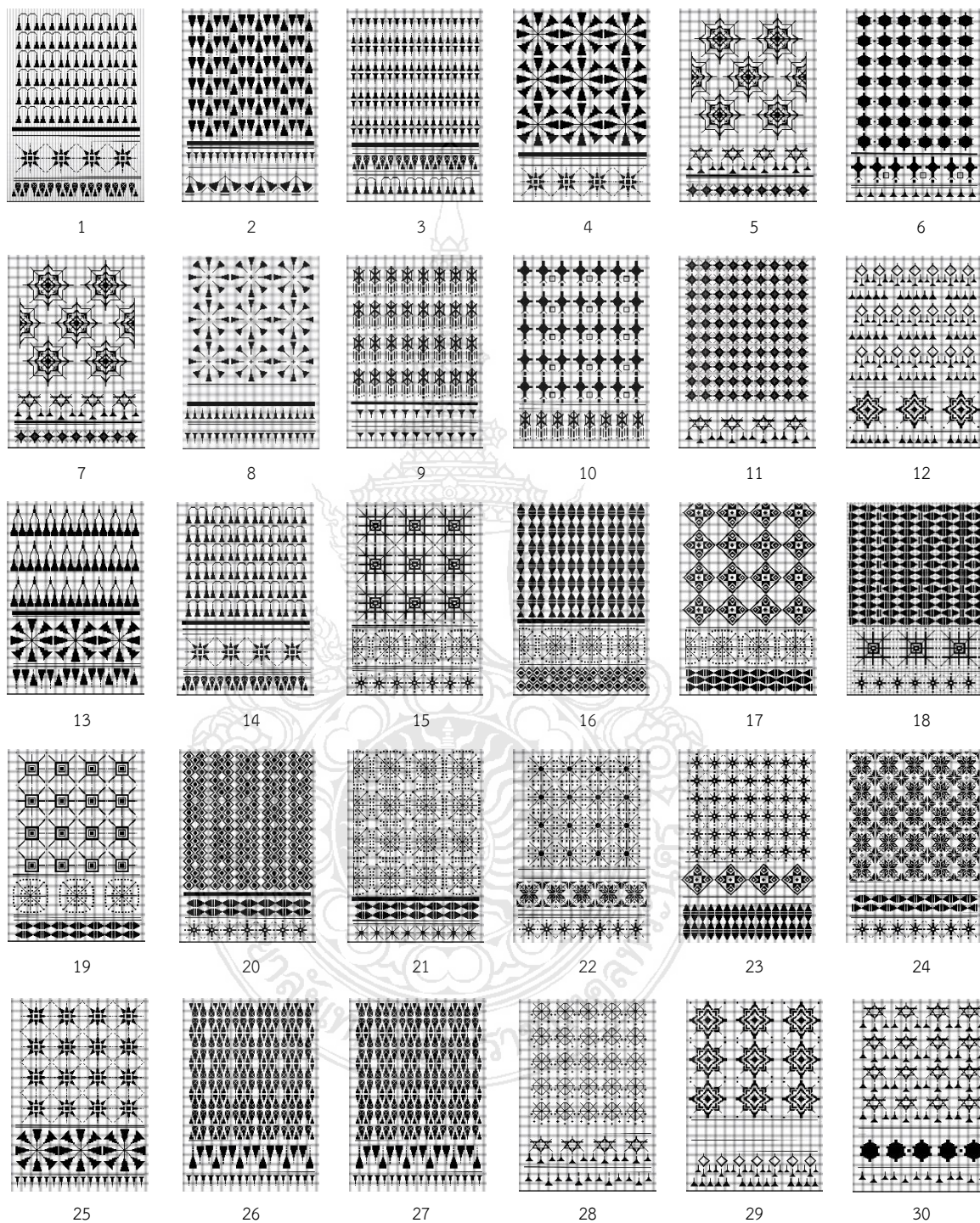

3. กลุ่มลายผ้า

ภาพที่ 3.8 แบบภาพร่างสวดลายจากอัตลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่นชาติพันธุ์กะเหรี่ยง

นำลวดลายเดี่ยวมาออกแบบจัดวางลวดลายสำหรับทอเป็นผืนผ้า จำนวน 30 ลวดลาย และคัดเลือกเพียง 10 ลวดลาย

ภาพที่ 3.9 ลวดลายสำหรับทอเป็นผืนผ้า จำนวน 30 ลวดลาย

3.3.5 คัดเลือกลวดลาย จากการออกแบบลวดลาย นำไปสู่การคัดเลือก โดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งประกอบด้วยผู้นำชุมชน ประธานกลุ่มทอผ้า และอาจารย์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในภูมิปัญญาของชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ยางน้ำกลัดเหนือ และความรู้ความสามารถด้านการออกแบบลวดลาย การใช้สี การทอผ้า และการย้อมสี จำนวน 5 ท่าน คัดเลือก เพียง 3 แบบ และนำไปทำผืนผ้าโดยการมัดเส้นด้าย ผืนผ้า ย้อมสี และทำเป็นผืนผ้าเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์

3.4 ผลิตผืนผ้า

จากการทดลองนวัตกรรมการย้อมสีบนวัสดุ 2 ชนิดๆคัดเลือกสูตรการย้อม 3 สูตร (กลุ่ม) และคัดเลือกลวดลายสำหรับการผลิตผืนผ้าจำนวน 3 ลวดลาย นำมาผลิตผืนผ้า ดังนี้

1. มัดเส้นด้าย ย้อมสี และทอเป็นผืนผ้าสำหรับทำผลิตภัณฑ์ผืนผ้าต้นแบบ

ภาพที่ 3.10 มัดเส้นด้ายตามลวดลายที่ได้รับการคัดเลือก

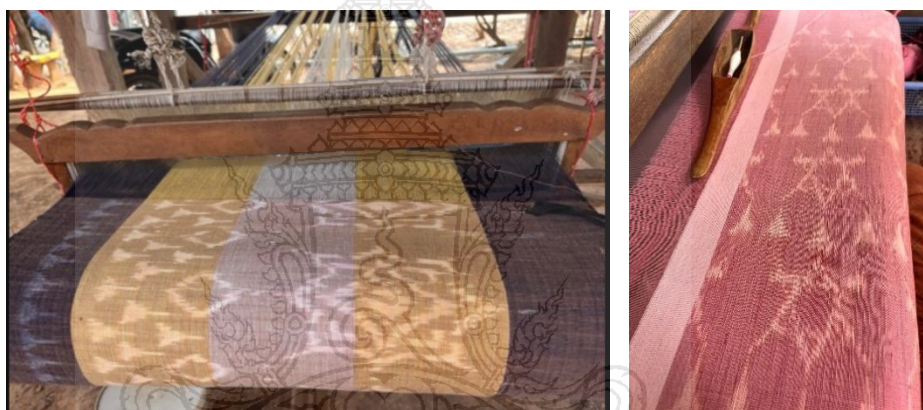
ภาพที่ 3.11 การย้อมสีเส้นด้าย

2. มัดลวดลายบนผืนผ้า และย้อมสี

ภาพที่ 3.12 มัดลวดลายบนผืนผ้า และย้อมสี

3. การทอเป็นผืนผ้า

ภาพที่ 3.13 การทอลวดลายจากอัตลักษณ์ของกะเหรี่ยงโดยการย้อมสีเส้นด้าย และทอเป็นผืนผ้า

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

สอบถามความคิดเห็นของบุคคลทั่วไปที่มีต่อผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมสีธรรมชาติจากภูมิปัญญาท้องถิ่นชาติพันธุ์กะเหรี่ยง โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีการดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาความคิดเห็นเป็นบุคคลทั่วไป กลุ่มตัวอย่างได้แก่ บุคคลทั่วไปที่มีอายุระหว่าง 20-60 ปี ไม่จำกัดเพศ ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) จากผู้ที่ยินดีตอบแบบสอบถาม จำนวน 100 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสอบถามความคิดเห็น แบบ (ออนไลน์) เกี่ยวกับต้นแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าย้อมสีธรรมชาติ ของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ตำบล ยางน้ำกัลดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน (โดยเฉลี่ย) เป็นคำถามแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 ระดับความพึงพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์ผ้าม้าย้อมสีธรรมชาติจากภูมิปัญญากะเหรี่ยงตำบลยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี แบบสอบถามวัดระดับความพึงพอใจ 5 ระดับ (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก
- 3 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อย
- 1 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด

โดยมีข้อคำถาม ดังต่อไปนี้

1. ความสวยงามของสี
2. ความแปลกใหม่ของสี
3. การจับคู่สีหรือกลุ่มสี
4. ลวดลายสามารถสื่อถึงภูมิปัญญากะเหรี่ยง ยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี
5. ลวดลายเหมาะสมกับการนำไปทำผลิตภัณฑ์
6. ลวดลายความร่วมสมัย
7. ความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบลวดลาย
8. ความแปลกใหม่ของลวดลาย
9. ความเหมาะสมของสีกับลวดลาย
10. ความชัดเจนของลวดลาย
11. ความสวยงามโดยรวม
12. หากผลิตเพื่อจำหน่ายสามารถจำหน่ายได้
13. สามารถสร้างเป็นอาชีพให้กับชุมชนได้
14. ประยุกต์ใช้ในการทำผลิตภัณฑ์อื่นๆได้
15. ช่วยส่งเสริมการใช้วัสดุการย้อมสีเพื่อช่วยรักษาสິงแวดล้อม

3. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ แบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วนำไปทดลองใช้กับบุคคลทั่วไปที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน คำนวณความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ได้เท่ากับ 0.969

4. วิธีการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเผยแพร่แบบสอบถามทางออนไลน์ และตรวจสอบการตอบกลับของแบบสอบถามแบบเป็นระยะ รวบรวมและตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากคำตอบของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

5.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

5.2 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อผลิตภัณฑ์ผ้าม้าย้อมสีธรรมชาติจากภูมิปัญญากะเหรี่ยงตำบลยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี ใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วน

เปียงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้เกณฑ์แปลความหมายระดับความคิดเห็น (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2562) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 - 5.00 ระดับเห็นด้วยมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 - 4.50 ระดับเห็นด้วยมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 - 3.50 ระดับเห็นด้วยปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 - 2.50 ระดับเห็นด้วยน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.50 ระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ ผลข้อเสนอแนะ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

3.6 สถานที่ดำเนินงาน

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร 168 ถนนศรีอยุธยา แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ

บทที่ 4

ผลการวิจัย

4.1 ผลการวิจัย

จากผลการดำเนินงานวิจัย เรื่อง นวัตกรรมการย้อมผ้าสีธรรมชาติจากภูมิปัญญาชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี นำมาสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล เป็น 2 ส่วน ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ คือ ศึกษาภูมิปัญญาชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสู่นวัตกรรมการย้อมผ้าสีธรรมชาติ และย้อมผ้าสีธรรมชาติที่เหมาะสมจากภูมิปัญญาชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1.1 ผลการศึกษาภูมิปัญญาชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสู่นวัตกรรมการย้อมผ้าสีธรรมชาติ

4.1.1.1 ภูมิปัญญาชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี คือ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้านซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ที่เกิดเติบโตและอาศัยอยู่ในตำบลยางน้ำกลัดเหนือ ของจังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย 6 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มเกษตรกรกรรม พริกกะเหรี่ยง ซึ่งถือเป็นอัตลักษณ์ที่บ่งบอกถึงชุมชนของยางน้ำกลัดเหนือ พืชที่ให้สีต่างๆ

2. กลุ่มงานฝีมือ ได้แก่ โอบายกะเหรี่ยง

3. กลุ่มอาหาร ได้แก่ ข้าวห่อกะเหรี่ยง

4. กลุ่มผ้า ได้แก่ ลายผ้าทอกะเหรี่ยง

5. กลุ่มเครื่องแต่งกาย ได้แก่ รูปแบบเสื้อกะเหรี่ยง

6. กลุ่มพืชในท้องถิ่น ได้แก่ ใบไผ่ผาก

4.1.1.2 คัดเลือกภูมิปัญญาที่เกี่ยวกับการเกษตร โดยเลือกวัตถุดิบ พืช หรือต้นไม้ในพื้นที่ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี ที่ให้สีในการย้อมผ้า และสามารถหาได้ง่าย จากการศึกษาพบว่า วัสดุในท้องถิ่น เช่น พืช หรือต้นไม้ในตำบลยางน้ำกลัดเหนือ ที่ให้สีและสามารถนำมาย้อมผ้าได้มีดังนี้

1. เปลือกต้นไม้เบญจ (นึ่งมั่งโล)

2. เมล็ดคำแสต (คันไถ) (มั่งเก)

3. ใบสักแห้ง

4. ใบสักสด

5. เปลือกต้นมะกอก (พื้เกียะ)

6. เปลือกต้นประดู่ (ไม้ปะดุง)

7. เปลือกต้นเพกา (ทะลี่ยตอง)

8. เปลือกต้นกัลปพฤกษ์ (ไม้กะปิ) เขีย ค๊ะ เพียะ

9. แก่นฝาง (ต้นตะงัย)

10. ขมิ้น (ย่างบาง / ย้งบ้ง)

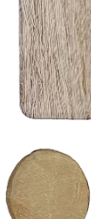
11. สีเสียด

12. หมากแก่ (ซี ซ้า ซ้า)

13. หมากอ่อน (ซี ซ้า พั้ง)

14. ผลมะเกลือ

4.1.2 ผลการทดลองย้อมสีจากภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ยางน้ำลัดเหนือ
 ตารางที่ 4.1 ผลการทดลองย้อมสี เปลือกไม้เบญจ เมล็ดคำแสด และใบสักแห้ง

พืช	เส้นใย	สารช่วยย้อม (Mordant)						
		ปูนใส	ผงฟู	น้ำส้ม สายชู	สารส้ม	โซดาแอช	มะขาม เปียก	น้ำสับ
เปลือก ไม้เบญจ	ฝ้าย							
								
	ไหม							
								
เมล็ด คำแสด	ฝ้าย							
								
	ไหม							
								
ใบสัก แห้ง	ฝ้าย							
								
	ไหม							

ตารางที่ 4.2 ผลการทดลองย้อมสี ไบสัสด เปือกต้นมะกอก และเปือกต้นประดู่

พืช	เส้นใย	สารช่วยย้อม (Mordant)						
		ปูนใส	ผงฟู	น้ำส้ม สายชู	สารส้ม	โซดาแอช	มะขาม เปียก	น้ำสนิม
ไบสัสด	ฝ้าย							
								
	ไหม							
								
เปือก ต้น มะกอก	ฝ้าย							
								
	ไหม							
								
เปือก ต้น ประดู่	ฝ้าย							
								
	ไหม							
								

ตารางที่ 4.3 ผลการทดลองย้อมสี เปลือกต้นเพกา เปลือกต้นกัลปพฤกษ์ (ไม้กะปิ) และฝาง

พืช	เส้นใย	สารช่วยย้อม (Mordant)						
		ปูนใส	ผงฟู	น้ำส้ม สายชู	สารส้ม	โซดาแอซ	มะขาม เปียก	น้ำสับ
เปลือก ต้นเพกา	ฝ้าย							
								
	ไหม							
เปลือกต้น กัลปพฤกษ์ (ไม้กะปิ)	ฝ้าย							
								
	ไหม							
ฝาง	ฝ้าย							
								
	ไหม							

ตารางที่ 4.4 ผลการทดลองย้อมสี หมายากอ่อน หมายากสุก และมะเกลือ

พืช	เส้นใย	สารช่วยย้อม (Mordant)						
		ปูนใส	ผงฟู	น้ำส้ม สายชู	สารส้ม	โซดาแอช	มะขาม เปียก	น้ำสับ
หมายาก อ่อน	ฝ้าย							
	ไหม							
หมายากสุก	ฝ้าย							
	ไหม							
มะเกลือ	ฝ้าย							
	ไหม							

ตารางที่ 4.5 ผลการทดลองย้อมสี ขมิ้น และสีเสียด

พืช	เส้นใย	สารช่วยย้อม (Mordant)						
		ปูนใส	ผงฟู	น้ำส้ม สายชู	สารส้ม	โซดาแอซ	มะขาม เปียก	น้ำสนิม
ขมิ้น	ฝ้าย							
								
	ไหม							
								
สีเสียด	ฝ้าย							
								
	ไหม							
								

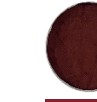
ผลการทดลอง สูตรการผสมสี โดยการย้อมแบบทับและแช่สารมอร์แดนต์ 7 ชนิด และย้อมแบบผสม น้ำสี จำนวน 10 สูตร ดังนี้

สูตรที่ 1 ย้อมด้วยน้ำสีจากขมิ้น แช่น้ำส้มสายชู โดยย้อมด้วยสีจากขมิ้นและนำมาแช่ ด้วยน้ำส้มสายชู ย้อมทับด้วยประดู่ แช่สารมอร์แดนต์ 7 ชนิด

ตารางที่ 4.6 ผลการย้อมด้วยน้ำสีจากขมิ้น แช่น้ำส้มสายชู ย้อมทับด้วยสีจากเปลือกประดู่ แช่สารมอร์แดนต์ 7 ชนิด

สารช่วยย้อม (Mordant)							
เส้นใย	ปูนใส	ผงฟู	น้ำส้ม สายชู	สารส้ม	โซดา แอช	มะขาม เปียก	น้ำสนิม
ฝ้าย							
PANTONE COLOR	 PANTONE® 18-1114 TCR Alouche Brown	 PANTONE® 17-1114 TCR Brown Sugar	 PANTONE® 15-0140 TPG Taffy	 PANTONE® 17-1114 TPG Baker Brown	 PANTONE® 17-1045 TPG Apple Cinnamon	 PANTONE® 16-1011 1P4 Narcissus	 PANTONE® 17-1045 TPG Apple Cinnamon
เส้นใย							
PANTONE COLOR	 PANTONE® 16-0852 TPG Nugget Gold	 PANTONE® 13-0140 1P4 Spruce Yellow	 PANTONE® 15-0140 TPG Taffy	 PANTONE® 16-0145 1P4 Harvest Gold	 PANTONE® 16-1119 1CDE Amber Gold	 PANTONE® 16-0145 TFX Tinsel	 PANTONE® 15-0145 1P4 Mineral Yellow
ไหม							
PANTONE COLOR	 PANTONE® 17-0145 TCR Chai Tea	 Pantone® 18-0135 TCR Buckthorn Brown	 PANTONE® 16-0135 TPG Arrowwood	 PANTONE® 17-0147 TPG Honey Mustard	 PANTONE® 16-1160 TFX Sulden Brown	 PANTONE® 16-0134 1P4 Arrowwood	 PANTONE® 17-0145 TCR Chai Tea

สูตรที่ 2 ย้อมด้วยสีจากขมิ้นแช่น้ำปูนใส ย้อมทับด้วยฝาง แห่สารมอร์แดนต์ 7 ชนิด
ตารางที่ 4.7 ย้อมด้วยสีจากขมิ้นแช่น้ำปูนใส ย้อมทับด้วยฝาง แห่สารมอร์แดนต์ 7 ชนิด

		สารช่วยย้อม (Mordant)						
		ปูนใส	ผงฟู	น้ำส้ม สายชู	สารส้ม	โซดาแอช	มะขาม เปียก	น้ำสนิม
ฝ้าย								
PANTONE COLOR		 PANTONE® 16-1457 TCX Redwood Burl	 PANTONE® 16-1116 TCX Maple Sugar	 PANTONE® 16-1429 TCX Sunburn	 PANTONE® 16-1448 TCX Auburn	 PANTONE® 15-1015 TCX Rugby Tan	 PANTONE® 17-1532 TCX Aragon	 PANTONE® 15-1516 TCX Maple Sugar
เส้นใย								
PANTONE COLOR		 PANTONE® 16-1509 TPX Muted Clay	 PANTONE® 16-1522 TCX Rice Dye	 PANTONE® 16-1532 TPX Pleasant	 PANTONE® 16-1529 TPX Dusty Coral	 PANTONE® 15-1512 TPX Minty Rose	 PANTONE® 16-1509 TCX Sandstone	 PANTONE® 17-1514 TCX Brick Dust
ไหม								
PANTONE COLOR		 PANTONE® 16-1509 TCX Syrah	 PANTONE® 19-1934 TCX Throat Red	 PANTONE® 18-1879 TPX Emboldened	 PANTONE® 18-1449 TCX Chili Oil	 PANTONE® 19-1531 TPX Sun-Dried Tomato	 PANTONE® 18-1501 TCX Fire Whirl	 PANTONE® 19-1553 TCX Rhythmic Red

สูตรที่ 3 ย้อมด้วยน้ำสีจากขมิ้น แช่ด้วยน้ำส้มสายชู ย้อมทับด้วยสีจากหมากสุก แช่สารมอร์
 แดนท์ 7 ชนิด

ตารางที่ 4.8 ผลการย้อมด้วยน้ำสีจากขมิ้น แช่น้ำส้มสายชู ย้อมทับด้วยสีจากหมากสุก แช่สารมอร์
 แดนท์ 7 ชนิด

เส้นใย	สารช่วยย้อม (Mordant)						
	ปูนใส	ผงฟู	น้ำส้ม สายชู	สารส้ม	โซดา แอช	มะขาม เปียก	น้ำสนิม
ฝ้าย							
PANTONE COLOR	 PANTONE® 17-068 T10 Apple Cinnamon	 PANTONE® 16-040 TCX Tuffy	 PANTONE® 16-040 T10 Narcissus	 PANTONE® 17-041 TCX Honey Mustard	 PANTONE® 16-115 TCX Fall Leaf	 PANTONE® 16-047 T10 Bright Gold	 PANTONE® 16-048 TCX Harvest Gold
เส้นใย							
PANTONE COLOR	 PANTONE® 16-048 T10 Chai Tea	 PANTONE® 16-048 TCX Olive	 PANTONE® 16-048 T10 Spicy Mustard	 PANTONE® 16-048 TCX Tawny Olive	 PANTONE® 16-048 T10 Honey Mustard	 PANTONE® 16-048 TCX Nugget Gold	 PANTONE® 16-048 T10 Honey Mustard
ไหม							
PANTONE COLOR	 PANTONE® 16-034 TCX Harvest Gold	 PANTONE® 16-034 TCX Harvest Gold	 PANTONE® 16-034 TCX Tawny Olive	 PANTONE® 16-034 TCX Arrowwood	 PANTONE® 16-034 TCX Roasted Pecan	 PANTONE® 16-034 TCX Arrowwood	 PANTONE® 16-034 TCX Tawny Olive

สูตรที่ 4 ย้อมด้วยน้ำสีจากแก่นฝาง แขน้ำปูนใส ย้อมทับด้วยขมิ้น แซ่สารมอร์แดนต์ 7 ชนิด

ตารางที่ 4.9 ผลการย้อมด้วยสีจากแก่นฝาง แขน้ำปูนใส ย้อมทับด้วยขมิ้น แซ่สารมอร์แดนต์ 7 ชนิด

		สารช่วยย้อม (Mordant)						
เส้นใย		ปูนใส	ผงฟู	น้ำส้ม สายชู	สารส้ม	โซดา แอช	มะขาม เปียก	น้ำสนิม
ฝ้าย								
	PANTONE COLOR	 PANTONE 15-0652 TCX Coralite	 PANTONE 16-1144 TPC Oak Bluff	 PANTONE 14-0652 TCX Spicy Mustard	 PANTONE 14-0652 TCX Spicy Mustard	 PANTONE 16-1201 TCX Toast	 PANTONE 17-0447 TCX Inca Gold	 PANTONE 16-0643 TPC Golden Spice
เส้นใย								
	PANTONE COLOR	 PANTONE 14-0718 TCX Super Lemon	 PANTONE 15-1195 TCX Porcini	 PANTONE 14-0652 TCX Bumblebee	 PANTONE 14-0718 TCX Calendula	 PANTONE 14-1201 TCX New Wheat	 PANTONE 14-0652 TCX Bumblebee	 PANTONE 14-0718 TCX Calendula
ไหม								
	PANTONE COLOR	 PANTONE 16-1155 TPC Sugar Almond	 PANTONE 16-1142 TCX Leather Green	 PANTONE 16-1013 TCX Honey Ginger	 PANTONE 16-1013 TCX Honey Ginger	 PANTONE 16-1142 TCX Leather Green	 PANTONE 16-0717 TCX Calendula	 PANTONE 17-1313 TCX Roasted Pecan

สูตรที่ 5 การย้อมด้วยสีจากลูกมะเกลือ ย้อมทับด้วยสีจากแก่นฝาง แห่สารมอร์แดนท์ 7 ชนิด
ตารางที่ 4.10 ด้วยสีจากลูกมะเกลือ ย้อมทับด้วยสีจากแก่นฝาง แห่สารมอร์แดนท์ 7 ชนิด

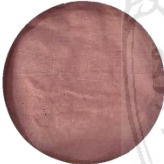
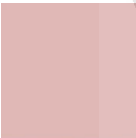
สารช่วยย้อม (Mordant)							
เส้นใย	ปูนใส	ผงฟู	น้ำส้ม สายชู	สารส้ม	โซดา แอช	มะขาม เปียก	น้ำสนิม
ฝ้าย							
PANTONE COLOR	 PANTONE® 18-1223 1P Rum Raisin	 PANTONE® 16-1247 TCX Mustang	 PANTONE® 16-1344 TCX Java	 PANTONE® 16-1205 7PX Brunette	 PANTONE® 16-1247 TCX Mustang	 PANTONE® 16-1255 7PX Brunette	 PANTONE® 16-1255 7PX Brunette
เส้นใย							
PANTONE COLOR	 PANTONE® 16-1247 TCX Mustang	 PANTONE® 16-1247 TCX Mustang	 PANTONE® 16-1247 TCX Mustang	 PANTONE® 16-1247 TCX Mustang	 PANTONE® 16-1247 TCX Mustang	 PANTONE® 16-1247 TCX Mustang	 PANTONE® 16-1247 TCX Mustang
ไหม							
PANTONE COLOR	 PANTONE® 16-1247 TCX Mustang	 PANTONE® 16-1247 TCX Mustang	 PANTONE® 16-1247 TCX Mustang	 PANTONE® 16-1247 TCX Mustang	 PANTONE® 16-1247 TCX Mustang	 PANTONE® 16-1247 TCX Mustang	 PANTONE® 16-1247 TCX Mustang

สูตรที่ 6 ย้อมด้วยน้ำสีจากขมิ้น แช่ด้วยน้ำส้มสายชู ย้อมทับด้วยสีจากหมากสุกผสมมะเกลือ
ในอัตราส่วนหมากสุก 80:20

ตารางที่ 4.11 ผลการย้อมด้วยน้ำสีจากขมิ้น แช่ด้วยน้ำส้มสายชู ย้อมทับด้วยสีจากหมากสุกผสม
มะเกลือ ในอัตราส่วนหมากสุก 80:20

ผ้าฝ้าย	ผ้าไหม	เส้นใยฝ้าย
		
		
PANTONE® 14-0837 TCX Misted Yellow	PANTONE® 15-1149 TCX Leather Brown	PANTONE® 14-0758 TCX Hot Spot

สูตรที่ 7 ย้อมด้วยสีจากลูกมะเกลือ แช่น้ำขี้เถ้า ย้อมทับด้วยฝางผสมสารส้ม แช่ด้วยน้ำปูนใส
ตารางที่ 4.12 ผลการย้อมด้วยสีจากลูกมะเกลือ แช่น้ำขี้เถ้า ย้อมทับด้วยฝางผสมสารส้ม แช่ด้วย
น้ำปูนใส

ผ้าฝ้าย	ผ้าไหม	เส้นใยฝ้าย
		
		
PANTONE® 14-1907 TCX Peachskin	PANTONE® 19-1653 TPX Rhythmic Red	PANTONE® 17-1718 TPX Dusty Rose

สูตรที่ 8 ย้อมด้วยสีจากขมิ้นผสมสีจากลูกคำแสด ในอัตราส่วน 50:50 แช่ด้วยผงฟู ย้อมทับด้วยสีจากเปลือกเพกา แช่ด้วยผงฟู

ตารางที่ 4.13 ผลการย้อมด้วยสีจากขมิ้นผสมสีจากลูกคำแสด ในอัตราส่วน 50:50 แช่ด้วยผงฟู ย้อมทับด้วยสีจากเปลือกเพกา แช่ด้วยผงฟู

ผ้าฝ้าย	ผ้าไหม	เส้นใยฝ้าย
  PANTONE® 14-D837 TCX Misted Yellow	 PANTONE® 18-D840 TCX Tapenade	 PANTONE® 18-1353 TCX Honey Ginger

สูตรที่ 9 ย้อมด้วยสีจากหมากสุกผสมด้วยสีจากฝาง ย้อมทับด้วยสีจากขมิ้นผสมด้วยสีจากคำแสดในอัตราส่วน 50:50

ตารางที่ 4.14 ผลการย้อมด้วยสีจากหมากสุกผสมด้วยสีจากฝาง ย้อมทับด้วยสีจากขมิ้นผสมด้วยสีจากคำแสดในอัตราส่วน 50:50

ผ้าฝ้าย	ผ้าไหม	เส้นใยฝ้าย
  PANTONE® 14-1316 TCX Coral Pink	 PANTONE® 18-1450 TPX Mecca Orange	 PANTONE® 16-1340 TCX Brandied Melon

สูตรที่ 10 ย้อมด้วยสีจากเปลือกเพกาผสมด้วยสีจากลูกคำแสดและสีจากมะเกลือ เพกา ในอัตราส่วน เปลือกเพกา50% คำแสด 20% มะเกลือ 30%

ตารางที่ 4.15 ผลการย้อมด้วยสีจากเปลือกเพกาผสมด้วยสีจากลูกคำแสดและสีจากมะเกลือ เพกา ในอัตราส่วน เปลือกเพกา50% คำแสด 20% มะเกลือ 30%

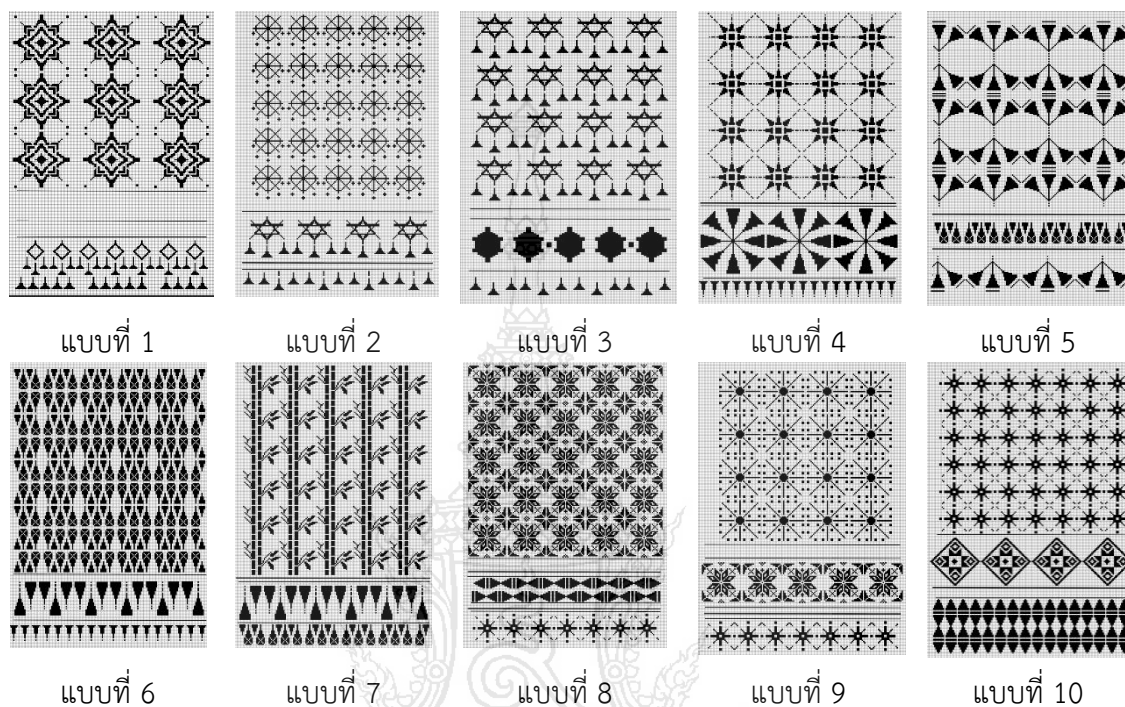
ผ้าฝ้าย	ผ้าไหม	เส้นใยฝ้าย
		
		
PANTONE® 16-1610 TPG Branded Apricot	PANTONE® 18-1634 TPG Baroque Rose	PANTONE® 16-1356 TPG Honey Ginger

ผลจากการทดลองย้อมสีธรรมชาติจากอัตลักษณ์ของชุมชนชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี ได้นำมาจัดวางเป็นเฉดสีสำหรับการนำไปประยุกต์ใช้ในงานด้านต่างๆ ต่อไป

													
PANTONE® 15-0822 TCG Golden Pencil	PANTONE® 15-0757 TCG Golden Pencil	PANTONE® 15-0757 TCG Golden Pencil	PANTONE® 15-0757 TCG Golden Pencil	PANTONE® 15-0757 TCG Golden Pencil	PANTONE® 15-0757 TCG Golden Pencil	PANTONE® 15-0757 TCG Golden Pencil	PANTONE® 15-0757 TCG Golden Pencil	PANTONE® 15-0757 TCG Golden Pencil	PANTONE® 15-0757 TCG Golden Pencil	PANTONE® 15-0757 TCG Golden Pencil	PANTONE® 15-0757 TCG Golden Pencil	PANTONE® 15-0757 TCG Golden Pencil	PANTONE® 15-0757 TCG Golden Pencil
													
PANTONE® 15-1152 TCG Fall Leaf	PANTONE® 15-1152 TCG Fall Leaf	PANTONE® 15-1152 TCG Fall Leaf	PANTONE® 15-1152 TCG Fall Leaf	PANTONE® 15-1152 TCG Fall Leaf	PANTONE® 15-1152 TCG Fall Leaf	PANTONE® 15-1152 TCG Fall Leaf	PANTONE® 15-1152 TCG Fall Leaf	PANTONE® 15-1152 TCG Fall Leaf	PANTONE® 15-1152 TCG Fall Leaf	PANTONE® 15-1152 TCG Fall Leaf	PANTONE® 15-1152 TCG Fall Leaf	PANTONE® 15-1152 TCG Fall Leaf	PANTONE® 15-1152 TCG Fall Leaf
													
PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff
													
PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff
													
PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff
													
PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff
													
PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff	PANTONE® 15-1444 TPG Oak Buff

ภาพ ที่ 4.1 สีอัตลักษณ์จากชุมชนยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี (ยางน้ำกลัดเหนือโมเดล)
(The color Identity for Yang Nam Klat Nuea)

4.1.3 ผลการคัดเลือกลวดลาย โดยผู้วิจัย เพียง 10 ลวดลาย ได้แก่ กลุ่มโคมบายกะเหรี่ยง แบบที่ 1, 4, 7 กลุ่มกลุ่มอาหาร (ข้าวห่อกะเหรี่ยง) แบบที่ 1,5,6,10 กลุ่มผ้า (ลายผ้ากะเหรี่ยง) แบบที่ 2,6,8 นำมาจัดเรียงลำดับแบบที่ 1-10 ดังภาพที่ 4.2

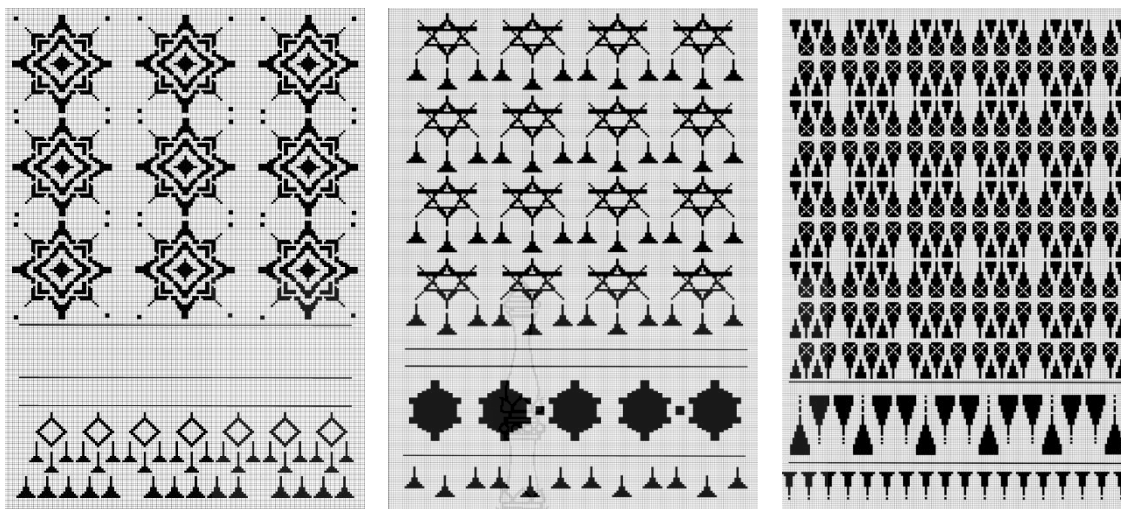
ภาพที่ 4.2 แบบร่างลวดลาย 10 แบบ

4.1.4 ผลการคัดเลือกลวดลาย

การคัดเลือกลวดลายโดยผู้เชี่ยวชาญ และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน จำนวน 5 ท่าน เพียง 3 แบบ และนำไปมัดลวดลาย ย้อมสี และทอเป็นผืนผ้าเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ ผลการคัดเลือกลวดลายผลการคัดเลือกลวดลายโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ได้แก่ลวดลาย แบบที่ 1,3 และ 6

ตารางที่ 4.16 ผลการคัดเลือกลวดลายโดยผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญ	ลวดลาย									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	✓		✓							✓
2	✓		✓			✓				
3					✓		✓	✓		
4	✓		✓			✓				
5	✓		✓			✓				
รวม	4	-	4	-	1	3	1	1	-	1

แบบที่ 1

แบบที่ 3

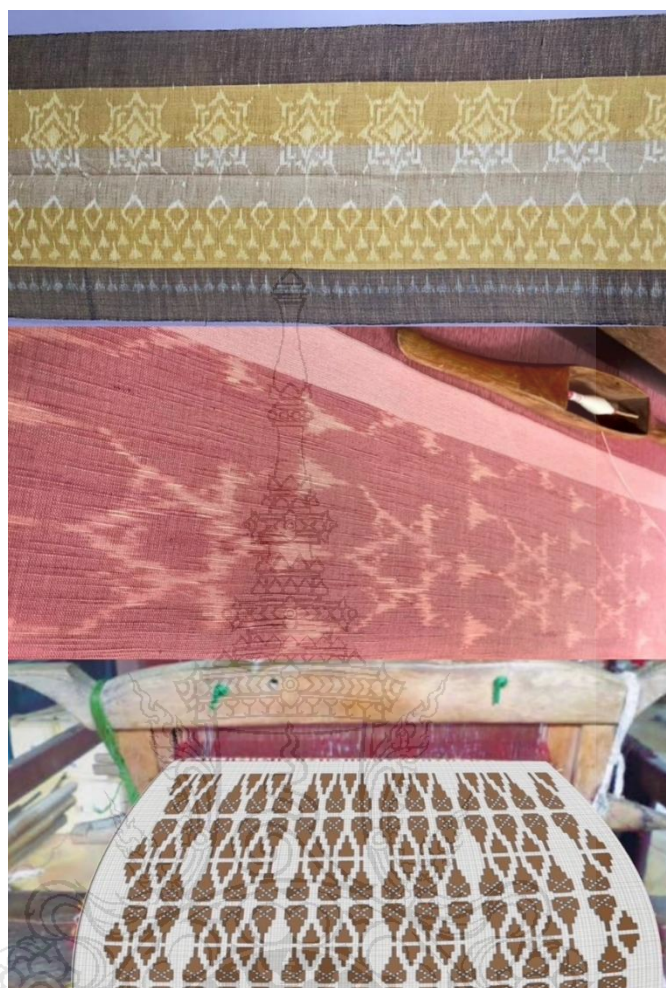
แบบที่ 6

ภาพที่ 4.3 ลวดลายที่ได้รับคัดเลือกจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ลวดลาย

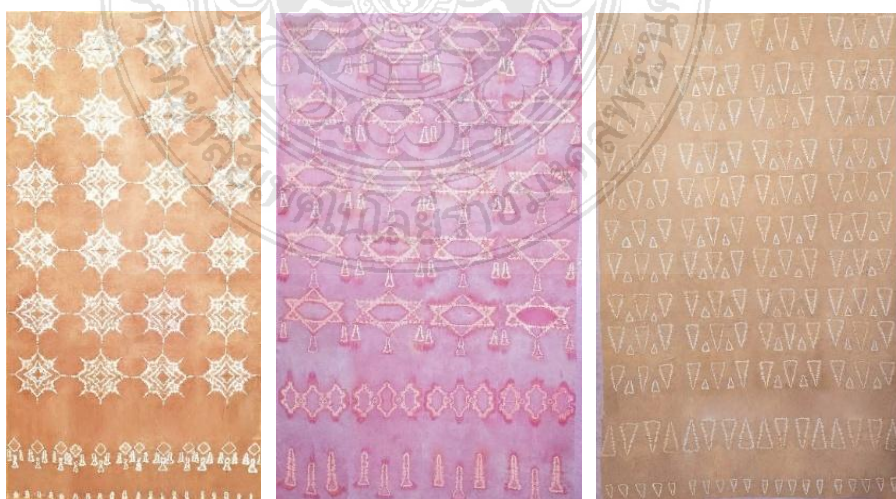
4.2 การผลิตผืนผ้าจากการย้อมสีเส้นด้ายและผืนผ้า

ภาพที่ 4.4 การทอลวดลายจากอัตลักษณ์ของกะเหรี่ยงโดยการย้อมสีเส้นใยและทอเป็นผืนผ้า

ภาพที่ 4.5 ผลิตภัณฑ์ต้นแบบจากการย้อมสีเส้นด้าย

ภาพที่ 4.6 ผลิตภัณฑ์ต้นแบบจากการย้อมผืนผ้า

4.2.2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อความแบบเลือกตอบเกี่ยวกับเพศ อายุ อาชีพ วุฒิการศึกษา รายได้

ตารางที่ 4.17 ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n=100)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	37	37%
หญิง	55	55%
เพศทางเลือก	8	8%
2. อายุ		
20-30 ปี	50	50%
31-40 ปี	23	23%
41-50 ปี	19	19%
51-60 ปี	8	8%
4.วุฒิการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	20	20%
ปริญญาตรี	62	62%
สูงกว่าปริญญาตรี	18	18%
5. รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	5	5%
5,000 - 10,000 บาท	7	7%
10,000 - 15,000 บาท	38	38%
15,000 - 20,000 บาท	26	26%
20,000 บาทขึ้นไป	23	23%

จากตารางที่ 4.19 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 55 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 55% ช่วงอายุ 20-30 ปี จำนวน 50 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 50% ระดับวุฒิการศึกษา ต่ำปริญญาตรี จำนวน 20 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 20% รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000 – 15,000 บาท จำนวน 38 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 38%

ตารางที่ 4.18 ผลความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อผลิตภัณฑ์พื้นผ้าสีธรรมชาติจาก ภูมิปัญญากะเหรี่ยง (เส้นด้าย) กลุ่มที่ 1

รายการ	ระดับความพึงพอใจ (ท่าน)					$\bar{x}$	S.D	ระดับความพึงพอใจ
	มากที่สุด (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	น้อยที่สุด (ร้อยละ)			
1. ความสวยงามของสี	74 (74)	21 (21)	5 (5)	-	-	4.69	0.55	มากที่สุด
2. ความแปลกใหม่ของสี	70 (70)	24 (24)	6 (6)	-	-	4.64	0.59	มากที่สุด
3. การจับคู่สีหรือกลุ่มสี	73 (73)	21 (21)	6 (6)	-	-	4.67	0.58	มากที่สุด
4. ลวดลายสามารถสื่อถึงภูมิปัญญากะเหรี่ยง	73 (73)	23 (23)	4 (4)	-	-	4.69	0.54	มากที่สุด
5. ลวดลายเหมาะสมกับการนำไปทำผลิตภัณฑ์	77 (77)	17 (17)	6 (6)	-	-	4.71	0.58	มากที่สุด
6. ลวดลายมีความร่วมสมัย	70 (70)	22 (22)	8 (8)	-	-	4.62	0.62	มากที่สุด
7. ความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบลวดลาย	76 (76)	19 (19)	5 (5)	-	-	4.71	0.55	มากที่สุด
8. ความแปลกใหม่ของลวดลาย	74 (74)	19 (19)	7 (7)	-	-	4.67	0.61	มากที่สุด
9. ความเหมาะสมของสีกับลวดลาย	74 (74)	21 (21)	5 (5)	-	-	4.69	0.56	มากที่สุด
10. ความชัดเจนของลวดลาย	67 (67)	26 (26)	7 (7)	-	-	4.60	0.62	มากที่สุด
11. ความสวยงามโดยรวม	76 (76)	18 (18)	6 (6)	-	-	4.70	0.58	มากที่สุด

ตารางที่ 4.18 ผลความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อผลิตภัณฑ์พื้นผ้าสีธรรมชาติจาก
ภูมิปัญญากะเหรี่ยง (เส้นด้าย) กลุ่มที่ 1 (ต่อ)

รายการ	ระดับความพึงพอใจ (ท่าน)					$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความ พึงพอใจ
	มากที่สุด (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	ปาน กลาง (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	น้อย ที่สุด (ร้อยละ)			
12.หากผลิตเพื่อ จำหน่ายสามารถ จำหน่ายได้	74 (74)	19 (19)	7 (7)	-	-	4.67	0.61	มากที่สุด
13.สามารถสร้างเป็น อาชีพให้กับชุมชนได้	76 (76)	20 (20)	4 (4)	-	-	4.72	0.53	มากที่สุด
14.ประยุกต์ใช้ในการทำ ผลิตภัณฑ์อื่นๆได้	77 (77)	21 (21)	2 (2)	-	-	4.75	0.48	มากที่สุด
15.ช่วยส่งเสริมการใช้ วัสดุการย้อมสีเพื่อช่วย รักษาสีสิ่งแวดล้อม	80 (80)	17 (17)	3 (3)	-	-	4.77	0.50	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม						4.69	0.57	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.18 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผลความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อผลิตภัณฑ์พื้นผ้าสีธรรมชาติจากภูมิปัญญากะเหรี่ยง (เส้นด้าย) กลุ่มที่ 1 โดยรวม พบว่าค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.69 ดังนี้ ช่วยส่งเสริมการใช้วัสดุการย้อมสีเพื่อช่วยรักษาสีสิ่งแวดล้อม 4.77 ประยุกต์ใช้ในการทำผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ได้ 4.75 สามารถสร้างเป็นอาชีพให้กับชุมชนได้ 4.72 ลวดลายเหมาะสมกับการนำไปทำผลิตภัณฑ์ และความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบลวดลาย 4.71 ความสวยงามโดยรวม 4.70 ความสวยงามของสี ลวดลายสามารถสื่อถึงภูมิปัญญากะเหรี่ยง และความเหมาะสมของสีกับลวดลาย 4.69 การจับคู่สีหรือกลุ่มสี ความแปลกใหม่ของลวดลาย และหากผลิตเพื่อจำหน่ายสามารถจำหน่ายได้ 4.67 ความแปลกใหม่ของสี 4.64 ลวดลายมีความร่วมสมัย 4.62 ความชัดเจนของลวดลาย 4.60

ตารางที่ 4.19 ผลความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อผลิตภัณฑ์ผืนผ้าสีธรรมชาติจากภูมิปัญญากระเหรี่ยง (เส้นด้าย) กลุ่มที่ 2

รายการ	ระดับความพึงพอใจ (ท่าน)					$\bar{x}$	S.D	ระดับความพึงพอใจ
	มากที่สุด (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	น้อยที่สุด (ร้อยละ)			
1. ความสวยงามของสี	73 (73)	21 (21)	5 (5)	-	1 (1)	4.65	0.67	มากที่สุด
2. ความแปลกใหม่ของสี	70 (70)	22 (22)	8 (8)	-	-	4.62	0.63	มากที่สุด
3. การจับคู่สีหรือกลุ่มสี	75 (75)	18 (18)	7 (7)	-	-	4.58	0.56	มากที่สุด
4. ลวดลายสามารถสื่อถึงภูมิปัญญากระเหรี่ยง	75 (75)	22 (22)	3 (3)	-	-	4.72	0.51	มากที่สุด
5. ลวดลายเหมาะสมกับการนำไปทำผลิตภัณฑ์	75 (75)	19 (19)	6 (6)	-	-	4.69	0.58	มากที่สุด
6. ลวดลายมีความร่วมสมัย	73 (73)	21 (21)	6 (6)	-	-	4.67	0.58	มากที่สุด
7. ความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบลวดลาย	74 (74)	20 (20)	6 (6)	-	-	4.68	0.58	มากที่สุด
8. ความแปลกใหม่ของลวดลาย	74 (74)	21 (21)	5 (5)	-	-	4.69	0.56	มากที่สุด
9. ความเหมาะสมของสีกับลวดลาย	73 (73)	21 (21)	6 (6)	-	-	4.67	0.58	มากที่สุด
10. ความชัดเจนของลวดลาย	73 (73)	21 (21)	5 (5)	1 (1)	-	4.66	0.62	มากที่สุด
11. ความสวยงามโดยรวม	75 (75)	18 (18)	7 (7)	-	-	4.68	0.60	มากที่สุด

ตารางที่ 4.19 ผลความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อผลิตภัณฑ์ผืนผ้าสีธรรมชาติจาก
ภูมิปัญญากะเหรี่ยง (เส้นด้าย) กลุ่มที่ 2 (ต่อ)

รายการ	ระดับความพึงพอใจ (ท่าน)					$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความ พึงพอใจ
	มากที่สุด (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	ปาน กลาง (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	น้อย ที่สุด (ร้อยละ)			
12.หากผลิตเพื่อ จำหน่ายสามารถ จำหน่ายได้	71 (71)	24 (24)	5 (5)	-	-	4.66	0.57	มากที่สุด
13.สามารถสร้างเป็น อาชีพให้กับชุมชนได้	79 (79)	16 (16)	5 (5)	-	-	4.74	0.54	มากที่สุด
14.ประยุกต์ใช้ในการทำ ผลิตภัณฑ์อื่นๆได้	74 (74)	22 (22)	4 (4)	-	-	4.70	0.54	มากที่สุด
15.ช่วยส่งเสริมการใช้ วัสดุการย้อมสีเพื่อช่วย รักษาสีสิ่งแวดล้อม	80 (80)	14 (14)	6 (6)	-	-	4.74	0.56	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม						4.68	0.58	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.19 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผลความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อผลิตภัณฑ์ผืนผ้าสีธรรมชาติจากภูมิปัญญากะเหรี่ยง (เส้นด้าย) กลุ่มที่ 2 โดยรวม พบว่าค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.68 ดังนี้ สามารถสร้างเป็นอาชีพให้กับชุมชนได้ และช่วยส่งเสริมการใช้วัสดุการย้อมสีเพื่อช่วยรักษาสีสิ่งแวดล้อม 4.74 ลวดลายสามารถสื่อถึงภูมิปัญญากะเหรี่ยง 4.72 ประยุกต์ใช้ในการทำผลิตภัณฑ์อื่นๆได้ 4.70 ลวดลายเหมาะสมกับการนำไปทำผลิตภัณฑ์ และความแปลกใหม่ของลวดลาย 4.69 ความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบลวดลาย และความสวยงามโดยรวม 4.68 ลวดลายมีความร่วมสมัย ความเหมาะสมของสีกับลวดลาย 4.67 ความชัดเจนของลวดลาย และหากผลิตเพื่อจำหน่ายสามารถจำหน่ายได้ 4.66 ความสวยงามของสี 4.65

ตารางที่ 4.20 ผลความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อผลิตภัณฑ์ผ้าสี่ธรรมชาติดจากภูมิปัญญากระเหรี่ยง (เส้นด้าย) กลุ่มที่ 3

รายการ	ระดับความพึงพอใจ (ท่าน)					$\bar{x}$	S.D	ระดับความพึงพอใจ
	มากที่สุด (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	น้อยที่สุด (ร้อยละ)			
1. ความสวยงามของสี	73 (73)	22 (22)	5 (5)	-	-	4.68	0.56	มากที่สุด
2. ความแปลกใหม่ของสี	74 (74)	22 (22)	4 (4)	-	-	4.70	0.54	มากที่สุด
3. การจับคู่สีหรือกลุ่มสี	75 (75)	20 (20)	5 (5)	-	-	4.70	0.56	มากที่สุด
4. ลวดลายสามารถสื่อถึงภูมิปัญญากระเหรี่ยง	75 (78)	22 (22)	3 (3)	-	-	4.72	0.51	มากที่สุด
5. ลวดลายเหมาะสมกับการนำไปทำผลิตภัณฑ์	78 (78)	20 (20)	2 (2)	-	-	4.76	0.47	มากที่สุด
6. ลวดลายมีความร่วมสมัย	72 (72)	25 (25)	3 (3)	-	-	4.69	0.52	มากที่สุด
7. ความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบลวดลาย	75 (75)	21 (21)	4 (4)	-	-	4.71	0.53	มากที่สุด
8. ความแปลกใหม่ของลวดลาย	76 (76)	19 (19)	5 (5)	-	-	4.71	0.55	มากที่สุด
9. ความเหมาะสมของสีกับลวดลาย	76 (76)	21 (21)	3 (3)	-	-	4.73	0.51	มากที่สุด
10. ความชัดเจนของลวดลาย	77 (77)	21 (21)	2 (2)	-	-	4.75	0.48	มากที่สุด
11. ความสวยงามโดยรวม	73 (73)	25 (25)	2 (2)	-	-	4.71	0.50	มากที่สุด

ตารางที่ 4.20 ผลความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อผลิตภัณฑ์ผืนผ้าสีธรรมชาติจาก
ภูมิปัญญากะเหรี่ยง (เส้นด้าย) กลุ่มที่ 3 (ต่อ)

รายการ	ระดับความพึงพอใจ (ท่าน)					$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความ พึงพอใจ
	มากที่สุด (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	ปาน กลาง (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	น้อย ที่สุด (ร้อยละ)			
12.หากผลิตเพื่อ จำหน่ายสามารถ จำหน่ายได้	76 (76)	18 (18)	6 (6)	-	-	4.70	0.57	มากที่สุด
13.สามารถสร้างเป็น อาชีพให้กับชุมชนได้	77 (77)	20 (20)	3 (3)	-	-	4.74	0.50	มากที่สุด
14.ประยุกต์ใช้ในการทำ ผลิตภัณฑ์อื่นๆได้	78 (78)	20 (20)	2 (2)	-	-	4.76	0.47	มากที่สุด
15.ช่วยส่งเสริมการใช้ วัสดุการย้อมสีเพื่อช่วย รักษาสีสิ่งแวดล้อม	81 (81)	15 (15)	4 (4)	-	-	4.77	0.51	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม						4.72	0.52	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.20 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผลความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อผลิตภัณฑ์ผืนผ้าสีธรรมชาติจากภูมิปัญญากะเหรี่ยง (เส้นด้าย) กลุ่มที่ 3 โดยรวม พบว่าค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.72 ดังนี้ ช่วยส่งเสริมการใช้วัสดุการย้อมสีเพื่อช่วยรักษาสีสิ่งแวดล้อม 4.77 ลวดลายเหมาะสมกับการนำไปทำผลิตภัณฑ์ และประยุกต์ใช้ในการทำผลิตภัณฑ์อื่นๆได้ 4.76 ความชัดเจนของลวดลาย 4.75 สามารถสร้างเป็นอาชีพให้กับชุมชนได้ 4.74 ความเหมาะสมของสีกับลวดลาย 4.73 ความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบลวดลาย ความแปลกใหม่ของลวดลาย และความสวยงามโดยรวม 4.71 ลวดลายสามารถสื่อถึงภูมิปัญญากะเหรี่ยง 4.72 ความแปลกใหม่ของสี การจับคู่สีหรือกลุ่มสี หากผลิตเพื่อจำหน่ายสามารถจำหน่ายได้ 4.70 ลวดลายมีความร่วมสมัย 4.69 ความสวยงามของสี 4.68

ตารางที่ 4.21 ผลความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อผลิตภัณฑ์ผืนผ้าสีธรรมชาติจากภูมิปัญญากะเหรี่ยง (ผืนผ้า) กลุ่มที่ 1

รายการ	ระดับความพึงพอใจ (ท่าน)					$\bar{x}$	S.D	ระดับความพึงพอใจ
	มากที่สุด (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	น้อยที่สุด (ร้อยละ)			
1. ความสวยงามของสี	70 (70)	27 (27)	3 (3)	-	-	4.67	0.53	มากที่สุด
2. ความแปลกใหม่ของสี	69 (69)	27 (27)	4 (4)	-	-	4.65	0.55	มากที่สุด
3. การจับคู่สีหรือกลุ่มสี	67 (67)	27 (27)	6 (6)	-	-	4.61	0.60	มากที่สุด
4. ลวดลายสามารถสื่อถึงภูมิปัญญากะเหรี่ยง	70 (70)	25 (25)	5 (5)	-	-	4.65	0.67	มากที่สุด
5. ลวดลายเหมาะสมกับการนำไปทำผลิตภัณฑ์	71 (71)	24 (24)	5 (5)	-	-	4.66	0.57	มากที่สุด
6. ลวดลายมีความร่วมสมัย	66 (66)	29 (29)	5 (5)	-	-	4.61	0.58	มากที่สุด
7. ความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบลวดลาย	75 (75)	19 (19)	6 (6)	-	-	4.69	0.58	มากที่สุด
8. ความแปลกใหม่ของลวดลาย	65 (65)	31 (31)	4 (4)	-	-	4.61	0.56	มากที่สุด
9. ความเหมาะสมของสีกับลวดลาย	72 (72)	23 (23)	5 (5)	-	-	4.67	0.57	มากที่สุด
10. ความชัดเจนของลวดลาย	67 (67)	29 (29)	4 (4)	-	-	4.63	0.56	มากที่สุด
11. ความสวยงามโดยรวม	70 (70)	26 (26)	4 (4)	-	-	4.66	0.55	มากที่สุด

ตารางที่ 4.21 ผลความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อผลิตภัณฑ์ผืนผ้าสีธรรมชาติจากภูมิปัญญากะเหรี่ยง (ผืนผ้า) กลุ่มที่ 1 (ต่อ)

รายการ	ระดับความพึงพอใจ (ท่าน)					$\bar{x}$	S.D	ระดับความพึงพอใจ
	มากที่สุด (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	น้อยที่สุด (ร้อยละ)			
12.หากผลิตเพื่อจำหน่ายสามารถจำหน่ายได้	68 (68)	28 (28)	3 (3)	1 (1)	-	4.63	0.59	มากที่สุด
13.สามารถสร้างเป็นอาชีพให้กับชุมชนได้	69 (69)	27 (27)	4 (4)	-	-	4.65	0.55	มากที่สุด
14.ประยุกต์ใช้ในการทำผลิตภัณฑ์อื่นๆได้	67 (67)	28 (28)	4 (4)	1 (1)	-	4.61	0.61	มากที่สุด
15.ช่วยส่งเสริมการใช้วัสดุการย้อมสีเพื่อช่วยรักษาสีสิ่งแวดล้อม	70 (70)	24 (24)	6 (6)	-	-	4.64	0.59	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม						4.64	0.57	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.21 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผลความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อผลิตภัณฑ์ผืนผ้าสีธรรมชาติจากภูมิปัญญากะเหรี่ยง (ผืนผ้า) กลุ่มที่ 1 โดยรวม พบว่าค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.64 ดังนี้ ความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบลวดลาย 4.69 ความสวยงามของสี และความเหมาะสมของสีกับลวดลาย 4.67 ลวดลายเหมาะสมกับการนำไปทำผลิตภัณฑ์ และความสวยงามโดยรวม 4.66 ความแปลกใหม่ของสี ลวดลายสามารถสื่อถึงภูมิปัญญากะเหรี่ยง และสามารถสร้างเป็นอาชีพให้กับชุมชนได้ 4.65 ช่วยส่งเสริมการใช้วัสดุการย้อมสีเพื่อช่วยรักษาสีสิ่งแวดล้อม 4.64 ความชัดเจนของลวดลาย และหากผลิตเพื่อจำหน่ายสามารถจำหน่ายได้ 4.63 การจับคู่สีหรือกลุ่มสี ลวดลายมีความร่วมสมัย ความแปลกใหม่ของลวดลายประยุกต์ใช้ในการทำผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ได้ 4.61

ตารางที่ 4.22 ผลความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อผลิตภัณฑ์ผืนผ้าสีธรรมชาติจากภูมิปัญญากะเหรี่ยง (ผืนผ้า) กลุ่มที่ 2

รายการ	ระดับความพึงพอใจ (ท่าน)					$\bar{x}$	S.D	ระดับความพึงพอใจ
	มากที่สุด (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	น้อยที่สุด (ร้อยละ)			
1. ความสวยงามของสี	72 (72)	26 (26)	2 (2)	-	-	4.70	0.50	มากที่สุด
2. ความแปลกใหม่ของสี	70 (70)	26 (26)	4 (4)	-	-	4.66	0.55	มากที่สุด
3. การจับคู่สีหรือกลุ่มสี	73 (73)	22 (22)	5 (5)	-	-	4.68	0.56	มากที่สุด
4. ลวดลายสามารถสื่อถึงภูมิปัญญากะเหรี่ยง	71 (71)	24 (24)	5 (5)	-	-	4.66	0.57	มากที่สุด
5. ลวดลายเหมาะสมกับการนำไปทำผลิตภัณฑ์	72 (72)	24 (24)	4 (4)	-	-	4.68	0.55	มากที่สุด
6. ลวดลายมีความร่วมสมัย	72 (72)	24 (24)	4 (4)	-	-	4.68	0.55	มากที่สุด
7. ความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบลวดลาย	76 (76)	20 (20)	4 (4)	-	-	4.72	0.53	มากที่สุด
8. ความแปลกใหม่ของลวดลาย	72 (72)	25 (25)	3 (3)	-	-	4.69	0.52	มากที่สุด
9. ความเหมาะสมของสีกับลวดลาย	72 (72)	25 (25)	3 (3)	-	-	4.69	0.52	มากที่สุด
10. ความชัดเจนของลวดลาย	73 (73)	22 (22)	5 (5)	-	-	4.68	0.56	มากที่สุด
11. ความสวยงามโดยรวม	71 (71)	25 (25)	4 (4)	-	-	4.67	0.55	มากที่สุด

ตารางที่ 4.22 ผลความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อผลิตภัณฑ์พื้นผ้าสีธรรมชาติจากภูมิปัญญากะเหรี่ยง (พื้นผ้า) กลุ่มที่ 2 (ต่อ)

รายการ	ระดับความพึงพอใจ (ท่าน)					$\bar{x}$	S.D	ระดับความพึงพอใจ
	มากที่สุด (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	น้อยที่สุด (ร้อยละ)			
12.หากผลิตเพื่อจำหน่ายสามารถจำหน่ายได้	69 (69)	28 (28)	3 (3)	-	-	4.66	0.53	มากที่สุด
13.สามารถสร้างเป็นอาชีพให้กับชุมชนได้	75 (75)	21 (21)	4 (4)	-	-	4.71	0.53	มากที่สุด
14.ประยุกต์ใช้ในการทำผลิตภัณฑ์อื่นๆได้	70 (70)	28 (28)	2 (2)	-	-	4.68	0.51	มากที่สุด
15.ช่วยส่งเสริมการใช้วัสดุการย้อมสีเพื่อช่วยรักษาสีสิ่งแวดล้อม	72 (72)	23 (23)	5 (5)	-	-	4.67	0.57	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม						4.68	0.54	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.22 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผลความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อผลิตภัณฑ์พื้นผ้าสีธรรมชาติจากภูมิปัญญากะเหรี่ยง (พื้นผ้า) กลุ่มที่ 2 โดยรวม พบว่าค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.68 ดังนั้น ความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบลวดลาย 4.72 สามารถสร้างเป็นอาชีพให้กับชุมชนได้ 4.71 ความสวยงามของสี 4.70 การจับคู่สีหรือกลุ่มสี ลวดลายเหมาะสมกับการนำไปทำผลิตภัณฑ์ ลวดลายมีความร่วมสมัย ความชัดเจนของลวดลาย และประยุกต์ใช้ในการทำผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ได้ 4.68 ความสวยงามโดยรวม และช่วยส่งเสริมการใช้วัสดุการย้อมสีเพื่อช่วยรักษาสีสิ่งแวดล้อม 4.67 ความแปลกใหม่ของสี ลวดลายสามารถสื่อถึงภูมิปัญญากะเหรี่ยง และหากผลิตเพื่อจำหน่ายสามารถจำหน่ายได้ 4.66

ตารางที่ 4.23 ผลความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อผลิตภัณฑ์ผืนผ้าสีธรรมชาติจากภูมิปัญญากะเหรี่ยง (ผืนผ้า) กลุ่มที่ 3

รายการ	ระดับความพึงพอใจ (ท่าน)					$\bar{x}$	S.D	ระดับความพึงพอใจ
	มากที่สุด (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	น้อยที่สุด (ร้อยละ)			
1. ความสวยงามของสี	60 (60)	31 (31)	9 (9)	-	-	4.51	0.66	มากที่สุด
2. ความแปลกใหม่ของสี	65 (65)	30 (30)	4 (46)	1 (1)	-	4.59	0.62	มากที่สุด
3. การจับคู่สีหรือกลุ่มสี	62 (62)	31 (31)	7 (7)	-	-	4.55	0.62	มากที่สุด
4. ลวดลายสามารถสื่อถึงภูมิปัญญากะเหรี่ยง	62 (62)	32 (32)	6 (6)	-	-	4.56	0.61	มากที่สุด
5. ลวดลายเหมาะสมกับการนำไปทำผลิตภัณฑ์	63 (63)	31 (31)	6 (6)	-	-	4.57	0.60	มากที่สุด
6. ลวดลายมีความร่วมสมัย	63 (63)	31 (31)	6 (6)	-	-	4.57	0.60	มากที่สุด
7. ความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบลวดลาย	66 (66)	28 (28)	5 (5)	1 (1)	-	4.59	0.63	มากที่สุด
8. ความแปลกใหม่ของลวดลาย	62 (62)	33 (33)	5 (5)	-	-	4.57	0.59	มากที่สุด
9. ความเหมาะสมของสีกับลวดลาย	63 (63)	30 (30)	7 (7)	-	-	4.56	0.62	มากที่สุด
10. ความชัดเจนของลวดลาย	63 (63)	32 (30)	5 (5)	-	-	4.58	0.59	มากที่สุด
11. ความสวยงามโดยรวม	62 (62)	32 (32)	6 (6)	-	-	4.56	0.61	มากที่สุด

ตารางที่ 4.23 ผลความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อผลิตภัณฑ์ผืนผ้าสีธรรมชาติจากภูมิปัญญากะเหรี่ยง (ผืนผ้า) กลุ่มที่ 3 (ต่อ)

รายการ	ระดับความพึงพอใจ (ท่าน)					$\bar{x}$	S.D	ระดับความพึงพอใจ
	มากที่สุด (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	น้อยที่สุด (ร้อยละ)			
12.หากผลิตเพื่อจำหน่ายสามารถจำหน่ายได้	61 (61)	35 (35)	4 (4)	-	-	4.57	0.57	มากที่สุด
13.สามารถสร้างเป็นอาชีพให้กับชุมชนได้	66 (66)	28 (28)	6 (6)	-	-	4.60	0.60	มากที่สุด
14.ประยุกต์ใช้ในการทำผลิตภัณฑ์อื่นๆได้	62 (62)	32 (32)	6 (6)	-	-	4.56	0.61	มากที่สุด
15.ช่วยส่งเสริมการใช้วัสดุการย้อมสีเพื่อช่วยรักษาสีสิ่งแวดล้อม	65 (65)	28 (28)	7 (7)	-	-	4.58	0.62	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม						4.57	0.61	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.23 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผลความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อผลิตภัณฑ์ผืนผ้าสีธรรมชาติจากภูมิปัญญากะเหรี่ยง (ผืนผ้า) กลุ่มที่ 3 โดยรวม พบว่าค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.57 ดังนี้ สามารถสร้างเป็นอาชีพให้กับชุมชนได้ 4.60 ความแปลกใหม่ของสี และความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบลวดลาย 4.59 ความชัดเจนของลวดลาย และช่วยส่งเสริมการใช้วัสดุการย้อมสีเพื่อช่วยรักษาสีสิ่งแวดล้อม 4.58 ลวดลายเหมาะสมกับการนำไปทำผลิตภัณฑ์ ลวดลายมีความร่วมสมัย ความแปลกใหม่ของลวดลาย และหากผลิตเพื่อจำหน่ายสามารถจำหน่ายได้ 4.57 ลวดลายสามารถสื่อถึงภูมิปัญญากะเหรี่ยง ความเหมาะสมของสีกับลวดลาย ความสวยงามโดยรวม และประยุกต์ใช้ในการทำผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ได้ 4.56 การจับคู่สีหรือกลุ่มสี 4.55

ตารางที่ 4.24 สรุปผลความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อผลิตภัณฑ์ผืนผ้าสีธรรมชาติจากภูมิปัญญากะเหรี่ยง ทั้ง 6 ผลิตภัณฑ์

n=100)

ผลิตภัณฑ์ผืนผ้าสีธรรมชาติ จากภูมิปัญญากะเหรี่ยง	ชนิดของกลุ่ม ลวดลาย	ค่าเฉลี่ย	ระดับความ พึงพอใจ
จากเส้นด้าย	กลุ่มที่ 1	4.69	มากที่สุด
	กลุ่มที่ 2	4.68	มากที่สุด
	กลุ่มที่ 3	4.72	มากที่สุด
จากผืนผ้า	กลุ่มที่ 1	4.64	มากที่สุด
	กลุ่มที่ 2	4.68	มากที่สุด
	กลุ่มที่ 3	4.57	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม		4.66	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.24 สรุปผลความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อผลิตภัณฑ์ต้นแบบอยู่ในระดับ โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.66 ผลิตภัณฑ์ที่ได้คะแนนมากที่สุดของลวดลาย (เส้นด้าย) กลุ่มที่ 3 ค่าเฉลี่ย 4.72 ลวดลาย (เส้นด้าย) กลุ่มที่ 1 ค่าเฉลี่ย 4.69 และลวดลาย (เส้นด้าย) กลุ่มที่ 2 ค่าเฉลี่ย 4.68 ผลิตภัณฑ์ที่ได้คะแนนมากที่สุดของลวดลาย (ผืนผ้า) กลุ่มที่ 2 ค่าเฉลี่ย 4.68 ลวดลาย (ผืนผ้า) กลุ่มที่ 1 ค่าเฉลี่ย 4.64 และลวดลาย (ผืนผ้า) กลุ่มที่ 3 ค่าเฉลี่ย 4.57

บทที่ 5

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

จากงานวิจัยนี้ได้ศึกษาเรื่องนวัตกรรมการย้อมผ้าสีธรรมชาติภูมิปัญญาท้องถิ่นชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.ศึกษาภูมิปัญญาชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสู่ นวัตกรรมการย้อมผ้าสีธรรมชาติ 2.ย้อมผ้าสีธรรมชาติที่เหมาะสมจากภูมิปัญญาชาติพันธุ์กะเหรี่ยง

5.1 สรุปผล

โครงการวิจัยเรื่องนวัตกรรมการย้อมผ้า สีธรรมชาติภูมิปัญญาท้องถิ่นชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี ผลจากการศึกษาสรุปได้ดังนี้

5.1.1 ภูมิปัญญาชาติพันธุ์ของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง

จากการศึกษาพบว่า ชาวกะเหรี่ยงยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี เป็นชาวไทยภูเขาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มานาน ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีเอกลักษณ์วัฒนธรรม ประเพณี ที่สำคัญ จำแนกได้ 6 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มเกษตรกรรม ชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม พืชเศรษฐกิจที่ขึ้นชื่อ ได้แก่ พริกกะเหรี่ยงคือ
2. กลุ่มงานฝีมือ ได้แก่ โม่บายกะเหรี่ยง และตุ้มเสื้อกะเหรี่ยง โม่บายกะเหรี่ยง (คังดง) เป็นสิ่งประดิษฐ์จากไม้ไผ่โดยใช้เส้นด้ายหลากสีสานสอดถักทอประสานกันขึ้นเป็นรูปแปดเหลี่ยมมี แผงไว้ด้วยความหมาย ความเชื่อ เป็นสัญลักษณ์ทางชาติพันธุ์กะเหรี่ยง
3. กลุ่มอาหาร ได้แก่ ข้าวห่อกะเหรี่ยง หรือ “อั้งมีถ่อง”เป็นอาหารที่รับประทานในพิธีกรรมที่สำคัญของชาวกะเหรี่ยง ที่จัดขึ้นเพื่อผูกข้อมือเรียกขวัญให้ลูกหลานกลับมาอยู่พร้อมหน้าพร้อมตากันในครอบครัว โดยประเพณีนี้จะจัดขึ้นปีละหนึ่งครั้ง
4. กลุ่มผ้า ได้แก่ ลายผ้าทอกะเหรี่ยง
5. เครื่องแต่งกาย ได้แก่ รูปแบบเสื้อกะเหรี่ยง
6. กลุ่มพืชในท้องถิ่น พืชที่สำคัญกับประเพณีของชุมชนยางน้ำกลัดเหนือ ได้แก่ ไม้ไผ่หรือไผ่ผาก ซึ่งมีความสำคัญในประเพณีกินข้าวห่อกะเหรี่ยง นอกจากนี้ยังมีพืชในท้องถิ่นที่มีความสำคัญกับชาวบ้าน ทั้งบริโภคเป็นอาหารได้ มีประโยชน์ในการรักษาโรค ตลอดจนเป็นพันธุ์ไม้ประจำท้องถิ่นอีกหลายประการ ได้แก่ ต้นไม้เบญจ ภาษากะเหรี่ยง (นั่งมั่งโล) คำแสต (คันไถ) (มั่งเก) ต้นสัก ต้นมะกอก (พื้เกียะ) ต้นประดู่ (ไม้ปะดุง) ต้นเพกา (ทะลียดอง) ต้นกล้วยพอกซ์ (ไม้กะปิ) เชียค๊ะ เพี้ยะ แก่นผาง (ต้นตะงัย) ขมิ้น (ย่างบาง / ยั่งบัง) หมากอ่อน (ชี ซ้า พั้ง) หมากแก่ (ชี ซ้า ซ้า) สีเสียด และ มะเกลือ

5.1.2 ผลการทดลองย้อมสีจากนวัตกรรมการย้อมผ้า สีธรรมชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่นชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี

ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าสกัดสีและทดลองย้อมหาสูตรที่ได้ประสิทธิภาพ การทดลองแต่ละสูตรนั้นมีลักษณะการย้อมที่แตกต่างกันไปโดยจะได้ผลประกอบไปด้วย

1. สูตรการย้อมสีจากพืชในท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ยางน้ำกลัดเหนือ และสารช่วยย้อม (Mordant) ทั้ง 7 ชนิด เพื่อดูเฉดสี

2. สูตรการผสมสี โดยการย้อมแบบย้อมทับและการย้อมแบบแช่สารมอร์แดนท์ 7 ชนิด และการย้อมแบบผสมน้ำสีจำนวน 10 สูตร นำมาทดลองโดยการย้อมผ้าขนสัตว์ 2 ชนิด ๆ (เส้นด้ายและผืนผ้า) คัดเลือกเทคนิคการย้อมผ้า ละ 3 เทคนิค สำหรับผลิตภัณฑ์ผืนผ้าโดยการย้อมเส้นด้ายและผืนผ้าเพื่อผลิตภัณฑ์ต้นแบบ 3 แบบ การออกแบบใช้อัตลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่นชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ยางน้ำกลัดเหนือ จำนวน 10 แบบ คัดเลือกโดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านคัดเลือกเพียง 3 แบบ และนำไปผลิตเป็นผืนผ้าโดยเทคนิคการทอ 3 แบบ และเทคนิคการย้อมผืนผ้า 3 แบบ รวม 6 ชิ้นงาน

5.1.2 ผลความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อนวัตกรรมการย้อมผ้า สีธรรมชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่นชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี

ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามโดยบุคคลทั่วไปจำนวน 100 คน ท่านโดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้วิธีแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย สรุปผล ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 55 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 55 ช่วงอายุ 20-30 ปี จำนวน 50 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 50 ระดับวุฒิการศึกษา ต่ำปริญญาตรี จำนวน 62 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 62 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000 – 15,000 จำนวน 38 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 38

ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ ทั้งหมด 2 ชนิด ๆ ละ 3 กลุ่ม รวม 6 ชิ้นงาน ทุกข้อมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวม 4.66 ผลิตภัณฑ์ที่ได้คะแนนมากที่สุดของลวดลาย (เส้นด้าย) กลุ่มที่ 3 ค่าเฉลี่ย 4.72 ลวดลาย (เส้นด้าย) กลุ่มที่ 1 ค่าเฉลี่ย 4.69 และลวดลาย (เส้นด้าย) กลุ่มที่ 2 ค่าเฉลี่ย 4.68 ผลิตภัณฑ์ที่ได้คะแนนมากที่สุดของลวดลาย (ผืนผ้า) กลุ่มที่ 2 ค่าเฉลี่ย 4.68 ลวดลาย (ผืนผ้า) กลุ่มที่ 1 ค่าเฉลี่ย 4.64 และลวดลาย (ผืนผ้า) กลุ่มที่ 3 ค่าเฉลี่ย 4.57

5.2 อภิปรายผล

ศึกษานวัตกรรมการย้อมผ้า สีธรรมชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่นชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

5.2.1 ภูมิปัญญาชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสู่นวัตกรรมการย้อมผ้าสีธรรมชาติ จากผลการศึกษาพบว่า ภูมิปัญญาการย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรีถือเป็นองค์ความรู้ท้องถิ่นที่มีคุณค่าอย่างยิ่งทั้งในด้านมรดกวัฒนธรรมและความยั่งยืนทางระบบนิเวศ เนื่องจากกระบวนการย้อมผ้างดงามกล่าวอาศัยวัตถุจากธรรมชาติ เช่น ใบไม้ เปลือกไม้

และรากไม้ ซึ่งไม่ก่อให้เกิดมลพิษและสามารถหาได้ในท้องถิ่น ส่งผลให้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติควบคู่กับการอนุรักษ์ศิลปะดั้งเดิม โดยกระบวนการผลิตและลวดลายที่เกิดขึ้นมิได้เป็นเพียงการสร้างสรรค์เชิงหัตถกรรมเท่านั้น แต่ยังสะท้อนถึงระบบสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ ผ่านประเพณี เช่น การทอข้าวกะเหรี่ยง ประเพณีกินข้าวทอ วิถีชีวิต และกิจกรรมของชุมชน อย่างไรก็ตาม การย้อมที่มาจากธรรมชาติ ลวดลายและสีสันสดใส งดงาม ในรูปแบบของชนเผ่าแบบดั้งเดิม ซึ่งยังขาดความน่าสนใจ รูปแบบไม่มีความหลากหลาย มีการย้อมสีแบบทั่วไปตามภูมิปัญญาที่มีมาแต่เดิม ซึ่งยังขาดความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว และรูปแบบที่หลากหลาย ดังนั้น ทางกลุ่มชนเผ่ากะเหรี่ยง ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ จึงมีความต้องการที่จะพัฒนาการย้อมสีเส้นด้ายและผืนผ้าเพื่อเพิ่มความน่าสนใจและทำให้ผลิตภัณฑ์มีความหลากหลาย ช่วยส่งเสริมการค้าขายได้มากขึ้น จากเหตุผลดังกล่าวทางกลุ่มผู้วิจัยมองเห็นความสำคัญและความต้องการเข้าถึงโอกาสในการพัฒนาอาชีพให้กับกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงตำบลยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี จึงมีความต้องการที่จะเข้าไปช่วยเหลือ ชนเผ่าดังกล่าว โดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนมาสร้างนวัตกรรมในการย้อมสีผ้าจากธรรมชาติ เพื่อพัฒนาและส่งเสริมอาชีพให้ชาวบ้านมีอาชีพที่มั่นคงสามารถเลี้ยงตัวเองได้ ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจและสังคมให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน สอดคล้องกับ มนัส จันทรพวง วียะณี ตัวทอง ปาริฉัตร กุลเกลี้ยง สุภาพร ณะขว้าง ที่ได้ศึกษาวิจัยโครงการเรื่อง การพัฒนาผ้าผ้ามัยย้อมสีธรรมชาติจากใบสัก ชุมชนบ้านแม่พวก ตำบลห้วยไร่ อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ ได้มีการศึกษาวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าผ้ามัยย้อมสีธรรมชาติจากใบสัก ชุมชนบ้านแม่พวก ตำบลห้วยไร่ อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ (มนัส จันทรพวง และคณะ (2563))

5.2.2 ความพึงพอใจที่มีต่อนวัตกรรมการย้อมผ้า สีธรรมชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่นชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่ใช้ในนวัตกรรมการย้อมผ้า สีธรรมชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่นชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งผลิตผืนผ้าจากนวัตกรรมการย้อมสีบนวัสดุ 2 ชนิดๆ ละ 3 กลุ่มรวม 6 ชิ้นงาน อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวม 4.66 แสดงว่าการศึกษาการย้อมผ้าสีธรรมชาติที่เหมาะสมจากภูมิปัญญาชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ตามตรงวัตถุประสงค์

5.2.3 จากการศึกษาด้านลวดลาย ในด้านการสื่อถึงภูมิปัญญาของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงพบว่าความพึงพอใจด้านลวดลายอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาของท้องถิ่น ซึ่งได้แก่ โคมบายกะเหรี่ยง (คังดง) และข้าวทอกะเหรี่ยง สามารถสื่อให้เห็นความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนที่นำมาเป็นทุนทางวัฒนธรรมในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์เพื่อเป็นสินค้าของชุมชน เป็นสัญลักษณ์ที่มีความหมาย ความทรงจำต่อชุมชนซึ่งอยู่อาศัยในพื้นที่ และอัตลักษณ์นามธรรมลักษณะที่ไม่สามารถสัมผัสได้เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้คนกับกิจกรรมการดำเนินชีวิต ก่อตัวขึ้นจนเกิดความผูกพัน มีความทรงจำร่วมกัน จึงมีคุณค่าทางจิตใจ (โสภา หนูแดง และคณะ, 2024) ลวดลายจากอัตลักษณ์กะเหรี่ยง ยางน้ำกลัดเหนือ ยังคงสะท้อนถึงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่แทนความหมาย ลวดลายบนผืนผ้าที่ใช้เทคนิคทางธรรมชาติ การผสมสีบนผืนผ้ามีความกลมกลืนด้วยสีสันสดใส เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ สื่อถึงความอุดมสมบูรณ์และความเชื่อเรื่องพลังธรรมชาติ ทำให้ชาวกะเหรี่ยงเป็นชนชาติพันธุ์ที่รักษาธรรมชาติ หวงแหวนทรัพยากร ผูกพันกับวิถีพอเพียง คงคุณค่าเรื่องราวที่ลึกซึ้งบนผืนผ้าทอ ผ่านการสืบ

ทอดภูมิปัญญาดั้งเดิมจากบรรพบุรุษ ทำให้ผืนผ้าแห่งชาติพันธุ์กะเหรี่ยงมีความสวยงาม ทรงคุณค่าต่อการอนุรักษ์สืบทอดให้คงอยู่ต่อไป (สุพจน์ ใหม่กันทะ, 2563)

ภูมิปัญญา “โอบายกะเหรี่ยง” สะท้อนคติความเชื่อเรื่องความสมดุล การปกป้องรักษา และความเป็นสิริมงคล ซึ่งมักปรากฏในวิถีชีวิตชุมชน เช่น การแขวนโอบายหน้าบ้านหรือในพื้นที่ประกอบพิธีกรรม ผลการวิจัยพบว่าเมื่อนำลักษณะเชิงรูปทรงเรขาคณิตและเส้นสายของโอบายมาประยุกต์เป็นลวดลายย้อมสีธรรมชาติ ทำให้เกิดการออกแบบที่เรียบง่ายแต่มีความหมายเชิงสัญลักษณ์สูง และผู้ทดลองใช้ผลิตภัณฑ์มีความพึงพอใจในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านความแปลกใหม่ และเอกลักษณ์วัฒนธรรม เมื่อเปรียบเทียบกับงานของ ประภาพร ศรีวงษ์ (2564) ที่ศึกษาการประยุกต์หัตถกรรมพื้นบ้านสู่งานออกแบบ พบว่า ผลการวิจัยสอดคล้องกันตรงที่การนำภูมิปัญญาเชิงความเชื่อมาแปลงเป็นลวดลายร่วมสมัยสามารถสร้างความน่าสนใจเชิงการตลาดได้ โดยเฉพาะในกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

อาหารกะเหรี่ยง เช่น “ข้าวห่อกะเหรี่ยง” ใช้ใบไม้ธรรมชาติเป็นวัสดุห่อ ทำให้เกิดลวดลายเส้นสาย และพื้นผิวที่หลากหลาย ผลการวิจัยพบว่าการนำรูปแบบของใบไม้ ลักษณะเส้นใบ และพื้นผิวหยาบ-เรียบ มาต่อยอดเป็นแรงบันดาลใจเชิงศิลป์ ช่วยให้เกิดลวดลายที่มีความนุ่มนวลเป็นธรรมชาติ เมื่อย้อมสีด้วยพืชท้องถิ่น เช่น คราม มะเกลือ และเปลือกไม้ ก็ทำให้ลวดลายดูสอดคล้องกับบริบทสิ่งแวดล้อม ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในระดับมาก โดยเฉพาะด้านความสร้างสรรค์ และการเชื่อมโยงเรื่องราว (storytelling) สอดคล้องกับงานของ วิมลพรรณ ทองอินทร์ (2565) ที่พบว่า การนำภูมิปัญญาอาหารมาเชื่อมโยงกับงานออกแบบสิ่งทอ ช่วยสร้างคุณค่าทางวัฒนธรรมและเพิ่มมูลค่าให้ผลิตภัณฑ์ เนื่องจากผู้ใช้มองเห็น “เรื่องราว” ที่ซ่อนอยู่เบื้องหลังลวดลาย

ผ้าทอกะเหรี่ยงถือเป็นสัญลักษณ์ของอัตลักษณ์ชาติพันธุ์อย่างแท้จริง ผลการวิจัยพบว่าลายผ้าที่นำมาสร้างสรรค์ร่วมกับการย้อมสีธรรมชาติ สามารถสะท้อนทั้งอัตลักษณ์ ความเป็นชาติพันธุ์ และศักยภาพเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยลวดลายทอที่มีสีพื้นจากครามหรือมะเกลือเมื่อนำไปต่อยอดเป็นแพตเทิร์นใหม่ ยังคงรักษาเอกลักษณ์ดั้งเดิมไว้ได้ ผู้ประเมินมีความพึงพอใจสูงสุดในมิติ ความสวยงาม และความเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่น งานวิจัยของอภิญญา รัตนกุล (2565) พบผลคล้ายกัน โดยชี้ว่าผ้าทอชาติพันธุ์ไม่เพียงแต่สะท้อนอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ แต่ยังสามารถเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่นำไปพัฒนาเชิงพาณิชย์ได้ หากมีการผสมผสานกับแนวคิดการออกแบบร่วมสมัย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยนี้

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะ

1. ส่วนต่างๆของพืชที่ให้สี เช่น เปลือกไม้ ความสดและความแห้ง อาจให้สีที่แตกต่างกัน จึงทำให้สีกัดน้ำสีจะไม่คงที่
2. อุณหภูมิในการย้อมสี มีส่วนทำให้เกิดความไม่สม่ำเสมอของสีบนเส้นใยและผืนผ้าในขณะย้อมได้
3. การย้อมทับแต่ละครั้งควรดูสีที่จะใช้ย้อมทับ เนื่องจากอาจเกิดทำให้สีไม่เปลี่ยนไปจากเดิม

4. การใช้สารช่วยย้อม (Mordant) ช่วยในการย้อมจะส่งผลดีจะทำให้เกิดสีใหม่ แต่ต้อง
5. การนำอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ หรือชนเผ่าในประเทศไทยมาศึกษาเพื่อประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหรือส่งเสริมให้ชาวบ้านได้มีความรู้สามารถช่วยให้สร้างอาชีพได้ต่อไป
6. การศึกษาอัตลักษณ์ทางภูมิปัญญาชาติพันธุ์กะเหรี่ยงมากำหนดสีสำหรับงานออกแบบสร้างสรรค์ สำหรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนในการจัดกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวให้กับชุมชนได้
7. การนำวัสดุธรรมชาติในชุมชนมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์สิ่งทอให้กับชุมชน จะช่วยส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมสีเขียว ซึ่งปัจจุบันสังคมให้ความสนใจในการนำมาช่วยในเรื่องของการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน

บรรณานุกรม

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2526). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2549). *มาตรฐานการการส่งเสริมอาชีพ*. กระทรวงมหาดไทย https://www.dla.go.th/work/e_book/eb1/std210550/24/4.pdf
- กรมหม่อนไหม, (มปป.). *การออกแบบลายผ้าและการมัดหมี่*. ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ (ขอนแก่น) สืบค้นจาก <https://qsds.go.th/newqssckkm/wp-content/uploads/sites/108/2023/12/4.pdf>
- กระทรวงวัฒนธรรม. (2012) *ข้าวห่อกะหรี่*. สืบค้นจาก <http://m-ulture.in.th/album/169263/>
- กัลยา จำปาทอง. (2025). *นวัตกรรมการย้อมสีธรรมชาติและการประยุกต์ใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน: แม่อิงชิโบริโมเดล (Model of Success)*. คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา. สืบค้นจาก <https://www.up.ac.th/NewsReadBlog2.aspx?itemID=32548>
- กำจร สุนพงษ์ศรี. (2559). *พจนานุกรมศัพท์ทัศนศิลป์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2543). *เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 2 ปรับปรุงเพิ่มเติมคณะครุศาสตร์ กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกษตรสำจร. (2020). *น้ำชาใบไผ่ประโยชน์ล้นๆ*. <https://shorturl.asia/pkAuc>
- ขวัญชีวา บัวแดง. (2568). *ปกากะญอ. กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย*. ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน). สืบค้นจาก <https://ethnicity.sac.or.th/database-ethnic/187/>
- คลินิกเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา. (2565). *การย้อมสีธรรมชาติ*. สืบค้นจาก <https://online.pubhtml5.com/wfhu/ztbd/#p=24>
- ชูศักดิ์ ไทพาณิชย์. (2556). *การออกแบบลวดลาย*. กรุงเทพฯ: วาดศิลป์.
- ดำรงพล อินทร์จันทร์. (2564). *เวียนศาลา เดือน 5 ประเพณีท้องถิ่นในประเทศไทย*. ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร(องค์การมหาชน). สืบค้นจาก https://rituals.sac.or.th/search.php?word_search=มอญ
- เตชิต เญยพ่วง และพัชรา อุทิสวรรณกุล. (2565). *มรดกภูมิปัญญาของการย้อมสีด้วยคำแสดงในวัฒนธรรมไทลื้อสู่การพัฒนาสินค้าแฟชั่นและไลฟ์สไตล์ กรณีศึกษา ศูนย์ผ้าทอไทลื้อ บ้านดอนมูล อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน*. วารสารศิลปกรรมศาสตร์วิชาการ วิจัย และงานสร้างสรรค์, 9(1), 160-178
- ทรศนีย์ พัฒนเสรี, ธัญดา ฐารัตน์, และกมลวรรณ สมออด. (มปป.) *สีย้อมเส้นไหมจากใบสัก ได้มีการศึกษาสีย้อมเส้นไหมจากใบอ่อนของสักจากสวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี และใบแก้วของ สักสวนจากป่าศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย*. สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้
- ทำนอง จันทิมา. (2535). *การออกแบบ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.-
- นวนน้อย บุญวงศ์. (2539). *หลักการออกแบบ*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ
- ประภาพร ศรีวงษ์. (2564). *การประยุกต์ลวดลายหัตถกรรมพื้นบ้านสู่การออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย*. วารสารวิชาการศิลปกรรมศาสตร์, 13(2), 45-60.

- ประพาฬภรณ์ อีรมงคล เกศทิพย์ กรี่เงิน สุวดี ประดับ และอชชา หัตยานานนท. (2564). *ฐานความรู้ อนุกรมเชดลีย์อ้อมธรรมชาติจากพันธุ์ไม้และวัสดุธรรมชาติในพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทย สำหรับงานสิ่งทอเพื่อสร้างความเข้มแข็งของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม*. คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
- ประเสริฐ ตรีกาลศุกร. (2562). *คี-ฉี๋ย ไหล่หมื่นเวียน เกษตรนิเวศสังคม วิถีคนกะเหรี่ยง*. กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. วารสารวัฒนธรรม, 58(1), 58-65. สืบค้นจาก <https://magazine.culture.go.th/2019/1/mobile/index.html>
- ประเสริฐ ศีลรัตน์. (2538). *การออกแบบลวดลาย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์
- ปรีชา มูลสิน, พันทิรา พันขารี และ กนกกรณ์ ศิริทิพย์. (2564). *การศึกษาการย้อมสีธรรมชาติจากใบยางพาราโดยใช้ สารส้ม จุนสี และสนิมเหล็กเป็นสารช่วยติดสี*. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด : วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2(1), 35-40
- เพชรบุรีโพสต์. (2024). Facebook <https://www.facebook.com/PhetchburiPost/posts/จเพชรบุรี-อนุรักษ์วิถีชีวิต-ภูมิปัญญากลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง-แสดงอัตลักษณ์พื้น/1020566710076818/>
- โพธิ์พงษ์ ฉัตรนันทภรณ์. (2566). *การพัฒนาแนวคิดกรรมหม้อย้อมผ้าเพื่อเพิ่มศักยภาพของชุมชนสู่เศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดศรีสะเกษ*. วารสารมนุษยสังคมสาร 21(1), 83-104
- ใจภักดี บุรพเจตนา. (2559). *การประยุกต์ลวดลายจากอัตลักษณ์ผ้าทอตีนจกแม่แจ่มเพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์สิ่งทอเชิงวัฒนธรรมประเภทของตกแต่งบ้าน*. วารสาร Veridian E-Journal, Silpakorn University. ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ. 9(3), 1720-1738.
- ภูมิปัญญาการทอผ้าไหมพื้นบ้าน. (มปป). *ออกแบบลายสวย*. แหล่งเรียนรู้บ้านสมพรรัตน์ อำเภอ बुณทริก จังหวัดอุบลราชธานี. สืบค้นจาก https://www.esanpedia.oar.ubu.ac.th/sompornrat/?page_id=138
- มนัส จันทรพวง วิยะณี ตัวก้อง ปาริฉัตร กุลเกลี้ยง และสุภาพร ธนะขำ. (2563). *การพัฒนาผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติจากใบสัก ชุมชนบ้านแม่พวก ตำบลห้วยไร่ อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่*. วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต 8(1), 250 - 262
- มานิช กงกะนันท์. (2538). *ศิลปะการออกแบบ*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2541). *พจนานุกรมศัพท์ศิลปะ อังกฤษ-ไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ
- วรภรณ์ มนต์ไทรเวศย์ และพลิชฐ์ ปานแร่. (2567). *สีส้นในเส้นด้าย: ความท้าทายในการสร้างสรรค์และพัฒนาผ้าทอกะเหรี่ยงไปอย่างยั่งยืน*. วารสารปาริชาติ. 37(3), 601-620.
- วสันต์ ฉายรัศมีกุล, วสิษฐพัชร วาฤทธิ, วรัญญภรณ์ ชาลีรักษ์, พันธุ์ธัช ศรีทิพพันธุ์, ตรีชัยเดช ชุมเดช และรุ่งภรณ์ กล้ายประยงค์. (2561). *องค์ประกอบหลักในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนในจังหวัดนนทบุรี*. วารสารสถาบันวิจัยฐานสงวร 9(1) : 39-48
- วิมลพรรณ ทองอินทร์. (2565). *อาหารชาติพันธุ์กับการออกแบบสิ่งทอเชิงสร้างสรรค์*. วารสารมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์, 22(1), 101-118.

- ศิริเพ็ญ ภูมิพลบุญ. (2563). การออกแบบลวดลายเรขศิลป์ผ้าพิมพ์ลายจากอัตลักษณ์ผ้าทอกะเหรี่ยง อำเภอนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี. วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์ (มสป.). 22(2), 100-121.
- ศิริ หนูแดง. (2566). การออกแบบกราฟิก และบรรจุภัณฑ์ผ้าทอมือเพื่อส่งเสริมการขาย ของกลุ่มอาชีพสตรีทอผ้าชาวมาไทยทรงดำ จังหวัดราชบุรี. วารสารปาริชาติ. 36 (3), 65-81.
- ศูนย์สารนิเทศอีสานสิรินธร. (2566). เสน่ห์..ภูมิปัญญาแห่งสี่ธรรมชาติ. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. สืบค้นจาก <https://isancenter.msu.ac.th/?p=1153>
- สารสนเทศท้องถิ่นอีสาน. (2015). ไหมสวย ลวดลายงาม. สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. <https://www.esanpedia.oar.ubu.ac.th/localinformation/?p=487>
- สารสนเทศท้องถิ่นอีสาน. (2015). ไหมสวย ลวดลายงาม. สืบค้นจาก <https://www.esanpedia.oar.ubu.ac.th/localinformation/?p=487>
- สิทธิศักดิ์ ธัญศรีสวัสดิ์กุล. (2539). ออกแบบลวดลาย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โอเอส ปรี้นติ้งเฮาส์
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2550). อัตลักษณ์. <http://legacy.orst.go.th/?knowledge=อัตลักษณ์-๑๖-มิถุนายน-๒๕>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2565). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570). ราชกิจจานุเบกษา. ค้นเมื่อ 2 กันยายน 2568, จาก https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2565/E/258/T_0001.PDF
- สุกัญญา มีสกุลทอง. (2566). องค์ประกอบของชุมชนเข้มแข็งในบริบทประเทศไทย. วารสารประชากรศาสตร์ 39(1) : 1.
- สุพจน์ ใหม่กันทะ. (2563). มนต์เสน่ห์ผ้าทอกะเหรี่ยง: ความสวยงามของลวดลายบนวิถีชาติพันธุ์. Walailak Abode of Cultural Journal. 20(1), 40-48
- สุพัตรา ยอดสุรางค์, ชัชวาล แสงทองล้วน และ อำนวย บุญรัตน์โมตรี. (2561). แนวคิดเกี่ยวกับการสร้าง ความเข้มแข็งให้กับชุมชน. วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 5(2), 407-420.
- สุวดี ประดับ เกศทิพย์ กรี่เงิน มัลลิกา จงจิตต์ และกฤตพร ชูแสง. (2566). การพัฒนามลิตภัณฑ์บาติกด้วยนวัตกรรมทางศิลปะ สิ่งทอและอัตลักษณ์ชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืน สำหรับกลุ่มสรรพยาบาติกอำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท. คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
- เส้นทางยางน้ำกลัดใต้ - Yang Nam Klat Tai Adventure Trail & Enduro. (2019). ประเพณีกินข้าวห่อ. Facebook. <https://www.facebook.com/yangnamklattai>
- โสภา หนูแดง, วิไลลักษณ์ บินดาร์, เสน่ห์ สำเภาเงิน และวรชัช ปู่สามสาย. (2024). การศึกษาอัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อออกแบบตราสินค้าที่สร้างภาพลักษณ์ ต่อการรับรู้ของผู้บริโภค : กรณีศึกษาตำบลบางนางลี่ อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น. วารสารปาริชาติ. 37(2), 292-308

- องค์ความรู้เพื่อการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน (2558). การปลูกพริกกะเหรี่ยงคุณภาพดี. สืบค้นจาก <https://hkm.hrdi.or.th/Knowledge/detail/341>
- อภิญา รัตน์กุล. (2565). ภูมิปัญญาผ้าทอชาติพันธุ์: อัตลักษณ์และการพัฒนาเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์. วารสารวิจัยวัฒนธรรม, 8(1), 55–72.
- อรรถพนธ์ พงษ์เลาหพันธ์ พัดชา อุทิศวรรณกุล ศุภกรณ์ ดิษฐพันธ์ อารยะ ศรีกัลยาณบุตร ตฤศ หริตวร ศมิสสร
- สุทธิสังข์, ศิวิรี อริญนารณ และอาจารย์ชัชวาลย์ พังพระ. (2563). การพัฒนาผลิตภัณฑ์สิ่งทอแฟชั่นไลฟ์สไตล์จากทุนวัฒนธรรมพื้นถิ่นจังหวัดน่านเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์. วารสารศิลปกรรมสาร. 13(2), 102-119.
- Charoen-amornkitt, S., & Bussracumpakorn, C. (2023). *Cultural Knowledge Transfer of the Inherited Karen Backstrap Weaving for the 4th Generation of a Pwo Karen Community*. Design and Planning Programs, School of Architecture and Design, King Mongkut's University of Technology Thonburi. <https://soad.kmutt.ac.th/wp-content/uploads/2023/12/2023INTC03.pdf>
- Textiles Square. (2565). เทคโนโลยีการย้อมแบบยั่งยืนในอุตสาหกรรมแฟชั่น. สืบค้นจาก <https://textilessquare.org/web/trend-highlight/detail.php?detailid=172>
- U2Trmutp ยางน้ำกลัดเหนือ. (2022). U2Trmutp ยางน้ำกลัดเหนือ. Facebook <https://www.facebook.com/photo/?fbid=373227788321804&set=pcb.373229118321671>
- Wayne Mills. (2568). *8 Types of Textile Dyeing*. <https://shorturl.asia/t4Ojr>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้นำชุมชน ประธานกลุ่มทอผ้า และผู้เชี่ยวชาญ
ต่อลวดลายผ้าย้อมสีธรรมชาติจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ชชาติพันธุ์กะเหรี่ยง

แบบสอบถามความคิดเห็นของบุคคลทั่วไปต่อผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมสีธรรมชาติ
จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ชชาติพันธุ์กะเหรี่ยง

**แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้นำชุมชน ประธานกลุ่มทอผ้า และผู้เชี่ยวชาญ
ต่อลวดลายผ้าย้อมสีธรรมชาติจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ชชาติพันธุ์กะเหรี่ยง**

.....
งานวิจัยเรื่อง นวัตกรรมการย้อมผ้าสีธรรมชาติจากภูมิปัญญาท้องถิ่นชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ตำบลยางน้ำ
กลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี

คำอธิบาย แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อลวดลายผ้าย้อมสีธรรมชาติจากภูมิปัญญา
กะเหรี่ยงตำบลยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 10 ลวดลาย คัดเลือกเพียง 3 ลวดลาย เพื่อ
นำไปทอด้วยวัสดุ 2 ชนิด คือฝ้ายและไหม สำหรับเป็นผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมสีธรรมชาติ ต้นแบบให้กับกลุ่ม
ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ศึกษาภูมิปัญญาชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสู่กระบวนการย้อมผ้าสีธรรมชาติ
2. ย้อมผ้าสีธรรมชาติที่เหมาะสมจากภูมิปัญญาชาติพันธุ์กะเหรี่ยง

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของท่านต่อผ้าย้อมสี
ธรรมชาติจากภูมิปัญญากะเหรี่ยงตำบลยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 10 ลวดลาย
คัดเลือกเพียง 3 ลวดลาย
2. ให้ท่านพิจารณาคัดเลือก ลวดลายที่สะท้อนภูมิปัญญาท้องถิ่นชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ตำบลยาง
น้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี ที่ตรงตามความพึงพอใจของท่าน และวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ตาม
ความคิดเห็นของท่าน โดยทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐ ได้ภาพที่ต้องการ

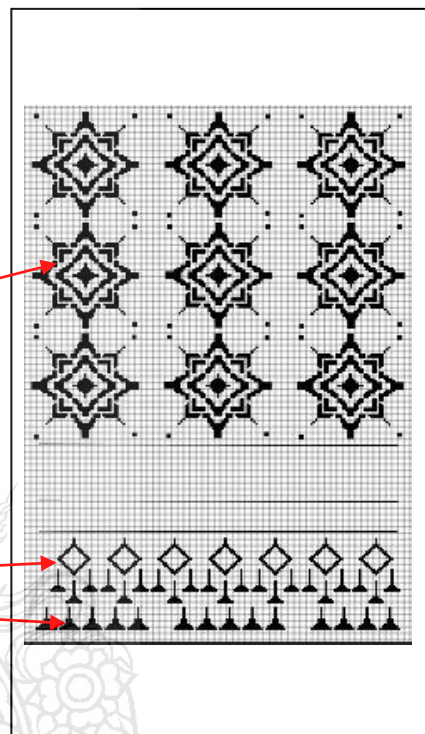
ลวดลายอัตลักษณ์และภูมิปัญญากะเหรี่ยง ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัด เพชรบุรี

ลวดลายที่ 1

ที่มาของลวดลาย

ลวดลายที่สร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

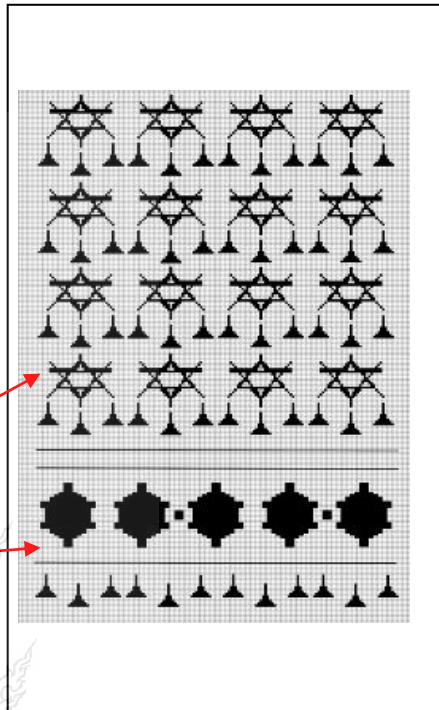
.....

ลวดลายที่ 2

ที่มาของลวดลาย

ลวดลายที่สร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

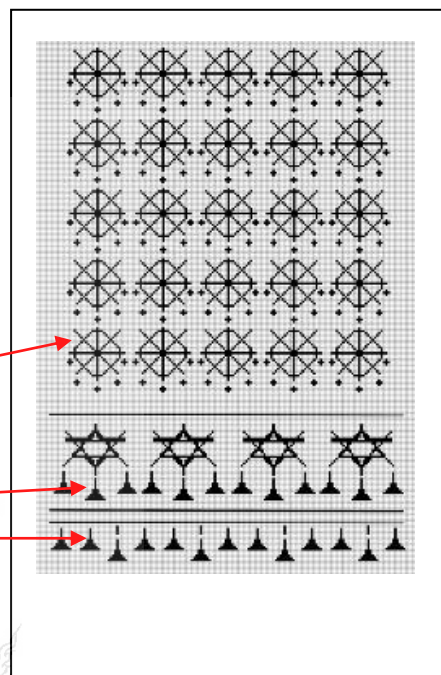
.....

ลวดลายที่ 3

ที่มาของลวดลาย

ลวดลายที่สร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

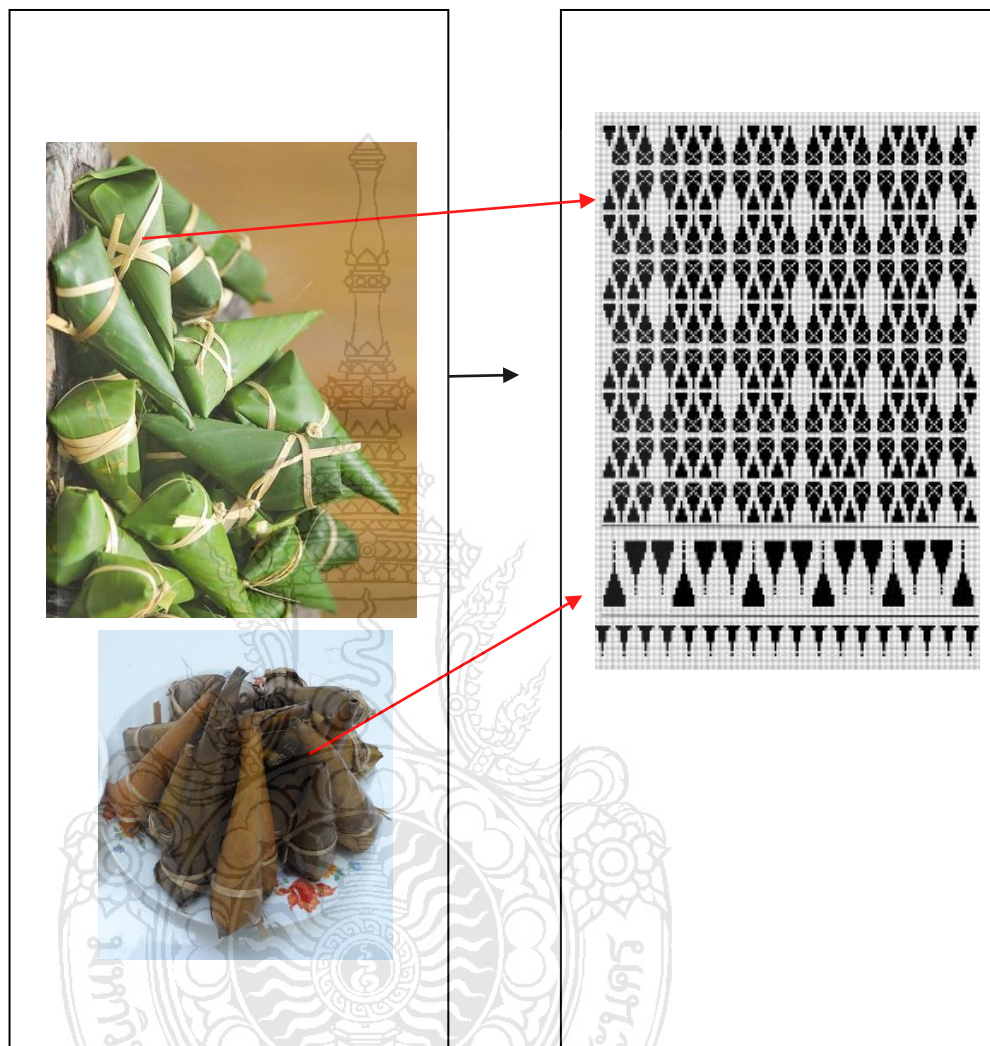
.....

.....

ลวดลายที่ 4

ที่มาของลวดลาย

ลวดลายที่สร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

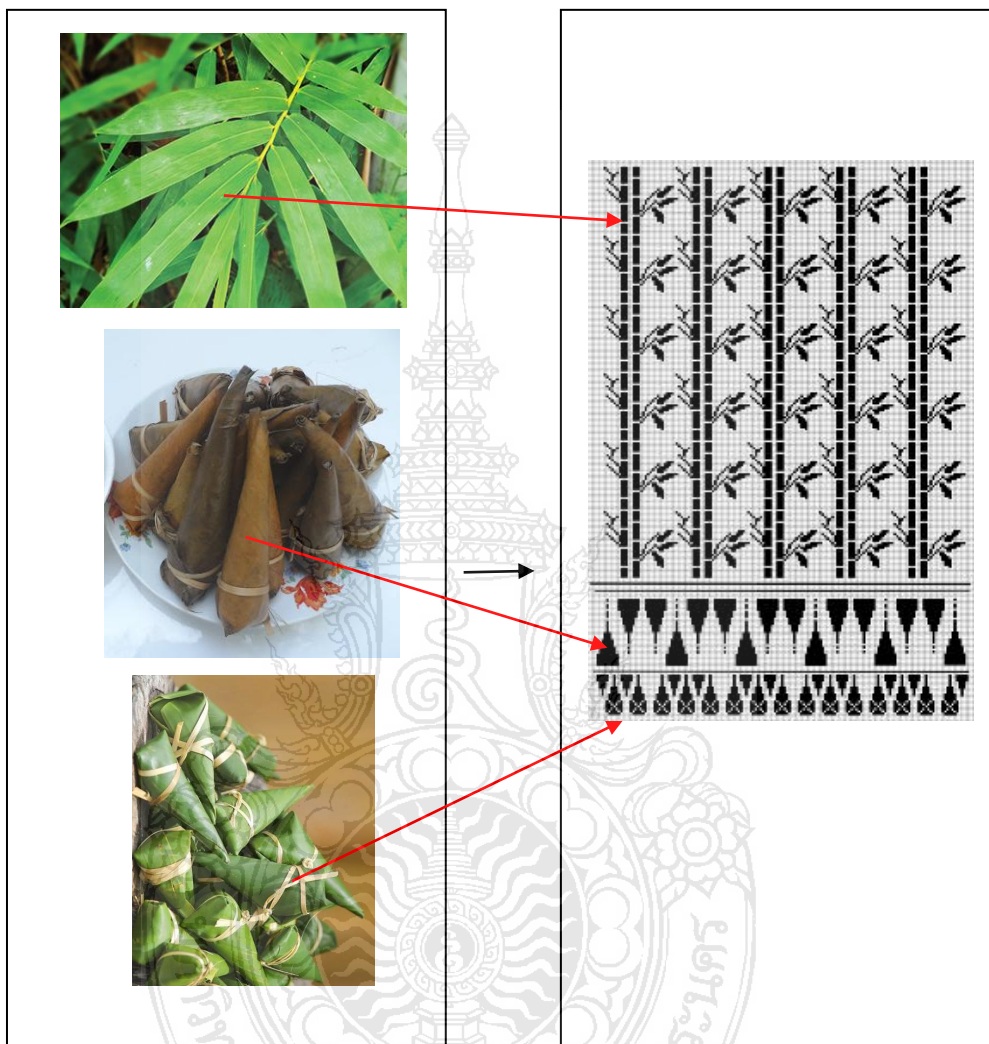
.....

.....

ลวดลายที่ 5

ที่มาของลวดลาย

ลวดลายที่สร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ลวดลายที่ 6

ที่มาของลวดลาย

ลวดลายที่สร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

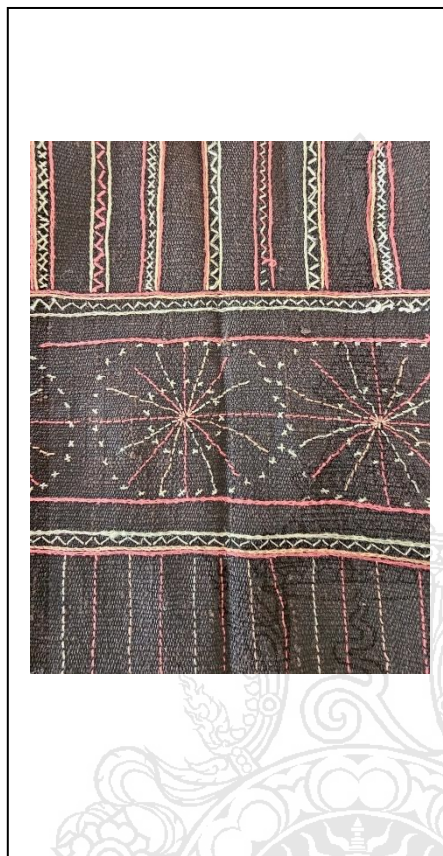
.....

.....

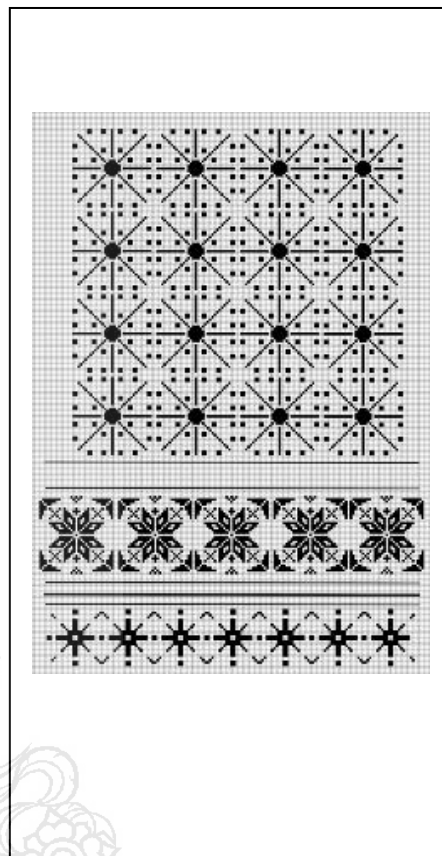
.....

ลวดลายที่ 7

ที่มาของลวดลาย

ลวดลายที่สร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

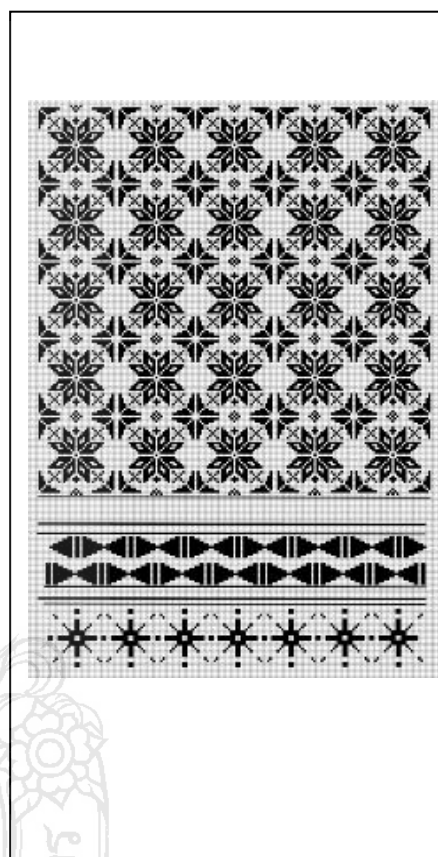
.....

.....

ลวดลายที่ 8

ที่มาของลวดลาย

ลวดลายที่สร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

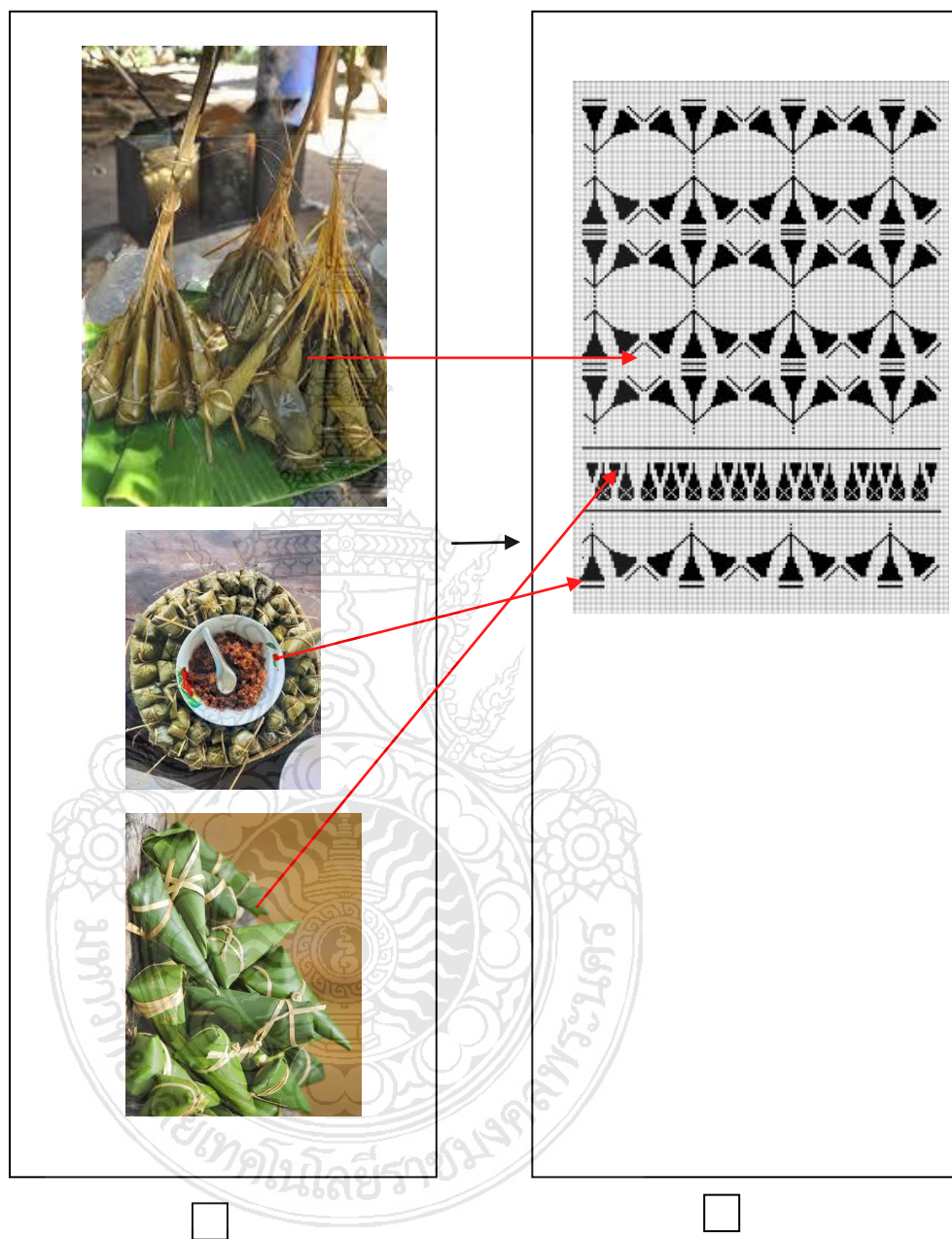
.....

.....

ลวดลายที่ 9

ที่มาของลวดลาย

ลวดลายที่สร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

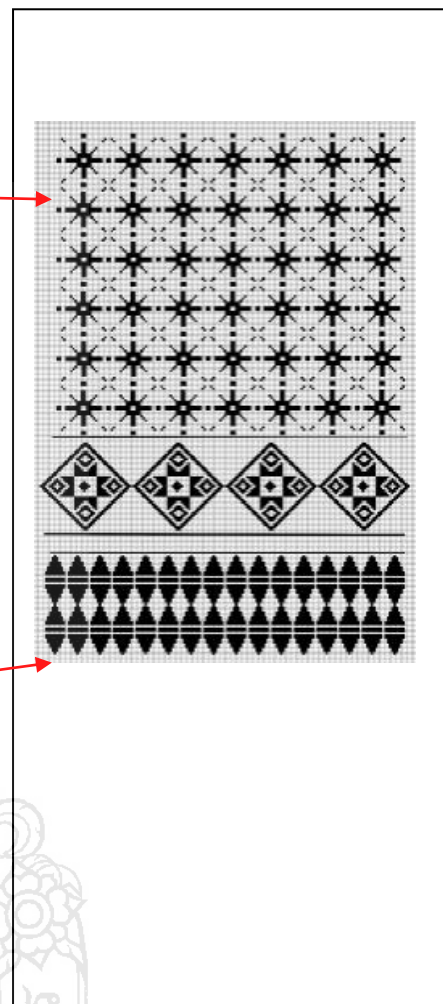
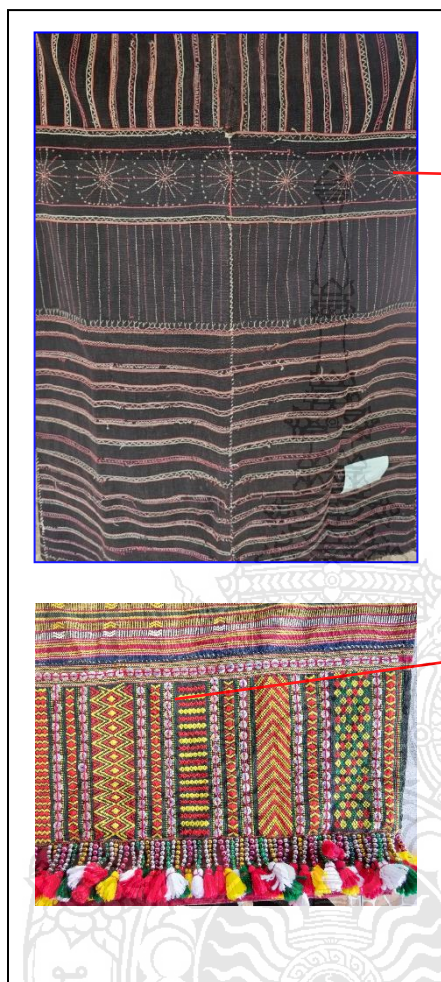
.....

.....

ลวดลายที่ 10

ที่มาของลวดลาย

ลวดลายที่สร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

แบบสอบถามความคิดเห็นของบุคคลทั่วไปต่อผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมสีธรรมชาติ จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ชชาติพันธุ์กะเหรี่ยง

งานวิจัยเรื่อง นวัตกรรมการย้อมผ้าสีธรรมชาติจากภูมิปัญญาท้องถิ่นชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี

คำอธิบาย แบบสอบถามความคิดเห็นของบุคคลทั่วไปต่อผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมสีธรรมชาติจากภูมิปัญญาชาติพันธุ์กะเหรี่ยง โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ศึกษาภูมิปัญญาชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสู่ นวัตกรรมการย้อมผ้าสีธรรมชาติ
2. ย้อมผ้าสีธรรมชาติที่เหมาะสมจากภูมิปัญญาชาติพันธุ์กะเหรี่ยง

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของบุคคลทั่วไปที่มีต่อผลิตภัณฑ์

ผืนผ้าย้อมสีธรรมชาติจากภูมิปัญญากะเหรี่ยงตำบลยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี บัณฑิต 2 ชนิด คือ ผ้าและไหม ชนิดละ 3 กลุ่ม รวม 6 กลุ่ม

2. ให้ท่านพิจารณาคัดเลือกผืนผ้าย้อมสีธรรมชาติจากภูมิปัญญากะเหรี่ยง ที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ตามความคิดเห็น ในแต่ละด้านดังต่อไปนี้

แบบสอบถามมี 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ	☐ หญิง	☐ ชาย	☐ ไม่ระบุ
อายุ	☐ 20 - 30 ปี	☐ 31 - 40 ปี	
	☐ 41 - 50 ปี	☐ 51-60 ปี	
วุฒิการศึกษา	☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี	☐ ปริญญาตรี	☐ สูงกว่าปริญญาตรี
อาชีพ	☐ นักเรียน/นักศึกษา	☐ รับจ้าง	☐ รับราชการ
	☐ ธุรกิจส่วนตัว	☐ รัฐวิสาหกิจ	☐ อื่นๆ ระบุ.....
รายได้ต่อเดือน	☐ ต่ำกว่า 5,000 บาท	☐ 5,000 - 10,000 บาท	☐ 10,000 - 15,000 บาท
	☐ 15,000 - 20,000 บาท	☐ 20,000 บาท ขึ้นไป	
ท่านรู้จักผ้าย้อมสีธรรมชาติ	☐ รู้จัก	☐ ไม่รู้จัก	
ท่านเคยใช้ผ้าย้อมสีธรรมชาติ	☐ เคยใช้	☐ ไม่เคยใช้	

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์ผืนผ้าย้อมสีธรรมชาติจากภูมิปัญญากะเหรี่ยงตำบลยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี แบบสอบถามวัดระดับความพึงพอใจ 5 ระดับ (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง ระดับความพึงพอใจ	มากที่สุด
4 หมายถึง ระดับความพึงพอใจ	มาก
3 หมายถึง ระดับความพึงพอใจ	ปานกลาง
2 หมายถึง ระดับความพึงพอใจ	น้อย
1 หมายถึง ระดับความพึงพอใจ	น้อยที่สุด

คำอธิบาย ผลิตภัณฑ์ ผืนผ้าย้อมสีธรรมชาติจากภูมิปัญญากะเหรี่ยง เป็นผืนผ้าที่ผ่านการสร้างสรรค์
ลวดลายจากอัตลักษณ์กะเหรี่ยง และย้อมสีธรรมชาติ ของชุมชนยางน้ำกัลดเหนือ

ผลิตภัณฑ์ ผืนผ้าย้อมสีธรรมชาติจากภูมิปัญญากะเหรี่ยง (เส้นด้าย) กลุ่มที่ 1

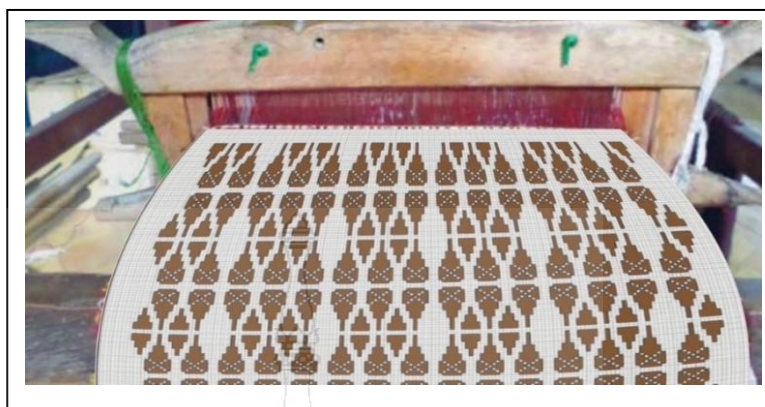
รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ความสวยงามของสี					
2. ความแปลกใหม่ของสี					
3. การจับคู่สีหรือกลุ่มสี					
4. ลวดลายสามารถสื่อถึงภูมิปัญญากะเหรี่ยง ยางน้ำกัลดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี					
5. ลวดลายเหมาะสมกับการนำไปทำผลิตภัณฑ์					
6. ลวดลายความร่วมสมัย					
7. ความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบลวดลาย					
8. ความแปลกใหม่ของลวดลาย					
9. ความเหมาะสมของสีกับลวดลาย					
10. ความชัดเจนของลวดลาย					
11. ความสวยงามโดยรวม					
12. หากผลิตเพื่อจำหน่ายสามารถจำหน่ายได้					
13. สามารถสร้างเป็นอาชีพให้กับชุมชนได้					
14. ประยุกต์ใช้ในการทำผลิตภัณฑ์อื่นๆได้					
15. ช่วยส่งเสริมการใช้วัสดุการย้อมสีเพื่อช่วยรักษา สิ่งแวดล้อม					

ผลิตภัณฑ์ ผืนผ้าย้อมสีธรรมชาติจากภูมิปัญญากะเหรี่ยง (เส้นด้าย) กลุ่มที่ 2

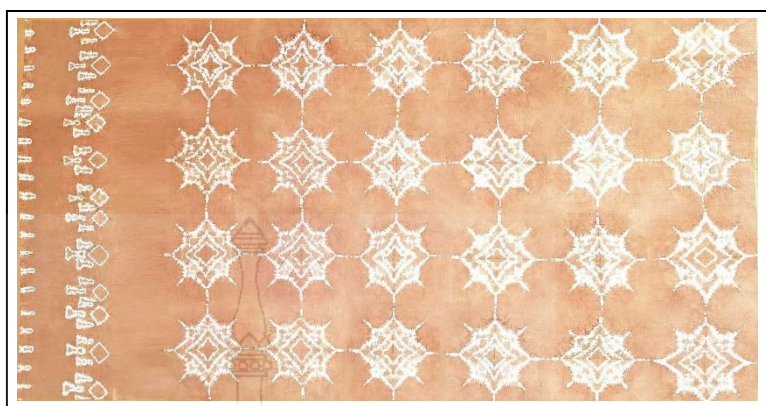
รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ความสวยงามของสี					
2. ความแปลกใหม่ของสี					
3. การจับคู่สีหรือกลุ่มสี					
4. ลวดลายสามารถสื่อถึงภูมิปัญญากะเหรี่ยง ยagnน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี					
5. ลวดลายเหมาะสมกับการนำไปทำผลิตภัณฑ์					
6. ลวดลายความร่วมสมัย					
7. ความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบลวดลาย					
8. ความแปลกใหม่ของลวดลาย					
9. ความเหมาะสมของสีกับลวดลาย					
10. ความชัดเจนของลวดลาย					
11. ความสวยงามโดยรวม					
12. หากผลิตเพื่อจำหน่ายสามารถจำหน่ายได้					
13. สามารถสร้างเป็นอาชีพให้กับชุมชนได้					
14. ประยุกต์ใช้ในการทำผลิตภัณฑ์อื่นๆได้					
15. ช่วยส่งเสริมการใช้วัสดุการย้อมสีเพื่อช่วยรักษา สิ่งแวดล้อม					

ผลิตภัณฑ์ ผืนผ้าย้อมสีธรรมชาติจากภูมิปัญญากะเหรี่ยง (เส้นด้าย) กลุ่มที่ 3

รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ความสวยงามของสี					
2. ความแปลกใหม่ของสี					
3. การจับคู่สีหรือกลุ่มสี					
4. ลวดลายสามารถสื่อถึงภูมิปัญญากะเหรี่ยง อย่างน้ำกัลดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี					
5. ลวดลายเหมาะสมกับการนำไปทำผลิตภัณฑ์					
6. ลวดลายความร่วมสมัย					
7. ความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบลวดลาย					
8. ความแปลกใหม่ของลวดลาย					
9. ความเหมาะสมของสีกับลวดลาย					
10. ความชัดเจนของลวดลาย					
11. ความสวยงามโดยรวม					
12. หากผลิตเพื่อจำหน่ายสามารถจำหน่ายได้					
13. สามารถสร้างเป็นอาชีพให้กับชุมชนได้					
14. ประยุกต์ใช้ในการทำผลิตภัณฑ์อื่นๆได้					
15. ช่วยส่งเสริมการใช้วัสดุการย้อมสีเพื่อช่วยรักษา สิ่งแวดล้อม					

ผลิตภัณฑ์ ผืนผ้าย้อมสีธรรมชาติจากภูมิปัญญากะเหรี่ยง (ผืนผ้า) กลุ่มที่ 1

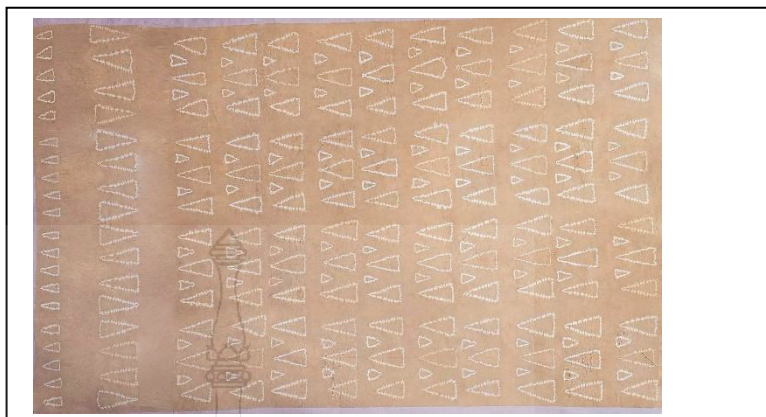
รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ความสวยงามของสี					
2. ความแปลกใหม่ของสี					
3. การจับคู่สีหรือกลุ่มสี					
4. ลวดลายสามารถสื่อถึงภูมิปัญญากะเหรี่ยง อย่างน้ำกัลดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี					
5. ลวดลายเหมาะสมกับการนำไปทำผลิตภัณฑ์					
6. ลวดลายความร่วมสมัย					
7. ความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบลวดลาย					
8. ความแปลกใหม่ของลวดลาย					
9. ความเหมาะสมของสีกับลวดลาย					
10. ความชัดเจนของลวดลาย					
11. ความสวยงามโดยรวม					
12. หากผลิตเพื่อจำหน่ายสามารถจำหน่ายได้					
13. สามารถสร้างเป็นอาชีพให้กับชุมชนได้					
14. ประยุกต์ใช้ในการทำผลิตภัณฑ์อื่นๆได้					
15. ช่วยส่งเสริมการใช้วัสดุการย้อมสีเพื่อช่วยรักษา สิ่งแวดล้อม					

ผลิตภัณฑ์ ผืนผ้าย้อมสีธรรมชาติจากภูมิปัญญากะเหรี่ยง (ผืนผ้า) กลุ่มที่ 2

รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ความสวยงามของสี					
2. ความแปลกใหม่ของสี					
3. การจับคู่สีหรือกลุ่มสี					
4. ลวดลายสามารถสื่อถึงภูมิปัญญากะเหรี่ยง อย่างน้ำกัลตเหนือ จังหวัดเพชรบุรี					
5. ลวดลายเหมาะสมกับการนำไปทำผลิตภัณฑ์					
6. ลวดลายความร่วมสมัย					
7. ความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบลวดลาย					
8. ความแปลกใหม่ของลวดลาย					
9. ความเหมาะสมของสีกับลวดลาย					
10. ความชัดเจนของลวดลาย					
11. ความสวยงามโดยรวม					
12. หากผลิตเพื่อจำหน่ายสามารถจำหน่ายได้					
13. สามารถสร้างเป็นอาชีพให้กับชุมชนได้					
14. ประยุกต์ใช้ในการทำผลิตภัณฑ์อื่นๆได้					
15. ช่วยส่งเสริมการใช้วัสดุการย้อมสีเพื่อช่วยรักษา สิ่งแวดล้อม					

ผลิตภัณฑ์ ผืนผ้าย้อมสีธรรมชาติจากภูมิปัญญากะเหรี่ยง (ผืนผ้า) กลุ่มที่ 3

รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ความสวยงามของสี					
2. ความแปลกใหม่ของสี					
3. การจับคู่สีหรือกลุ่มสี					
4. ลวดลายสามารถสื่อถึงภูมิปัญญากะเหรี่ยง อย่างน้ำกัลดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี					
5. ลวดลายเหมาะสมกับการนำไปทำผลิตภัณฑ์					
6. ลวดลายความร่วมสมัย					
7. ความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบลวดลาย					
8. ความแปลกใหม่ของลวดลาย					
9. ความเหมาะสมของสีกับลวดลาย					
10. ความชัดเจนของลวดลาย					
11. ความสวยงามโดยรวม					
12. หากผลิตเพื่อจำหน่ายสามารถจำหน่ายได้					
13. สามารถสร้างเป็นอาชีพให้กับชุมชนได้					
14. ประยุกต์ใช้ในการทำผลิตภัณฑ์อื่นๆได้					
15. ช่วยส่งเสริมการใช้วัสดุการย้อมสีเพื่อช่วยรักษา สิ่งแวดล้อม					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

ประวัติย่อผู้วิจัย

1. ชื่อ- สกุล (ภาษาไทย) นางสาวประพาฬภรณ์ อีรัมย์กุล
(ภาษาอังกฤษ) MISS. PRAPARNPORN THEERAMONGKOL
2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน : x xxxx xxx xx x
3. ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ (พนักงานมหาวิทยาลัย)
4. หน่วยงานที่อยู่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และ E-mail
คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
168 ถนนศรีอยุธยา แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทรศัพท์ 02 665 3777 ต่อ 5234 โทรสาร 02 665 3800
E-mail praparnporn.t@rmutp.ac.th
5. ประวัติการศึกษา
 - ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) คณะมนุษยศาสตร์ จาก มหาวิทยาลัยรามค าแหง
 - คหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต(คศ.ม.) จาก คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
6. สาขาวิชาที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ
สาขาสังคมวิทยา กลุ่มวิชาภูมิปัญญาท้องถิ่น
7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยระบุสถานภาพ
ใน
การท าวิจัยว่าเป็นผู้อ นวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัย หรือผู้ร่วมวิจัยในแต่ละข้อเสนอการ
วิจัย เป็นต้น

หัวหน้าโครงการ

1. ชื่อ - นามสกุล : นางสาวสุวดี ประดับ
: Miss Suwadee Pradab
2. หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน x xxxx xxxxx xx x
3. ตำแหน่ง อาจารย์
4. หน่วยงาน ที่อยู่ติดต่อได้สะดวก สาขาวิชาออกแบบแฟชั่นและการจัดการสินค้า
คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
168 ถนนศรีอยุธยา แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทรศัพท์ 02-665-3777 ต่อ 5531
E-mail : suwadee.p@rmutp.ac.th

5. ประวัติการศึกษา ปร.ด. ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ทัศนศิลป์และการออกแบบ)
 กศ.ม. การศึกษามหาบัณฑิต (ศิลปศึกษา)
 ศษ.บ. ศีลศาสตรบัณฑิต (ศิลปหัตถกรรม)
6. สาขาวิชาที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ
 สาขาสังคมวิทยา กลุ่มวิชาภูมิปัญญาท้องถิ่น
7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยระบุสถานภาพ
ในการทำวิจัยว่าเป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัย หรือผู้ร่วมวิจัยในแต่ละข้อเสนอ
การวิจัย เป็นต้น
- 7.1 ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย -
- 7.2 หัวหน้าโครงการวิจัย

ชื่อโครงการ	ปีงบประมาณ	แหล่งทุน
1. การพัฒนาผ้าบาติกเพื่อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก สำหรับกลุ่มอาชีพสหกรณ์ศิลปประดิษฐ์ เกาะเกร็ด จ.นนทบุรี	2557	มทร.พระนคร
2. ฐานความรู้ เรื่องลวดลายมัดย้อมในงานสิ่งทอ	2557	มทร.พระนคร
3. นวัตกรรมศิลปะร่วมสมัยสู่การสร้างสรรค ลวดลายผลิตภัณฑ์สิ่งทอด้วยอัตลักษณ์ชุมชน อ.อุททอง จ.สุพรรณบุรี	2565	ววน.
4. การพัฒนาผลิตภัณฑ์บาติกโดยใช้นวัตกรรมทาง ศิลปะ สิ่งทอและอัตลักษณ์ชุมชนเพื่อความเข้มแข็ง และความยั่งยืนของกลุ่มสรรพยาบาติก อำเภอสรรพ ยา จังหวัดชัยนาท	2566	ววน.
5. นวัตกรรมการย้อมผ้าสีธรรมชาติจากภูมิปัญญา ท้องถิ่นกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ตำบลยางน้ำกลัด เหนือ จังหวัดเพชรบุรี	2567	ววน.
6. ภูมิปัญญาชาติพันธุ์กะเหรี่ยง : อัตลักษณ์สู่การ พัฒนาผลิตภัณฑ์สิ่งทอ ด้วยนวัตกรรมการสร้าง ลวดลาย เพื่อส่งเสริมอาชีพชุมชนกะเหรี่ยง ตำบล ยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี	2568	ววน.

งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว

ลำดับที่	ชื่อโครงการ	ปีงบประมาณ	แหล่งทุน
1.	การพัฒนาเทคนิคการสร้างลวดลายผ้าด้วยวิธีมัดย้อม	2546	งบประมาณแผ่นดิน
2.	การพัฒนาผ้าบาติกเพื่อผลิตภัณฑ์หมอนอิง	2547	งบประมาณแผ่นดิน
3.	การวิจัยพัฒนาและเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ เครื่องตกแต่งบ้านจากกระดาษสาโดยใช้เทคนิคการสร้างลวดลาย	2548	งบประมาณแผ่นดิน
4.	การพัฒนาหัตถกรรมผ้าไทยในชนบท โครงการออกแบบและตัดเย็บเสื้อผ้าและเครื่องประกอบการแต่งกายจากผ้าทอพื้นเมือง	2548	งบประมาณแผ่นดิน
5.	การวิจัยการพัฒนาป่านครนารายณ์มัดย้อมสำหรับกลุ่มสหกรณ์การเกษตรหุบกะพง	2551	งบประมาณแผ่นดิน
6.	ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ลวดลายผ้าทอท้องถิ่นสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์จากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย	2563	มทร.พระนคร
7.	การพัฒนาผลิตภัณฑ์สิ่งทอประเภทของที่ระลึกจากเส้นใยตาลเหลือทิ้งเพื่ออนุรักษ์สิ่งทอไทย	2563	มทร.พระนคร
8.	ฐานความรู้ภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมชาติจากพันธุ์ไม้และวัสดุธรรมชาติในพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทยสำหรับงานสิ่งทอเพื่อสร้างความเข้มแข็งของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	2564	มทร.พระนคร
9.	แนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน สาขาวิชาออกแบบแฟชั่นผ้าและเครื่องแต่งกาย คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	2564	มทร.พระนคร
10.	นวัตกรรมศิลปะร่วมสมัยสู่การสร้างสรรค์ลวดลายผลิตภัณฑ์สิ่งทอด้วยอัตลักษณ์ชุมชน อ.อุ้มทอง จ.สุพรรณบุรี	2565	มทร.พระนคร
11.	การสร้างลวดลายบนสิ่งทอเส้นใยป่านครนารายณ์ด้วยนวัตกรรมกราฟิกพิมพ์ สำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหุบกะพง จ.เพชรบุรี	2565	มทร.พระนคร
12.	การพัฒนาผลิตภัณฑ์บาติกโดยใช้นวัตกรรมทางศิลปะ สิ่งทอและอัตลักษณ์ชุมชนเพื่อความเข้มแข็งและความยั่งยืนของกลุ่มสหกรณ์บาติก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท	2566	ววน.
13.	ภูมิปัญญาชาติพันธุ์กะเหรี่ยง : อัตลักษณ์สู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์สิ่งทอ ด้วยนวัตกรรมการสร้างลวดลาย เพื่อส่งเสริมอาชีพชุมชนกะเหรี่ยง ตำบลยางน้ำกลัดเหนือ จังหวัดเพชรบุรี	2567	ววน.

ผู้ร่วมวิจัย

1. ชื่อ - นามสกุล : จุฑามาศ พีรพัชระ
: CHUTAMAS PEERAPHATCHARA
2. หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน x xxxx xxxxx xx x
3. ตำแหน่ง รองศาสตราจารย์
4. หน่วยงาน ที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก
คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
168 ถนนศรีอยุธยา แขวงวรวิหาร เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทรศัพท์ 08 9204 3158
E-mail : chutamas.p@rmutp.ac.th
5. ประวัติการศึกษา **ปริญญาเอก** บริหารธุรกิจดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนารัฐ
อุตสาหกรรมและทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ปริญญาโท ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา
(จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)
ปริญญาตรี คหกรรมศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 1 เหรียญทอง)
สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ศึกษา-อาหารและโภชนาการ คณะคหกรรมศาสตร์ วิทยาลัยเทคโนโลยี
และอาชีวศึกษา
6. สาขาวิชาที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ
สาขาสังคมวิทยา กลุ่มวิชาภูมิปัญญาท้องถิ่น
7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยระบุสถานภาพ
ในการทำวิจัยว่าเป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัย หรือผู้ร่วมวิจัยในแต่ละข้อเสนอ
การวิจัย เป็นต้น
 - 7.1 ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย -
 - 7.2 หัวหน้าโครงการวิจัย

ชื่อโครงการ	ปีงบประมาณ	แหล่งทุน
1. การศึกษาองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาอาชีพการทำขนมกงชุมชนวัดไชโยวรวิหาร จังหวัดอ่างทอง	2559	สกอ.
2. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาหารพื้นบ้าน จังหวัดเพชรบุรีของกลุ่มผู้สูงอายุบ้าน ห้วยทรายเหนือเพื่อการถ่ายทอดและเสริมสร้างสมรรถนะการเรียนรู้ผ่าน ระบบออนไลน์	2559	มทร.พระนคร
3. การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารจาก กล้วยเพื่อธุรกิจอาหารเจ	2559	มทร.พระนคร
4. การวิจัยต่อยอดการใช้ประโยชน์จาก กล้วยครบวงจร	2559	มทร.พระนคร
5. การพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์จากฐาน ภูมิปัญญาท้องถิ่น	2558-2559	มทร.พระนคร

เรื่องสมุนไพร รุปของกลุ่มสตรีสหกรณ์เกษไชโย จังหวัดอ่างทองเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิต		
6. การจัดทำระบบฐานข้อมูล ผู้ประกอบการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ กลุ่มภาคกลางตอนล่าง เพื่อพัฒนาการให้บริการวิชาการ ของ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พระนคร	2557-2558	มทร.พระนคร
7. การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการ การวิจัยความหลากหลายทางชีวภาพ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พระนคร	2556-2557	สกอ
8. ตำรับอาหารไทยออนไลน์เพื่อ เสริมสร้างสมรรถนะการเรียนรู้	2556-2557	วช
17. การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารจากเผือก ที่มีลักษณะเด่นเฉพาะชุมชนในอำเภอ บ้านหมอ จังหวัดสระบุรี	2556-2557	สกอ
9. การประเมินคุณภาพผลงานวิจัยของ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พระนคร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2552-2554	2558-2559	มทร.พระนคร
10. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ขนมปังจากเนื้อ ลูกตาลสุกเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตผล ทางเกษตร	2556-2557	มทร.พระนคร
11. การสร้างมูลค่าเพิ่มน้ำตาลมะพร้าวของชุมชนจังหวัดสมุทรสงครามเพื่อ ใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์	2555-2556	มทร.พระนคร

งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว

ชื่อโครงการ	ปีงบประมาณ	แหล่งทุน
1. การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปจากวัตถุดิบท้องถิ่น ชุมชนหนองหญ้าปล้องจังหวัดเพชรบุรีเพื่อสร้างมูลค่าสูงและสร้างเกษตรกรคืนถิ่น ตามนโยบายเกษตรกร 4.0	2563	กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.)
2. ฐานข้อมูลขนมหวานเมืองเพชรบุรีด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน	2563	กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.)
3. การวิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีการใช้ประโยชน์จากเนื้อลูกตาลสุกในผลิตภัณฑ์อาหาร	2563	(ววน.)
4. การพัฒนาผู้ประกอบการฐานนวัตกรรมในอุตสาหกรรม การบริการอาหารเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน	2563	(ววน.)
5. การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์จากเห็ดเพื่อสร้าง	2563	(ววน.)

มูลค่าผลผลิตทางการเกษตรและพัฒนาอาชีพชุมชน บ้านวังตะเคียน จังหวัดราชบุรี		
6. การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสมุนไพรแปรรูปของกลุ่ม แม่บ้านดงพิบูลจังหวัดอ่างทองเพื่อพัฒนาศักยภาพ ชุมชนและสมาชิกชุมชน	2562	มทร.พระนคร
7. แนวทางการจัดอบรมวิชาชีพด้านอาหารสำหรับผุ้สูงอายุ : กรณีศึกษากลุ่มบ้านห้วยทรายเหนือ ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี	2561-2562	มทร.พระนคร
8. การศึกษาองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาอาชีพ การทำขนมกงชุมชนวัดไชโยวรวิหาร จังหวัดอ่างทอง	2559	สกอ.
9. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาหารพื้นบ้าน จังหวัดเพชรบุรีของ กลุ่มผู้สูงอายุบ้าน ห้วยทรายเหนือเพื่อการถ่ายทอดและ เสริมสร้างสมรรถนะการเรียนรู้ผ่าน ระบบออนไลน์	2559	มทร.พระนคร
10. การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารจาก กล้วยเพื่อธุรกิจอาหาร เจ	2559	มทร.พระนคร
11. การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ หน่อไม้เลี้ยงหวาน แปรรูปเพื่อยืดอายุ ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผู้ผลิตไม้เลี้ยงหวาน อำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง	2559	มทร.พระนคร

1. ชื่อ - นามสกุล : นางสาวมลลิกา จงจิตต์
Miss Manlika Jongchit
2. หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน x xxxx xxxxx xx x
3. ตำแหน่ง อาจารย์
4. หน่วยงาน ที่อยู่ติดต่อได้สะดวก สาขาวิชาออกแบบแฟชั่นและการจัดการสินค้า

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

168 ถนนศรีอยุธยา แขวงวรวิหาร เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

โทรศัพท์ 02-665-3777 ต่อ 5531

E-mail : manlika.j@rmutp.ac.th

5. ประวัติการศึกษา

ปริญญาตรี คหกรรมศาสตรบัณฑิต (คหกรรมศาสตร์-ออกแบบแฟชั่นผ้าและเครื่องแต่งกาย)

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล 2548

ปริญญาโท วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต วท.ม. (คหกรรมศาสตร์ - สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม)

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2553

6. สาขาวิชาที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ

สาขาสังคมวิทยา การออกแบบและการตัดเย็บ

7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยระบุสถานภาพในการทำวิจัยว่าเป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัย หรือผู้ร่วมวิจัยในแต่ละข้อเสนอการวิจัย เป็นต้น

7.1 ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย -

7.2 หัวหน้าโครงการวิจัย

ชื่อโครงการ	ปีงบประมาณ	แหล่งทุน
1. การพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบการแต่งกายสตรีจากเศษผ้าทอเหลือใช้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์จากผ้า ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย	2563	มทร. พระนคร
2. โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ (1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ตำบลละหาร อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี	2564	มทร. พระนคร
3. การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนหุบกะพง จังหวัดเพชรบุรี	2565	มทร. พระนคร

งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว

ชื่อโครงการ	ปีงบประมาณ	แหล่งทุน
1. ผลการใช้นาโนเทคโนโลยีของเครื่องแต่งกายเซฟที่มีผลต่อกลิ่นและความปลอดภัยในอาหาร	2555	มทร. พระนคร
2. การสร้างตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าเศษวัสดุสิ่งทอเหลือทิ้ง	2556	มทร. พระนคร
3. การถ่ายทอดเทคโนโลยีการสร้างตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากเศษวัสดุสิ่งทอเหลือทิ้ง	2557	มทร. พระนคร
4. ฐานความรู้ เรื่องลดรายจ่ายในครัวเรือนในงานสิ่งทอ	2557	มทร. พระนคร
5. แนวทางการประกอบอาชีพอิสระ : กรณีศึกษาร้านเวียงไหมเวดดิ้ง สตูดิโอ จังหวัดนนทบุรี	2559	มทร. พระนคร
6. การศึกษาและรวบรวมฐานความรู้เรื่องผ้าพิเศษสำหรับเครื่องแต่งกาย	2560	มทร. พระนคร
7. การพัฒนาผลิตภัณฑ์กระดาษและบรรจุภัณฑ์จากเกล็ดและส่วนเหลือทิ้งใน การแปรรูปข้าวเพื่ออนุรักษ์ศิลปไทย	2561-2562	มทร. พระนคร
8. การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าทออีสานด้วยนวัตกรรม (จังหวัดกาฬสินธุ์ อุบลราชธานี และบุรีรัมย์)	2561	มทร. พระนคร
9. การสร้างทักษะแพชชั่นและการจัดการสินค้าด้วยสื่อการรู้ดิจิทัล	2565	มทร. พระนคร
10. การพัฒนาผลิตภัณฑ์บาติกด้วยนวัตกรรมทางศิลปะสิ่งทอและอัตลักษณ์ชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืน สำหรับกลุ่มสหกรณ์บาติก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท	2566	มทร. พระนคร

ผู้ร่วมวิจัย

1. ชื่อ- สกุล (ภาษาไทย) นางสาวประพาฬภรณ์ ธีรมงคล
(ภาษาอังกฤษ) MISS. PRAPARNPORN THEERAMONGKOL
2. เลขหมายบัตรประจำ ตัวประชาชน : x xxxx xxx xx x
3. ต าแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ (พนักงานมหาวิทยาลัย)
4. หน่วยงานที่อยู่ติดต่อได้สะดวก
คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
168 ถนนศรีอยุธยา แขวงวรชัยยบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทรศัพท์ 02 665 3777 ต่อ 5234 โทรสาร 02 665 3800
E-mail praparnporn.t@mutp.ac.th
5. ประวัติการศึกษา
 - ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) คณะมนุษยศาสตร์ จาก มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 - คหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (คศ.ม.) จาก คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
 - ปรัชญาดุสิตบัณฑิต จาก คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
6. สาขาวิชาที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ
สาขาสังคมวิทยา กลุ่มวิชาภูมิปัญญาท้องถิ่น
7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยระบุสถานภาพ
ในการทำวิจัยว่าเป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัย หรือร่วมวิจัยในแต่ละข้อเสนอ
การวิจัย เป็นต้น

7.1 ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย –

7.2 หัวหน้าโครงการวิจัย

ชื่อโครงการ	ปีงบประมาณ	แหล่งทุน
1. การออกแบบฉลากและสัญลักษณ์ดูแลรักษาผลิตภัณฑ์สิ่ง ทอพื้นเมือง	2557	คณะเทคโนโลยี คหกรรมศาสตร์ มทร.พระนคร
2. การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าใยกล้วยด้วย การพิมพ์แบบกราฟิกและตกแต่งนวัตกรรมนาโน สู่การ พัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเชิงพาณิชย์	2559	คณะเทคโนโลยี คหกรรมศาสตร์ มทร.พระนคร
3. การพัฒนาผลิตภัณฑ์กระดาษและบรรจุภัณฑ์จากแกลบ และส่วนเหลือทิ้งในการแปรรูปข้าว เพื่อนุรักษ์ศิลปไทย	2561 – 2562	คณะเทคโนโลยี คหกรรมศาสตร์ มทร.พระนคร
4. การพัฒนาคัลังความรู้เรื่องผ้าทอพื้นเมืองภาคเหนือของ ประเทศไทยด้วยการใช้สื่อมัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้ตลอด ชีวิต	2562	คณะเทคโนโลยี คหกรรมศาสตร์ มทร.พระนคร

5. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมสีจากแก่นกาสะลอง	2564	คณะเทคโนโลยี คหกรรมศาสตร์ มทร.พระนคร
6. ฐานความรู้ภูมิปัญญาชนเผ่าม้งจากพันธุ์ไม้และ วัสดุธรรมชาติในพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทยสำหรับงาน สิ่งทอเพื่อสร้างความเข้มแข็งของวิสาหกิจขนาดกลางและ ขนาดย่อม	2564	ววน.
7. การพัฒนาศักยภาพผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกผ้าย้อมสี ธรรมชาติจากส่วนเหลือทิ้งหลังการเก็บเกี่ยวหน่อกล้วยของ ชุมชนเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรีสู่การแข่งขันเชิงพาณิชย์ อย่างยั่งยืน มทร.พระนคร	2566	ววน.

งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว

ชื่อโครงการ	ปีงบประมาณ	แหล่งทุน
1. การพัฒนาบรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมจากเส้นใยกล้วย สำหรับบรรจุผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูป	2553	คณะเทคโนโลยี คหกรรมศาสตร์ มทร.พระนคร
2. การพัฒนาโครงสร้างผ้าของเครื่องแต่งกายเซฟที่ เหมาะสมกับการปฏิบัติงานของเซฟ	2554	คณะเทคโนโลยี คหกรรมศาสตร์ มทร.พระนคร
3. การเพิ่มมูลค่าจากเศษวัสดุเหลือทิ้งการพัฒนาผืนผ้าด้วย เส้นด้ายพิเศษจากเศษวัสดุสิ่งทอเหลือทิ้ง	2556	คณะเทคโนโลยี คหกรรมศาสตร์ มทร.พระนคร
การพัฒนาเส้นด้ายจากชั่งข้าวสู่เชิงพาณิชย์	2558	คณะเทคโนโลยี คหกรรมศาสตร์ มทร.พระนคร
4. การพัฒนาผ้าม่อฮ่อมจังหวัดแพร่ด้วยงานลงทองลายไทย สำหรับเคหะ สิ่งทอเชิงพาณิชย์	2559	คณะเทคโนโลยี คหกรรมศาสตร์ มทร.พระนคร
5. การพัฒนาคุณภาพเส้นใยไหมด้วยนาโนเทคโนโลยีเพื่อ กลุ่มเกษตรกรจังหวัดสุรินทร์	2561 – 2562	คณะเทคโนโลยี คหกรรมศาสตร์ มทร.พระนคร
6. การพัฒนารูปแบบการสร้างวิสาหกิจชุมชนเข้มแข็งด้าน การตลาดของ วิสาหกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรลาดบัวขาว จังหวัดราชบุรี	2562	วช
7. การพัฒนาผลิตภัณฑ์กระเป๋าด้วยสิ่งทอเส้นใยและผืนผ้า	2563	ววน.

จากต้นไผ่ตากแห้งเคลือบกันน้ำเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน จังหวัดบุรีรัมย์		
8. การออกแบบสร้างสรรค์หัตถศิลป์สิ่งทอและผลิตภัณฑ์ แฟชั่นไลฟ์สไตล์จากเส้นใยกล้วยสู่การส่งเสริมอาชีพเชิง เศรษฐกิจสีเขียวสำหรับกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบางซุด อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท	2566	ววน.
9. การจัดการสินค้าแฟชั่นผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล	2566	คณะเทคโนโลยี คหกรรมศาสตร์ มทร.พระนคร

